

คู่มือ การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๒๕๖๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต
(หลักสูตร ๔ ปี)

นักศึกษาชั้นปีที่ ๔
ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓

คำนำ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้จัดทำคู่มือการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ เพื่อเป็นแนวทางให้นักศึกษาชั้นปีที่ ๔ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง ได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานฝึกประสบการณ์รายวิชาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ (Internship III) รหัสวิชา ๑๐๐๔๘๑๑ ตามที่กำหนดในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร ๔ ปี) ซึ่งคู่มือดังกล่าวเกิดจากการปรับปรุงเอกสารคู่มือฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ ที่ใช้มาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๒ โดยนำเอาผลการใช้ ข้อเสนอแนะจากมุมมองของนักศึกษา ครู ผู้อำนวยการโรงเรียน และอาจารย์ มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงเอกสารให้สมบูรณ์มากขึ้น

หวังว่าคู่มือการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง เพื่อให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาบรรลุตามเป้าหมายของการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ ที่กำหนดไว้

คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตร ๔ ปี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.....	๑
๑. บทนำ.....	๑
๒. มาตรฐานผลการเรียนรู้ของประสบการณ์ภาคสนาม (การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ).....	๓
ส่วนที่ ๒ ภาระงานสำหรับการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓.....	๕
๑. คำอธิบายรายวิชา.....	๕
๒. ภาระงานสำหรับการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓.....	๖
๓. กระบวนการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓.....	๘
๔. การนิเทศ.....	๙
๕. การประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู.....	๑๓
.....	
ส่วนที่ ๓ บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการฝึกการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓.....	๑๖
๑. บทบาทของนักศึกษา.....	๑๖
๒. บทบาทของครูพี่เลี้ยง.....	๑๖
๓. บทบาทของครูนิเทศก์ประจำโรงเรียน.....	๑๗
๔. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา.....	๑๗
๕. บทบาทของอาจารย์นิเทศก์.....	๑๘
๖. บทบาทของคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....	๑๘
ส่วนที่ ๔ การฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา.....	๒๐
๑. ลักษณะของการจัดชั้นเรียนทางกายภาพที่ดี.....	๒๐
๒. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้.....	๒๒
ส่วนที่ ๕ ปฏิทินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ ๔ (หลักสูตร ๔ ปี).....	๕๖
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบฟอร์มสำหรับตอนที่ ๑ - ๔.....	๕๘
ภาคผนวก ข แบบประเมินสำหรับครูพี่เลี้ยง.....	๗๘
ภาคผนวก ค แบบประเมินสำหรับอาจารย์นิเทศก์.....	๙๓

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ ความสามารถโดยรวมของนักศึกษาครูตลอดหลักสูตร.....	๑
ภาพที่ ๒ แสดงช่วงเวลาที่มีสัมพันธ์ของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูระหว่างเรียนและการปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษา ตลอดหลักสูตร ๔ ปี	๓
ภาพที่ ๓ วิธีการเรียนรู้ในรายวิชาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓.....	๙

สารบัญตาราง

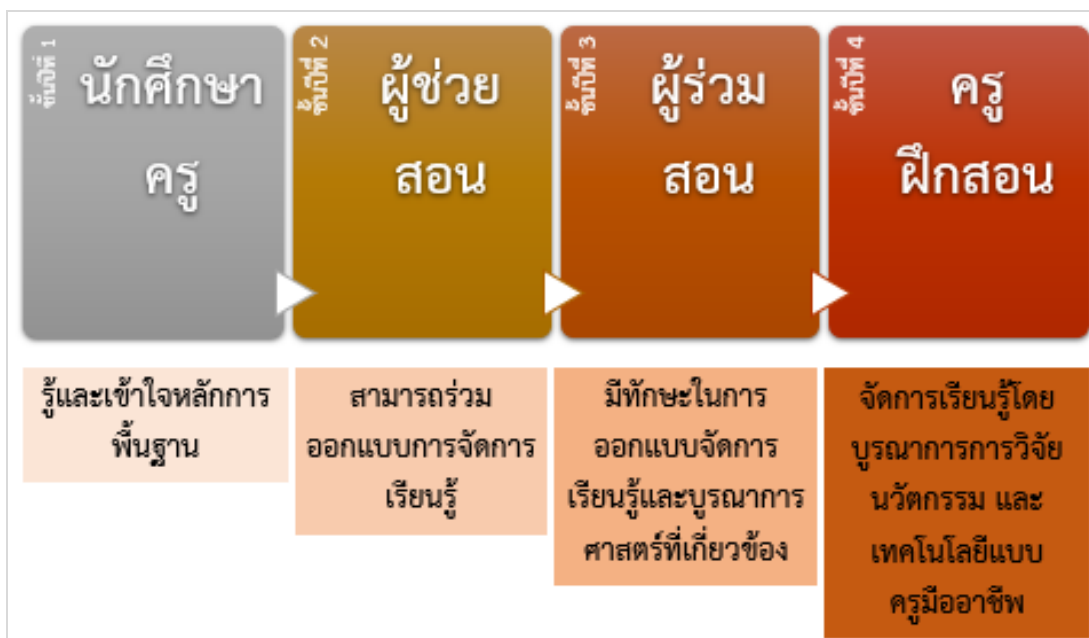
	หน้า
ตารางที่ ๑ แสดงโครงสร้างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตลอดหลักสูตร.....	๓
ตารางที่ ๒ ผลการวิเคราะห์งานที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ใน Curriculum Mapping.....	๕
ตารางที่ ๓ สรุปภาระงาน.....	๗
ตารางที่ ๔ แสดงการประเมินผลการเรียนรู้และการให้คะแนน.....	๑๒

ส่วนที่ ๑
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตร ๔ ปี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

๑. บทนำ

ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒) มีรายละเอียดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือการกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตร ๔ ปี ให้เป็นหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะ เป็นผลให้คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้มีการออกแบบหลักสูตรผลิตครู ๔ ปี ดำเนินการร่วมกับคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ และคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้ออกแบบหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์รับรองปริญญาตามมาตรฐานวิชาชีพหลักสูตร ๔ ปี ตามประกาศครุสภาเรื่อง การรับรองปริญญาตามมาตรฐานวิชาชีพ หลักสูตร ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ตามองค์ประกอบ ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านหลักสูตร ๒) ด้านกระบวนการผลิต และ ๓) ด้านผลลัพธ์

จากกรอบแนวคิดหลักสูตร ๔ ปี ให้เป็นหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะ ได้มีการกำหนดความสามารถโดยรวมของนักศึกษาครุตลอดหลักสูตร ดังนี้ นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ นักศึกษาครู เป็นผู้รู้และเข้าใจหลักการพื้นฐาน นักศึกษาชั้นปีที่ ๒ ผู้ช่วยสอน เป็นผู้ที่สามารถร่วมออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกับครูพี่เลี้ยง ชั้นปีที่ ๓ ผู้ร่วมสอน เป็นผู้มีทักษะในการออกแบบจัดการเรียนรู้และบูรณาการศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และชั้นปีที่ ๔ ครูฝึกสอน เป็นผู้ที่สามารถจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการการวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยีแบบครูมืออาชีพ ตามแผนภาพที่ ๑

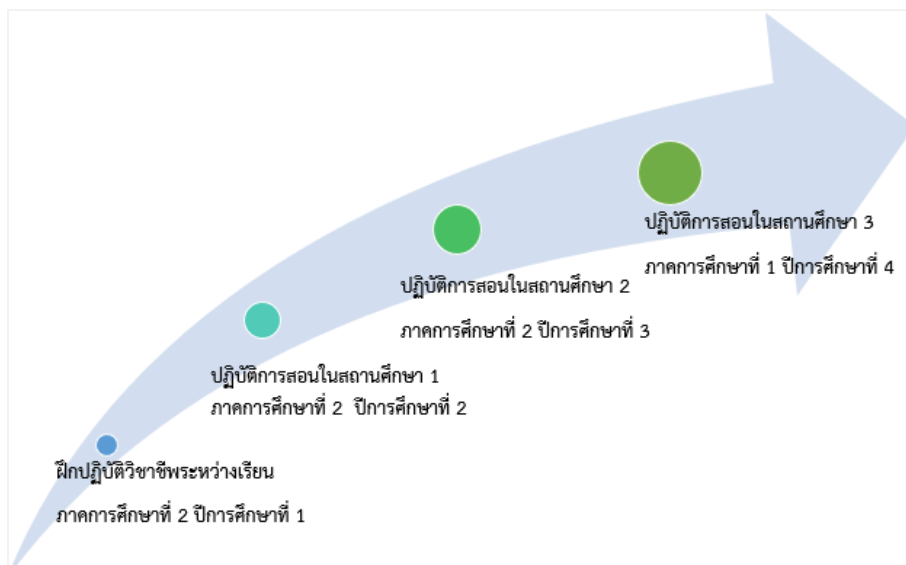

ภาพที่ ๑ ความสามารถโดยรวมของนักศึกษาครุตลอดหลักสูตร

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้ออกแบบแนวทางการบ่มเพาะความสามารถให้กับนักศึกษา ผ่านการจัดโปรแกรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในรูปแบบของ Work integrated learning ซึ่งในสาขาวิชาชีพครู เรียกว่า School integrated learning: SIL โดยมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

- ๑) จัดการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ที่เกิดจากสถานการณ์จริงในบริบทของสถานศึกษา
- ๒) จัดการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ร่วมกันรับผิดชอบการพัฒนาศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏและสถานศึกษาใช้เวลาและความพยายามในการร่วมสอน และโค้ชในชั้นเรียนคู่กับครูผู้สอนในสถานศึกษา
- ๓) พัฒนาสถานศึกษาที่เข้าร่วมกระบวนการ SIL เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารวมถึงสมรรถนะของครู โดยความร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ อีกทั้งยกย่องเชิดชูเป็นโรงเรียน SIL
- ๔) จัดการเรียนรู้เชิงสมรรถนะโดยใช้สถานการณ์จริงในสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถพัฒนาวัตกรรม เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน
- ๕) กำหนดรายวิชาปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในทุกชั้นปีโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงในสถานศึกษามีการกลับมาสะท้อนผลและพัฒนาปรับปรุงคุณภาพนักศึกษาอย่างเป็นระบบที่ชัดเจนและระยะเวลาเพียงพอ กล่าวคือ หลังจากร่วมจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาและความพยายามเต็มที่เพื่อแก้ไขจุดอ่อน ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของนักศึกษา อีกทั้งนักศึกษาจะมีเวลาเพียงพอในการถอดบทเรียนจากการเรียนรู้ในสถานศึกษาและจัดทำผลงานวิจัยที่มีคุณภาพสูงเพื่อประกอบการจัดทำคຸຣນິພົນືให้เสร็จสมบูรณ์และพร้อมจะไปทำงาน

จากแนวคิดดังกล่าวมาข้างต้น คณะครุศาสตร์ออกแบบหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษาเกิดสมรรถนะตามความสามารถที่กำหนดในหลักสูตร โดยจัดประสบการณ์เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ออกเป็น ๒ ส่วนที่สำคัญ คือ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนและการปฏิบัติการสอนสถานศึกษา โดยกระจายอยู่ในทุกชั้นปี ตลอดหลักสูตร ๔ ปี ตามรายละเอียดโครงสร้างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตลอดหลักสูตรแผนภาพที่ ๒ และตารางที่ ๑

ภาพที่ ๒ แสดงช่วงเวลาที่สัมพันธ์ของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนและการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตลอดหลักสูตร ๔ ปี

ตารางที่ ๑ แสดงโครงสร้างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตลอดหลักสูตร

ปีการศึกษาที่	ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	จำนวนชั่วโมงและตารางสอน
๑	ฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน	๑ หน่วยกิต ๔๕ ชั่วโมง (อย่างน้อย ๓ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือรวมแล้วไม่น้อยกว่า ๒ สัปดาห์)
๒	ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๑	๓ หน่วยกิต ๑๕๐ ชั่วโมง (อย่างน้อย ๑๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือรวมแล้วไม่น้อยกว่า ๗ สัปดาห์)
๓	ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๒	๓ หน่วยกิต ๑๕๐ ชั่วโมง (อย่างน้อย ๑๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือรวมแล้วไม่น้อยกว่า ๗ สัปดาห์)
๔	ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓	๖ หน่วยกิต ๓๐๐ ชั่วโมง (ภาคการศึกษาที่ ๑ ตลอดภาค การศึกษา ไม่น้อยกว่า ๑๖ สัปดาห์)

๒. มาตรฐานผลการเรียนรู้ของประสบการณ์ภาคสนาม (การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ)

งานและลักษณะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา กำหนดโดยเน้นงานที่นักศึกษาครูต้อง ปฏิบัติจริงและเสริมสร้างสมรรถภาพของนักศึกษาที่พึงประสงค์ เพื่อให้นักศึกษาพร้อมที่จะเป็นผู้เริ่มต้น วิชาชีพครูที่ดี คือ

๑.๑ มีสมรรถภาพด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ทั้งในเนื้อหาที่ใช้สอนตามหลักสูตรและความรู้ ในศาสตร์สาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ มีสมรรถภาพด้านเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้

๑) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การจัดการชั้นเรียน การบันทึกและรายงานผลการจัดการเรียนการสอนและ ทำวิจัยในชั้นเรียน

๒) สามารถวางแผน ออกแบบ ปฏิบัติการสอน จัดการชั้นเรียน วัดและประเมินผลการเรียนรู้ การบันทึก และรายงานผลการจัดการเรียนการสอน และการวิจัยในชั้นเรียน

๓) สามารถสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่น มั่นคง ปลอดภัย

๔) ตระหนักถึงคุณค่าของการนำแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอน การวัดและประเมินผล การจัดการชั้นเรียน การบันทึกและรายงานผลการจัดการเรียนการสอน และทำวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ ในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล มีสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ ได้แก่ ความสามารถในการพัฒนางานให้ตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรม และมีจิตสำนึกในการพัฒนาสังคม

ส่วนที่ ๒

ภาระงานสำหรับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓

สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ ๔ กำหนดความสามารถโดยรวมของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ นิยามภายใต้คำว่า ครูฝึกสอน เป็นการปฏิบัติการสอนร่วมกับครูพี่เลี้ยง เพื่อให้มีทักษะในการออกแบบจัดการเรียนรู้ และบูรณาการศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง โดยการฝังตัวเพื่อปฏิบัติการสอนร่วมกับครู ที่เป็นผู้เป็นผู้รู้และเข้าใจหลักการพื้นฐานซึ่งมีคำอธิบายรายวิชาและรายละเอียดภาระงาน ดังนี้

๑. คำอธิบายรายวิชา

รายวิชาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ Internship ๓ รหัสวิชา ๑๐๐๔๘๑๑ หน่วยกิต ๖(๓๐๐)

ปฏิบัติการสอนในสาขาวิชาเอกเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข สร้างแรงบันดาลใจให้เป็นผู้ใฝ่รู้ และมีปัญญา รู้คิด ตระหนักถึงสุขภาวะของผู้เรียน โดยการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสริมทักษะการเรียนรู้และทักษะการคิดของผู้เรียน จัดการเรียนรู้ ออกแบบสื่อ/นวัตกรรม วัดและประเมินผล รายงานผลการพัฒนาผู้เรียน การปฏิบัติหน้าที่ครูในสถานศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียน แต่ละบุคคล ศึกษา เข้าถึงบริบทของชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน วิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ผ่านกระบวนการสังเกต บันทึกข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ ถอดบทเรียน และสะท้อนคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองให้เป็นครูที่ดี มีความรอบรู้ และทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง

ตารางที่ ๒ ผลการวิเคราะห์งานที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ใน Curriculum Mapping

แผนที่กระจายความรับผิดชอบมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชาหมวดวิชาเฉพาะ (Curriculum Mapping)

● ความรับผิดชอบหลัก

○ ความรับผิดชอบรอง

กลุ่มวิชา/รายวิชา	มาตรฐานผลการเรียนรู้																												
	1. คุณธรรมจริยธรรม				2. ความรู้					3. ทักษะทางปัญญา			4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ				5. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ							6. วิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้					
	1	2	3	4	1	2	3	4	5	1	2	3	1	2	3	4	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	
1004811 ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 3 Internship III	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●					●	●	●	●	●

๒. ภาระงานสำหรับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓

จากคำอธิบายรายวิชาสามารถพิจารณาภาระงานได้ ๓ ประเด็นหลักเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ได้แก่ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และชุมชน จึงกำหนดภาระงานโดยเป็นการปฏิบัติการสอนร่วมกับครู ดังรายการต่อไปนี้ ๑) ปฏิบัติหน้าที่ครู ๒) ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสริมทักษะการเรียนรู้และทักษะการคิดของผู้เรียน และ ๓) ร่วมกิจกรรม ส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และ๔)วิจัยและพัฒนา นวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยกำหนดรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ ๑ การปฏิบัติหน้าที่ผู้สอนในฐานะครู บันทึกลงและสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วยการเรียบเรียงข้อมูลเป็น ความเรียงอธิบายประกอบภาพหลักฐาน หลักฐานที่เกิดจากการปฏิบัติและสะท้อนผลการเรียนรู้ คือ **แบบบันทึก การเรียนรู้วิถีครู** โดยนักศึกษาจะต้องบันทึกการปฏิบัติงานหน้าที่ผู้สอนในฐานะครูเป็นรายสัปดาห์ ในประเด็น ดังต่อไปนี้

๑. วิถีครูที่ได้เรียนรู้ ตามกรอบการประเมินสมรรถนะ ดังนี้
  - การปฏิบัติงานในหน้าที่ครู
  - การปฏิบัติงานกับครูในโรงเรียน
  - การร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ
  - การประสานงานกับผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือแก้ไขปัญหาผู้เรียน
  - การสอนซ่อมเสริม
  - การแก้ปัญหาในด้านต่างๆให้กับผู้เรียน
  - การใช้แหล่งเรียนรู้ปราชญ์ชุมชนในการจัดการเรียนรู้
  - การร่วมกิจกรรมกับชุมชน
  - การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู
๒. คุณค่าของสิ่งที่ได้เรียนรู้ต่อการพัฒนาความเป็นครู
๓. การนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง ให้เป็นครูดี มีความรอบรู้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง
๔. ภาพประกอบ

เมื่อปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาครบตามกำหนดแล้ว นักศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์สิ่งที่ได้เรียนรู้ จากการปฏิบัติงานหน้าที่ครู การจัดการเรียนรู้ กิจกรรมต่างๆที่ร่วมกับโรงเรียนตลอดภาคเรียน แล้วถอดบทเรียน จาก **แบบบันทึกการเรียนรู้วิถีครู** เพื่อเขียนเป็น **เส้นทางการบ่มเพาะความเป็นครูผ่านหลักสูตรผลิตครูฐาน สมรรถนะ** จากการฝึกประสบการณ์ ๑ หน้ากระดาษ พร้อมภาพประกอบ

ตอนที่ ๒ การจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสริมทักษะการเรียนรู้และทักษะการคิดของผู้เรียน จัดการเรียนรู้ ออกแบบสื่อ/นวัตกรรม วัดและประเมินผล และการปฏิบัติร่วมกับครูพี่เลี้ยงตามกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (PLC) ในบทบาท บทบาทครูผู้สอน นักศึกษากำหนดประเด็นเพื่อแก้ปัญหา/พัฒนาผู้เรียน ภายใต้ การให้คำแนะนำของครูพี่เลี้ยง มากำหนดเป็นประเด็นในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรม

ผ่านแนวคิดบูรณาการความรู้ที่เกิดจากการผสมผสานกันระหว่างเนื้อหาวิชา แนวทางในการจัดการเรียนการสอน ของครูและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนและเทคโนโลยี (TPCK: Technological Pedagogical Content Knowledge) วิธีสอนภาษาแบบบูรณาการภาษาและเนื้อหา (Content and Language Integrated Learning: CLIL) และวิธีสอนภาษาแบบบูรณาการชุมชน CBL (Community-based learning) หลักฐานที่เกิดจากการปฏิบัติ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ตลอดการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ พร้อมบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ ๓ การทำวิจัยในชั้นเรียนและพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนการออกแบบนวัตกรรมการวิจัย เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนตามวิชาเอก ดังนี้

๑. ออกแบบการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยนักศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน จากการสังเกตชั้นเรียนแล้วนำเสนอในรูปแบบผังก้างปลา
๒. ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทาง ประกอบด้วย
  - แผนการจัดการเรียนรู้ ๓ วงรอบ
  - สื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหาผู้เรียน
  - เครื่องมือวัดประเมิน
๓. เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย และบันทึกคลิปวิดีโอประกอบการจัดการเรียนรู้ ๓ วงรอบ
๔. เขียนรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และนำเสนอในกิจกรรมปัจฉิมนิเทศเป็นรายบุคคล

ตอนที่ ๔ การจัดโครงการวิชาการฐานชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ เป็นการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน หลักฐานที่เกิดจากการปฏิบัติ คือ โครงการวิชาการฐานชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและรายงานโครงการ (โรงเรียนละ ๑ โครงการ) โดย กำหนดให้นักศึกษาทำงานร่วมกันเป็นทีมในการศึกษาบริบทชุมชน แหล่งเรียนรู้ ปรากฏชุมชน และออกแบบ กิจกรรมเพื่อบูรณาการสู่การจัดการเรียนรู้

ตารางที่ ๓ สรุปภาระงาน

รายการ	ภาระงาน	ร่องรอย/หลักฐาน ที่ต้องส่งในระบบ TPIS-UBRU
ตอนที่ ๑ การปฏิบัติหน้าที่ครู	แบบบันทึกการเรียนรู้วิถีครูประจำสัปดาห์ตลอด ระยะเวลาการฝึกปฏิบัติการในสถานศึกษา	บันทึกผลการปฏิบัติงานในภาพรวม ตลอดการปฏิบัติการสอน (แบบบันทึกการเรียนรู้วิถีครู รายสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์แรก ถึงสัปดาห์สุดท้ายของการฝึก ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓

รายการ	ภาระงาน	ร่องรอย/หลักฐาน ที่ต้องส่งในระบบ TPIS-UBRU
ตอนที่ ๒ การจัด การ เรี ย น รั้ ที่ ส่งเสริมทักษะการคิดของ ผู้เรียน	แผนการจัดการเรียนรู้ การบันทึกและสะท้อนผล หลังการจัดการเรียนรู้หลักฐานการจัดการเรียนรู้ ในชั้นเรียน	แผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดภาคเรียน ๑ ชุด
ตอนที่ ๓ วิจัยและพัฒนานวัตกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียน	รายงานผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	รายงานการวิจัย ๑ ชุด
		แผนการจัดการเรียนรู้ ตามกระบวนการ PLC จำนวน ๓ แผน
		ลิงค์วิดีโอ ตามกระบวนการ PLC จำนวน ๓ ลิ้งค์
ตอนที่ ๔ การร่วมกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น อย่างสร้างสรรค์	การจัดทำโครงการวิชาการฐานชุมชนเพื่อพัฒนา ผู้เรียน และรายงานโครงการ (โรงเรียนละ ๑ โครงการ)	รายงานโครงการวิชาการฐานชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียน จำนวน ๑ ชุด

๓. กระบวนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓

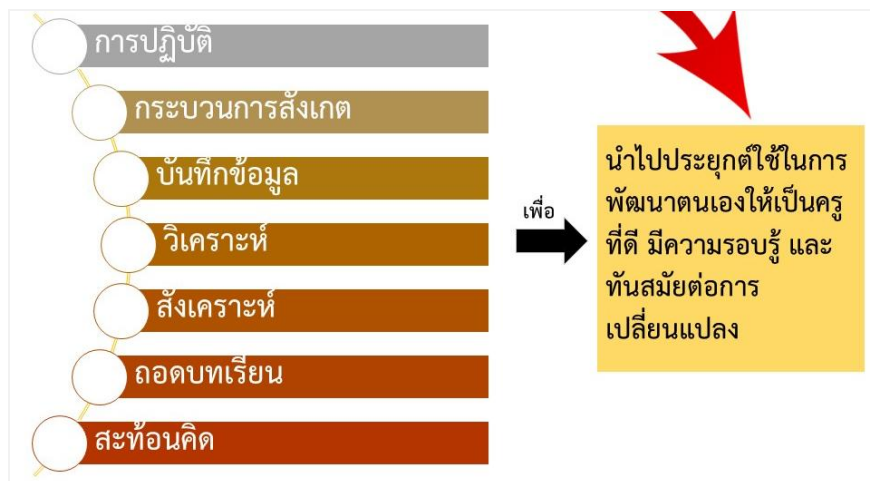
สำหรับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา มีกระบวนการสำคัญเพื่อบ่มเพาะให้นักศึกษาชั้นปีที่ ๔ มีความสามารถเป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ คือ ครูผู้สอน เป็นกรปฏิบัติการสอนร่วมกับครูพี่เลี้ยง เพื่อให้มีทักษะในการออกแบบจัดการเรียนรู้และบูรณาการศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง โดยการฝังตัวเพื่อปฏิบัติงาน ดังรายการต่อไปนี้ ๑) ปฏิบัติหน้าที่ผู้สอนในฐานะครูผู้สอน ๒) ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสริม ทักษะการเรียนรู้และทักษะการคิดของผู้เรียน และ ๓) ร่วมกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และ๔)วิจัยและพัฒนา นวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน แบ่งกรปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษาออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ ก่อนกรปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ประกอบด้วย การประชุมชี้แจงโดยดำเนินการ ของแต่ละสาขาวิชา กิจกรรมเตรียมความพร้อมและกิจกรรมการปฐมนิเทศดำเนินการโดยฝ่ายฝึกประสบการณ์ฯ

ระยะที่ ๒ ในระหว่างการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สัมมนาระหว่างกรปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำนวน ๓ ครั้ง และได้รับการนิเทศจำนวน ๓ ครั้ง (นิเทศ Face to Face อย่างน้อย ๑ ครั้ง)

ระยะที่ ๓ หลังการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เป็นการปัจฉิมนิเทศ ผ่านการสะท้อนผลการเรียนรู้และการถอดบทเรียน ดำเนินการโดยฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและสาขาวิชา

กำหนดวิธีการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติและสะท้อนคิดกับสิ่งที่ปฏิบัติ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองให้เป็นครูที่ดี มีความรอบรู้ความเป็นครู และทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ ๓ วิธีการเรียนรู้ในรายวิชาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓

การนิเทศ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ดำเนินการออกแบบระบบการนิเทศภายใต้ระบบการนิเทศที่ประกาศครุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาตามมาตรฐานวิชาชีพ หลักสูตร ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยดำเนินการตามรายละเอียดต่อไปนี้

๑) อาจารย์นิเทศก์ต้องมีประสบการณ์ในการนิเทศไม่น้อยกว่า ๒ ปี กรณีมีประสบการณ์นิเทศต่ำกว่าที่กำหนดต้องมีอาจารย์ที่ทำหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศก์พี่เลี้ยง

๒) สัดส่วนอาจารย์นิเทศก์ต่อนักศึกษา ต้องไม่เกิน ๑:๑๐

๓) หลักเกณฑ์ในการมอบหมายภาระงานให้กับผู้ทำหน้าที่อาจารย์นิเทศก์ที่ชัดเจน

๔) การประชุมสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับคู่มือการนิเทศและเกณฑ์การนิเทศ

๕) คู่มือการนิเทศการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนและการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะสำหรับอาจารย์นิเทศก์ โดยมีเอกสาร/แบบฟอร์มในการนิเทศนักศึกษาที่ชัดเจน

๖) การนิเทศการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ ไม่น้อยกว่า ๓ ครั้ง/ภาคเรียนในระหว่างการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษานักศึกษาจะได้รับการนิเทศจากครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ จำนวน ๓ ครั้ง ตามกระบวนการ PLC เต็มคาบการสอนแบบ face to face อย่างน้อย ๑ ครั้ง และอีก ๒ ครั้ง อาจใช้วิธีการนิเทศเต็มคาบการสอนแบบ face to face หรือวิธีอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น ผ่านสื่อออนไลน์ การสัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น

กระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้ออกแบบหลักสูตรให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ การรับรองปริญญาตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา หลักสูตร ๔ ปี สำหรับด้านกระบวนการผลิต คณะครุศาสตร์ได้ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) โดยนำมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษาและการนิเทศของครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ นักศึกษาและผู้อำนวยการโรงเรียน ผ่านความร่วมมือ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานร่วมกัน และการร่วมมือรวมพลัง เพื่อส่งเสริมกระบวนการ เรียนรู้อย่างเป็นทางการสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

- ๑) สร้างทีม PLC
- ๒) กำหนดแผนงาน PLC
- ๓) ดำเนินการ
- ๔) ติดตาม นิเทศและประเมินผล
- ๕) สรุปและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ทีมประกอบด้วย

- ๑) นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาผู้สอน เป็นผู้สอนในชั้นเรียนนั้น
- ๒) นักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพื่อนคู่คิดเป็นผู้สังเกตชั้นเรียน
- ๓) ครูพี่เลี้ยง เป็นพี่เลี้ยงตลอดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓
- ๔) ผู้บริหารโรงเรียน หรือหัวหน้ากลุ่มสาระ เป็นผู้สนับสนุนการดำเนินการ ร่วมสังเกตชั้นเรียน และให้ ข้อเสนอแนะ

- ๕) อาจารย์นิเทศก์ เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่เป็นผู้ให้คำแนะนำการปฏิบัติการสอนของครูผู้สอน

ขั้นตอนการจัดกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ

การจัดกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน ดังนี้

- ๑) ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ประกอบด้วย การสร้างทีม การกำหนดปัญหา การออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ การสะท้อนกิจกรรมการเรียนรู้การนำไปใช้สอน
- ๒) ขั้นสังเกตชั้นเรียน (Do) ประกอบด้วย ครูผู้สอนนำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านการสะท้อนสู่ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน สมาชิกในทีมร่วมสังเกตชั้นเรียน พร้อมบันทึกการสังเกตกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน ตามประเด็นที่ได้ตกลงร่วมกัน
- ๓) ขั้นการสะท้อนผลการสังเกตชั้นเรียน (See) ประกอบด้วย ครูผู้สอนเป็นผู้สะท้อนการจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง ทั้งในสิ่งที่ทำได้ดีและสิ่งที่ต้องปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาให้ดีขึ้น เพื่อนครูร่วมสะท้อน การสังเกตกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน ทั้งในสิ่งที่ทำได้ดีและสิ่งที่ต้องปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาให้ดีขึ้น กำหนดการดำเนินการตามกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ PLC จำนวน ๓ วงรอบ รายละเอียดดังนี้

PLC วงรอบที่ ๑

- (๑) วิเคราะห์ชิ้นงานนักเรียน (กำหนด ๑ ปัญหา)
- (๒) ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้
- (๓) การเปิดชั้นเรียน/สังเกตชั้นเรียนร่วมกัน

(๔) ประชุมสะท้อนคิดหลังเปิดชั้นเรียน (บันทึกการประชุมสรุปงาน)

PLC วงรอบที่ ๒

(๑) วิเคราะห์ชิ้นงานนักเรียน (ปัญหาเดิม)

(๒) ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

(๓) การเปิดชั้นเรียน/สังเกตชั้นเรียนร่วมกัน

(๔) ประชุมสะท้อนคิดหลังเปิดชั้นเรียน (บันทึกการประชุมสรุปงาน)

PLC วงรอบที่ ๓

(๑) วิเคราะห์ชิ้นงานนักเรียน (ปัญหาเดิม)

(๒) ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

(๓) การเปิดชั้นเรียน/สังเกตชั้นเรียนร่วมกัน

(๔) ประชุมสะท้อนคิดหลังเปิดชั้นเรียน (บันทึกการประชุมสรุปงาน)

๔. การประเมินผลการเรียนรู้

การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ ภายใต้นิยามครูฝึกสอน ได้กำหนดภาระงาน ได้แก่ บทบาทผู้สอน โดยบทบาทผู้สอนประกอบด้วยเป็นผู้ร่วมสอนและการทำหน้าที่ผู้สอนหลัก ตลอดจนทุกกระบวนการ เน้นความร่วมมือกันระหว่างนักศึกษาปฏิบัติการสอน เพื่อนร่วมงาน ครูพี่เลี้ยง ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้ากลุ่มสาระ ตามกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพเพื่อให้ศึกษามีทักษะในการออกแบบจัดการเรียนรู้ และบูรณาการศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง การประเมินผลการเรียนรู้จึงต้องมาจากหลายแหล่ง ทั้งจากการประเมินชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ จากหลากหลายมุมมองของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๕. การให้คะแนนตามภาระงาน

การประเมินผลการเรียนรู้และการให้คะแนนตามภาระงาน มาจาก ๓ แหล่ง คือ การประเมินผลการเรียนรู้จากอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รายละเอียดแบบประเมินตามภาคผนวก

ตารางที่ ๔ แสดงการประเมินผลการเรียนรู้และการให้คะแนน

ผู้ประเมิน	รายการประเมิน	คะแนน	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
อาจารย์ นิเทศก์	๑) แบบบันทึกการเรียนรู้วิถีครูประจำสัปดาห์ ตลอดระยะเวลาการฝึกปฏิบัติการสอนใน สถานศึกษา	๑๐	แบบประเมินบันทึกการเรียนรู้วิถีครู
	๒) แผนการจัดการเรียนรู้สะท้อนผลการจัดการ เรียนรู้ตลอดภาคเรียน	๑๐	แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตลอด ภาคการศึกษา
	๓) แผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ PLC ๓ วงรอบ จำนวน ๓ แผน และคลิปวิดีโอ ๓ คลิป	๑๐	๑. แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตาม วงจร PLC (วงรอบที่ ๑-๓) ๒. แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตาม วงจร PLC (วงรอบที่ ๑-๓)
	๔) รายงานผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน	๑๕	แบบประเมินรายงานผลการวิจัย ในชั้นเรียน
	๕) โครงการวิชาการฐานชุมชน	๕	แบบประเมินโครงการวิชาการ ฐานชุมชน
	รวม	๕๐	
ครูพี่เลี้ยง	๑) แบบบันทึกการเรียนรู้วิถีครูประจำสัปดาห์ ตลอดระยะเวลาการฝึกปฏิบัติการสอนใน สถานศึกษา	๑๐	แบบประเมินการเรียนรู้วิถีครู
	๒) แผนการจัดการเรียนรู้สะท้อนผลการจัดการ เรียนรู้ตลอดภาคเรียน	๑๐	แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตลอด ภาคการศึกษา
	๓) แผนการจัดการเรียนรู้ และผลการจัดการ เรียนรู้ตามกระบวนการ PLC ๓ วงรอบ	๑๐	๑. แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตาม วงจร PLC (วงรอบที่ ๑-๓) ๒. แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตาม วงจร PLC (วงรอบที่ ๑-๓)
	๔) ประเมินความเป็นครู	๑๐	แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครู
	รวม	๔๐	
ฝ่ายฝึกฯ	๑) การเข้าร่วมกิจกรรมและการส่งงาน	๑๐	แบบประเมินการมีส่วนร่วมและการ ลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม
	รวม	๑๐	
	รวมทั้งหมด	๑๐๐	

เกณฑ์ตัดสินการประเมิน

กำหนดคะแนนเพื่อการตัดสินระดับผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ดังนี้

๙๐ - ๑๐๐	คะแนน	ผลประเมินเป็น A
๘๕ - ๘๙	คะแนน	ผลประเมินเป็น B+
๘๐ - ๘๔	คะแนน	ผลประเมินเป็น B
๗๕ - ๗๙	คะแนน	ผลประเมินเป็น C+
๗๐ - ๗๔	คะแนน	ผลประเมินเป็น C
๖๐ - ๖๙	คะแนน	ผลประเมินเป็น D+
๕๐ - ๕๙	คะแนน	ผลประเมินเป็น D
๐ - ๔๙	คะแนน	ผลประเมินเป็น E

การประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู

๑. ความสำคัญและนิยามการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู

คณะอนุกรรมการอำนวยการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูออกประกาศหลักเกณฑ์ วิธีการ และเครื่องมือประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. ๒๕๖๘ ให้มีผลบังคับใช้สำหรับการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๙ ดังต่อไปนี้

“สมรรถนะทางวิชาชีพครู” หมายถึง สมรรถนะด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพที่ปรากฏในข้อบังคับ ศรสุภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ และข้อบังคับ ศรสุภา ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๖

“สมรรถนะด้านการปฏิบัติงาน” หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ครูการจัดการเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และผู้ปกครอง

“สมรรถนะด้านการปฏิบัติตน” หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณของวิชาชีพ ๕ ด้าน ประกอบด้วย จรรยาบรรณต่อ ตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพและจรรยาบรรณต่อสังคม

“สมรรถนะด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู” หมายถึง ความสามารถในการมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนส่งเสริมการเรียนรู้สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง และประพฤติตน เป็นแบบอย่างที่ดี และมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

“สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้” หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการจัดการเรียนรู้ ซึ่งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ บูรณาการความรู้และศาสตร์การสอน การจัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ การดูแลช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียน การวิจัยสร้างนวัตกรรม การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น

“สมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน” หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารเข้าร่วมกิจกรรม ร่วมมือกับสถานศึกษาผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาและแก้ปัญหาการเรียนรู้อะไรและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและการส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

“จรรยาบรรณต่อตนเอง” หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตามข้อตกลง และการติดตามข้อมูล และปรับเปลี่ยนตนเองให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

“จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ” หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตนต่อวิชาชีพด้วยความศรัทธาซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

“จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ” หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตนต่อผู้รับบริการด้วยความจริงใจ เสมอภาค ไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

“จรรยาบรรณ ต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ” หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพด้วย การอุทิศตนเพื่อช่วยเหลือเพื่อนผู้ร่วมประกอบวิชาชีพและสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

“จรรยาบรรณต่อสังคม” หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตนต่อสังคมในการริเริ่มวางแผน หรือเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา หรือสิ่งแวดล้อมและปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒. องค์ประกอบของการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบด้วย

๒.๑ สมรรถนะด้านการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

- ๑) สมรรถนะด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู
- ๒) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้
- ๓) สมรรถนะด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

๒.๒ สมรรถนะด้านการปฏิบัติตน ประกอบด้วย

- ๑) จรรยาบรรณต่อตนเอง
- ๒) จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ
- ๓) จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ
- ๔) จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ
- ๕) จรรยาบรรณต่อสังคม

๓. ผู้ประเมิน

ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินผู้รับการประเมินที่ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ประกอบด้วย **อาจารย์นิเทศก์ วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์วิชาเอก และครูพี่เลี้ยง** โดยประเมินจำนวน ๑ ครั้ง ใน ๑ ภาคเรียน และมีค่าน้ำหนักการให้คะแนนของผู้ประเมินแต่ละคน ตามสัดส่วนดังนี้

อาจารย์นิเทศก์วิชาชีพครู	ร้อยละ ๓๐
อาจารย์นิเทศก์วิชาเอก	ร้อยละ ๓๐
ครูพี่เลี้ยง	ร้อยละ ๔๐

๔. เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพครู

กำหนดให้ระดับสมรรถนะ แต่ละข้อให้คะแนนเป็นมาตรวัดประมาณค่า ๔ ระดับ (Rating Scale) โดยให้แต่ละระดับมีค่าคะแนน ดังนี้

ระดับสมรรถนะ ๑	มีค่าเท่ากับ ๑ คะแนน
ระดับสมรรถนะ ๒	มีค่าเท่ากับ ๒ คะแนน
ระดับสมรรถนะ ๓	มีค่าเท่ากับ ๓ คะแนน
ระดับสมรรถนะ ๔	มีค่าเท่ากับ ๔ คะแนน

๕. เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพครู

ผู้รับการประเมินต้องมีคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู แต่ละองค์ประกอบไม่น้อยกว่า ๒.๔๐ จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู โดยมีการแปลผลการประเมิน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ๓.๔๘ - ๔.๐๐ หมายถึง ระดับคุณภาพ ผ่านเกณฑ์การประเมิน ระดับสูงมาก

คะแนนเฉลี่ย ๒.๙๔ - ๓.๔๗ หมายถึง ระดับคุณภาพ ผ่านเกณฑ์การประเมิน ระดับสูง

คะแนนเฉลี่ย ๒.๔๐ - ๒.๙๓ หมายถึง ระดับคุณภาพ ผ่านเกณฑ์การประเมิน

คะแนนเฉลี่ย น้อยกว่า ๒.๔๐ หมายถึง ระดับคุณภาพ ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินควรปรับปรุง

๖. การใช้ผลการประเมิน

ผู้รับการประเมินที่ผ่านการประเมิน สามารถใช้ผลการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๖๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยไม่มีกรอบระยะเวลาการใช้ผลการประเมิน

ส่วนที่ ๓

บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓

๑. บทบาทของนักศึกษา

๑) ศึกษาและทำความเข้าใจคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ เกี่ยวกับหลักการ แนวทางการดำเนินกิจกรรมหลักในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพื่อปฏิบัติงานให้สอดคล้องสัมพันธ์กับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย

๒) เข้าร่วมกิจกรรมการปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนออกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างฝึกจำนวน ๓ ครั้ง และปัจฉิมนิเทศเพื่อการสรุปผลและสะท้อนคิดเมื่อนักศึกษากลับเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย

๓) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่คณะกรรมการกำหนด ดังนี้

๓.๑) ปฏิบัติหน้าที่ครู

๓.๒) ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้และทักษะการคิดของผู้เรียน จัดการเรียนรู้ ออกแบบสื่อ/นวัตกรรม วัดและประเมินผล รายงานผลการพัฒนาผู้เรียน ผ่านกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ

๓.๓) ปฏิบัติงานในหน้าที่ครูร่วมกับผู้อื่นในสถานศึกษา

๔) จัดส่งรายงานหรืองานที่นักศึกษาได้รับมอบหมายตามระยะเวลาที่กำหนด ดังนี้

๔.๑) แบบบันทึกการเรียนรู้วิถีครู และเส้นทางการประเมินความเป็นครูผ่านหลักสูตร
ผลิตครูฐานสมรรถนะ

๔.๒) แผนการจัดการเรียนรู้ตลอดการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ พร้อมบันทึก
หลังสอน

๔.๓) รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พร้อมแนบหลักฐานแผนการจัดการ
เรียนรู้ และคลิปวิดีโอประกอบการจัดการเรียนรู้ ๓ วงรอบ ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

๔.๔) รายงานโครงการวิชาการฐานชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน (โรงเรียนละ ๑ โครงการ)

๔.๕) ส่งเอกสารงานในระบบ TPIS-UBRU คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

อุบลราชธานี

๕) ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

๒. บทบาทของครูพี่เลี้ยง

๑) ศึกษาและทำความเข้าใจหลักการ แนวทางการดำเนินกิจกรรมหลักในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาและเป็นสมาชิกในทีม PLC

๒) ให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่นักศึกษาเกี่ยวกับสถานศึกษา (อาคารสถานที่ ผู้บริหาร บุคลากร แหล่งข้อมูลสถิติของสถานศึกษา ฯลฯ) ชุมชนบริเวณรอบสถานศึกษา (สถานที่สำคัญ แหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการสถานศึกษา ฯลฯ)

๓) แนะนำ ชี้แจงและประสานความร่วมมือกับบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา

๔) ให้คำแนะนำ / ปรึกษา / ช่วยเหลือนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติการศึกษา สังเกต เรียนรู้คุณลักษณะของครูดี บทบาทหน้าที่ ครูผู้สอน ครูประจำชั้น บริบทชั้นเรียน บริบทของสถานศึกษา ข้อมูลการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และบริบทชุมชนที่มีต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

๕) ให้คำแนะนำ / ปรึกษา / ช่วยเหลือนักศึกษาในการศึกษา วิเคราะห์ แก้ปัญหาผู้เรียนรายบุคคล

๖) ให้คำแนะนำ / ปรึกษา / ช่วยเหลือนักศึกษาในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างถูกต้องเหมาะสมตามคุณลักษณะครูดี มีคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ของวิชาชีพครู

๗) ประเมินผลการเรียนรู้ด้านคุณลักษณะการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงาน

๗.๑) การประเมินผลการปฏิบัติการสอนโดยดำเนินการ ๒ กิจกรรม

๓. บทบาทของครูนิเทศก์ประจำโรงเรียน

๑) ศึกษาและทำความเข้าใจหลักการ แนวทางการดำเนินกิจกรรมหลักในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพื่อปฏิบัติงานนิเทศให้สอดคล้องสัมพันธ์กับงานในบทบาทหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษา และเป็นสมาชิกในทีม PLC

๒) แนะนำ ชี้แจงและประสานความร่วมมือกับบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา ในภาพรวมของโรงเรียน

๓) ให้คำแนะนำ / ปรึกษา / ช่วยเหลือนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติการศึกษา สังเกต เรียนรู้คุณลักษณะของครูดี บทบาทหน้าที่ ครูผู้สอน ครูประจำชั้น บริบทชั้นเรียน บริบทของสถานศึกษา ข้อมูลการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และบริบทชุมชนที่มีต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

๔) ประสานงาน กำกับติดตาม การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา

๕) ประเมินผลการเรียนรู้ด้านคุณลักษณะการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงาน

๔. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

๑) ศึกษาและทำความเข้าใจหลักการ แนวทางการดำเนินกิจกรรมหลักในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ระหว่างเรียน เพื่อปฏิบัติงานนิเทศให้สอดคล้องสัมพันธ์กับงานในบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและเป็นสมาชิกในทีม PLC

๒) ปฐมนิเทศและให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่นักศึกษา เกี่ยวกับสถานศึกษา (อาคารสถานที่ ผู้บริหาร บุคลากร แหล่งข้อมูลสถิติของสถานศึกษา ฯลฯ) ชุมชนบริเวณรอบสถานศึกษา (สถานที่สำคัญ แหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการสถานศึกษา ฯลฯ)

๓) แนะนำ ชี้แจงและประสานความร่วมมือกับบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาระหว่างเรียนของนักศึกษา

๔) ให้คำแนะนำ / ปรีกษา / ช่วยเหลือนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติการศึกษา สังเกต เรียนรู้คุณลักษณะของครูดี บทบาทหน้าที่ ครูผู้สอน ครูประจำชั้น บริบทชั้นเรียน บริบทของสถานศึกษา ข้อมูลการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และบริบทชุมชนที่มีต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

๕) วางแผน กำกับดูแล จัดครูในโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือนักศึกษาในการศึกษา วิเคราะห์ แก้ปัญหาผู้เรียนรายบุคคล

๖) ให้คำแนะนำ / ปรีกษา / ช่วยเหลือนักศึกษาในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างถูกต้องเหมาะสมตามคุณลักษณะครูดี มีคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ของวิชาชีพครู

๗) เข้าร่วมประชุม และ ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาระหว่างเรียน

๕. บทบาทของอาจารย์นิเทศก์

๑) ศึกษาและทำความเข้าใจหลักการ แนวทางการดำเนินกิจกรรมหลักในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพื่อปฏิบัติงานนิเทศให้สอดคล้องสัมพันธ์กับงานในบทบาทหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาและเป็นสมาชิกในทีม PLC

๒) ให้คำแนะนำ / ปรีกษา / ช่วยเหลือนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติการศึกษา สังเกต เรียนรู้คุณลักษณะของครูดี บทบาทหน้าที่ ครูผู้สอน ครูประจำชั้น บริบทชั้นเรียน บริบทของสถานศึกษา ข้อมูลการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และบริบทชุมชนที่มีต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

๓) ให้คำแนะนำ / ปรีกษา / ช่วยเหลือนักศึกษาในการการศึกษา วิเคราะห์ แก้ปัญหาผู้เรียนรายบุคคล

๔) ให้คำแนะนำ / ปรีกษา / ช่วยเหลือนักศึกษาในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างถูกต้อง เหมาะสมตามคุณลักษณะครูดี มีคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ของวิชาชีพครู

๕) ตรวจสอบรายงานผลงานและประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนของนักศึกษา ที่ได้รับมอบหมายส่งคณะครุศาสตร์ตามเวลาที่กำหนด

๖) เข้าร่วมการประชุม / สัมมนาร่วมกับคณะกรรมการประสานงานฯ ของคณะ

๗) ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน

๖. บทบาทของคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

๑) แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ๒) จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.๔) ๓) ยกร่างคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๔) กำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- คุณสมบัติของสถานศึกษา คือ เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพโดยมีผลการประเมินคุณภาพขอสถานศึกษาและเป็นสถานศึกษาจริง มีผู้บริหารโรงเรียน

- คุณสมบัติของครูพี่เลี้ยง คือ เป็นครูที่และปฏิบัติตนเป็นต้นแบบในการปฏิบัติงาน โดยมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและมีประสบการณ์สอน ๓ ปีขึ้นไป (สัดส่วนครูพี่เลี้ยง ๑ คน ต่อนักศึกษา ๑ คน จะต้องไม่ซ้ำกับหลักสูตรที่ต้องดำเนินการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ในระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก)และต้องไม่ซ้ำซ้อนกับฝึกสถานประสบการณ์วิชาชีพครูจากสถาบันการศึกษาอื่น)

๒) จัดประชุมคณาจารย์ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะกรรมการ เพื่อจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.๔) และยกย่องคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมไปถึงกำหนดสถานศึกษาหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และอาจารย์นิเทศก์

๓) จัดทำคู่มือการฝึกปฏิบัติวิชาชีพพระหว่างเรียน ที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นสำคัญ ครอบคลุม กระบวนการฝึกของนักศึกษาชั้นปีที่ ๔

๔) จัดทำโปรแกรมสำเร็จรูป และ Template เอกสารประกอบการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เช่น แบบบันทึก แบบประเมิน และอื่น ๆ ให้นักศึกษาสามารถใช้บันทึกและรายงานผลการปฏิบัติงานแบบ Online

๕) ดำเนินการประชุมชี้แจงผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และจัดกิจกรรมปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนออกฝึกการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา กิจกรรมสัมมนาระหว่างฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และกิจกรรมปัจฉิมนิเทศเพื่อการสรุปผลและสะท้อนคิดหลังจากนักศึกษากลับเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย

การติดต่อประสานงาน

สำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ๓ ๔ ๐ ๐ ๐

โทรศัพท์ ๐-๔๕๓๕-๒๐๐๐ ต่อ ๑๒๐๐

อาจารย์ ดร.วีระศักดิ์ แก่นอ้วน ประธานศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โทรศัพท์ ๐๙๓-๓๒๖-๖๙๖๔

อาจารย์ ดร.วรรณภา โคตรพันธ์ ประธานคณะกรรมการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาครูชั้นปีที่ ๔

โทรศัพท์ ๐๙๓-๓๒๖-๖๙๖๔

คุณสุวิมล นามสิงห์ เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โทรศัพท์ ๐๘๘-๕๕๕-๖๐๑๘

ส่วนที่ ๔

การฝึกปฏิบัติงานในสถานศึกษา

การฝึกปฏิบัติงานในสถานศึกษา เป็นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากห้องเรียน องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่นักศึกษา เพียรสะสมไว้ช่วงปีที่ ๑ ไปสู่การปฏิบัติจริงที่หน้างานของครู นั่นคือ โรงเรียน ซึ่งจะช่วยสร้างประสบการณ์ การเรียนรู้ที่แท้จริงในฐานะ “ครู” ในอนาคตได้อย่างชัดเจน องค์ความรู้จำเป็นที่นักศึกษา จะต้องทบทวน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา ได้แก่ ๑) การจัดการชั้นเรียน ๒) การเขียน แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งขอขยายเนื้อหาของแต่ละหัวข้อ จะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

๑. การจัดการชั้นเรียน (Classroom Management)

๑.๑ การจัดการชั้นเรียน คืออะไร

“บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิด ความสุข ในการเรียนรู้” การจัดการชั้นเรียน เป็นเรื่องสำคัญของนักศึกษาครูเมื่อต้องไปพบกับสภาพจริงของ นักเรียน ในห้องเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลาย เป็นสถานการณ์ที่จะต้องใช้ยุทธวิธีต่าง ๆ เพื่อสร้างความพร้อม ให้เกิดขึ้นในชั้นเรียนก่อนที่จะดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ได้ออกแบบไว้ให้บรรลุเป้าหมาย

การจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) โดยทั่วไปคือ การจัดสภาพห้องเรียนให้ น่าเรียนและ ส่งเสริมบรรยากาศของการเรียนรู้ การให้ความหมายในลักษณะนี้จะมุ่งเน้นไปที่การจัดห้องเรียน ให้มีลักษณะ ทางกายภาพที่เหมาะสม มีความสะอาด สวยงาม สะดวก ปลอดภัย ขณะที่นักการศึกษาหลาย ท่านได้ ขยายความว่า การจัดการชั้นเรียน มีมิติครอบคลุมในเรื่องการปฏิบัติกิจกรรมทุกอย่างของครูทั้งการ จัดบรรยากาศ การจัดระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นไปเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังที่ สุรางค์ ไคว์ตระกูล (๒๕๕๖ : ๔๗๐) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการชั้นเรียน หมายถึง การสร้างและการรักษาสิ่งแวดล้อมของ ห้องเรียนเพื่อเอื้อต่อ การเรียนรู้ของนักเรียน หรือหมายถึงกิจกรรมทุกอย่างที่ครูทำเพื่อจะช่วยให้การสอนมี ประสิทธิภาพและนักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้สำหรับบทเรียนหนึ่งๆ นอกจากนี้ การจัดการห้องเรียนยังรวมถึง การที่ครูสามารถที่จะใช้เวลาที่กำหนดไว้ในตารางสอนได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย และการจัดที่นั่งของนักเรียนและ อุปกรณ์ที่ครูจะใช้ในการสอนให้อยู่ในสภาพที่จะช่วยครูได้ในเวลาสอน

๑.๒ การจัดการชั้นเรียนสำคัญอย่างไร

การจัดการชั้นเรียน เป็นวิธีการดำเนินการให้ชั้นเรียนได้อยู่ในสภาพความพร้อมที่จะดำเนินการ การจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง ผู้เรียนมีความสุขในขณะที่อยู่ในชั้นเรียน ความสุขของผู้เรียนเป็นสิ่งที่สุดยอดปรารถนาของผู้สอน และผู้รับผิดชอบ ทางการศึกษาต้องพยายามจัดให้มีขึ้นโดยทั่วกัน การบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นองค์รวมของ การบูรณาการความรู้ ความสามารถของครูผู้สอน พร้อมทั้งก่อให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้มาโรงเรียนทุกวัน อย่างมีความสุข จึงสรุป ความสำคัญของการจัดการชั้นเรียน มีดังนี้ (สันติ บุญภิรมย์, ๒๕๕๗ : ๑๑๓)

๑. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความอบอุ่นในขณะที่อยู่ในชั้นเรียน และมีความสุขในขณะที่มีการเรียนการสอน
๒. ช่วยให้ผู้เรียนสนใจ สนุกสนานบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งในเวลาเรียนปกติและ นอกเวลาเรียน
๓. ช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันตามธรรมชาติของรายวิชานั้นๆ

๔. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตระหนักในเรื่องของวินัยในชั้นเรียน

๕. ช่วยป้องกันสิ่งรบกวนที่เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีต่อการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมต่างๆ ของผู้เรียน

กล่าวได้ว่า การจัดการชั้นเรียน เป็นการช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของผู้สอนได้เอื้ออำนวยต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญที่สุดในขณะนั้นให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของการศึกษาในระดับสูงสุด และผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพได้เต็มตามอัตภาพพร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการสอนของผู้สอนให้เต็มศักยภาพทั้งสองฝ่าย

๑.๓ หลักการจัดการชั้นเรียนทำอย่างไร

สุพิน บุญชูวงศ์ (๒๕๔๔ : ๑๒๘-๑๒๙) ได้สรุปหลักการจัดการชั้นเรียนไว้ดังนี้

๑. ชั้นเรียนควรมีสันที่หน้าดูสบายตา มีอากาศถ่ายเทได้ดี แสงสว่างเพียงพอ ไม่มีเสียงรบกวน อากาศไม่เป็นพิษ ไม่ร้อนจนเกินไป มีต้นไม้ ดอกไม้ประดับ และมีขนาดกว้างขวางอย่างเพียงพอ

๒. สะอาดถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบเรียบร้อย น่าอยู่มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมคล้ายคลึงกับชีวิตในบ้าน ในครอบครัวของนักเรียน

๓. สิ่งที่อยู่ในชั้นเรียน ไม่ว่าจะเป็นโต๊ะ เก้าอี้ มุมหนังสือ ป้ายนิเทศ สื่อการสอน ประเภทต่างๆ สามารถเคลื่อนไหว เคลื่อนที่ได้ สามารถจัดหรือตัดแปลงชั้นเรียนให้มีลักษณะเอื้ออำนวยต่อการสอน และกิจกรรมประเภทต่างๆ ได้

๔. นักเรียนเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างมีความสุข มีอิสระ เสรีภาพในเรื่องการเรียนรู้และในขณะเดียวกันก็มีวินัยในการดูแลตัวเองและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนและครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี ทั้งส่งเสริมบรรยากาศและมีความเข้าใจในบทบาทของตนเอง

๕. จัดมุมหนังสือ มุมประสบการณ์ สื่อการสอนบางประเภทให้เพียงพอ และมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

๖. ชั้นเรียนที่ดีไม่จำกัดเฉพาะในห้องสี่เหลี่ยมที่กำหนดให้เท่านั้น แต่ยังมีชั้นเรียนแบบเปิดแบบธรรมชาติเป็นการศึกษานอกชั้นเรียนที่นักเรียนมีความต้องการและสนใจเช่นเดียวกัน

๗. การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ที่ต้องกระทำอยู่เสมอตามเหตุการณ์ข่าวคราวความเคลื่อนไหว สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน

๘. ควรมีการจัดการเตรียมพร้อมต่อการสอนแต่ละครั้ง เพื่อพัฒนาทักษะสำคัญต่างๆ

๙. ครูต้องระมัดระวังและควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของตนให้ดี ไม่ก้าวร้าวแสดงอาการไม่พอใจให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน

ลักษณะของการจัดชั้นเรียนทางกายภาพที่ดี

จากงานวิจัยพบว่าการจัดชั้นเรียนทางกายภาพที่ดีนั้นจะสะท้อนลักษณะดังต่อไปนี้

๑. มีการจัดที่ว่างในชั้นเรียนอย่างชัดเจน เพื่อให้ออกประกอบประสงค์และเพื่อให้ นักเรียน มั่นใจในการใช้ที่ว่างของตน ตัวอย่างเช่น ชั้นเรียนจะประกอบด้วยพื้นที่ทั้งในส่วนที่มีการเคลื่อนไหวย่าง พลุกพล่านได้แก่ บริเวณที่มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกันและที่ว่างส่วนตัวที่นักเรียนจะทำงานได้โดยลำพัง เช่น โต๊ะในแถวของนักเรียนแต่ละคน เป็นต้น

๒. ในชั้นเรียนที่มีนักเรียนมีปัญหาทั้งทางด้านการเรียนและด้านพฤติกรรมอาจแก้ปัญหา ได้ด้วยการแยกออกมาอยู่ในที่ว่างมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนสงบ มีสมาธิในการทำงานได้อย่างอิสระตามลำพัง

๓. มีที่ว่างส่วนตัวของนักเรียนแต่ละคน และมีพื้นที่ของนักเรียนทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็ก สำหรับทำกิจกรรมต่างๆ จึงควรจัดสถานที่เฉพาะเพื่อให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนหรือระหว่างนักเรียนกับ ครู และอาจจะมีที่ว่างสำหรับจัดเก็บอุปกรณ์ต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ สื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ

๔. ลักษณะที่นั่งของนักเรียนเป็นแถวเพื่อสะดวกในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหา วิชาการ ในขณะที่การจัดที่นั่งแบบกลุ่ม จะทำให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

๕. การจัดชั้นเรียนในบริเวณที่จำกัดและมีการใช้อย่างหนาแน่น เช่น บริเวณที่เหลา ดินสอที่วางถึงชยะ หลังห้อง หรือบริเวณที่มีการเรียนการสอน ตลอดจนส่วนที่จะทำให้นักเรียนถูกรบกวน โดยง่าย ครูควรจัดให้นักเรียนนั่งห่างออกไป

๖. ครูและนักเรียนทั้งชั้นควรมองเห็นกันและกันอย่างชัดเจน นอกจากนี้ลักษณะของการ เคลื่อนไหวในชั้นเรียนนั้นควรให้ครูมีโอกาสใกล้ชิดนักเรียนได้มากที่สุด

๗. ควรจำกัดสิ่งรบกวนทางการมองเห็นและการได้ยินที่จะมารบกวนความสนใจ และพฤติกรรม ของนักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดผลต่อการดำเนินในชั้นเรียน

๘. การจัดที่ว่างสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษควรให้นั่งอยู่ใกล้กับครูจะทำให้ เกิดผลดี เพราะการทำเช่นนี้ไม่เพียงแต่จะทำให้ครูสามารถจัดการกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาสำหรับนักเรียนเท่านั้น หากแต่ยังจะช่วยครูให้สามารถพูดส่งเสริมนักเรียนในทางบวก โดยอนุโลมหรือยินยอมทำให้นักเรียน แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมาบ้าง

๙. การจัดชั้นเรียนทางกายภาพที่เป็นระเบียบเรียบร้อยจะมีประโยชน์และทำให้เกิดพลัง เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามสภาพทางกายภาพในชั้นเรียนควร จะเปลี่ยนแปลงได้ตามลักษณะทางวัฒนธรรมและทางภาษาของนักเรียน ซึ่งควรจะเป็นไปตามความต้องการเฉพาะของนักเรียน

๒. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

๒.๑ แผนการจัดการเรียนรู้ คืออะไร

แผนการจัดการเรียนรู้ (Lesson Plan) หมายถึง การวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีความเชื่อมโยงกับหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แผนการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่บอกได้ว่า ครูมีทักษะในการออกแบบการเรียนรู้อย่างไร และสามารถแปลงหลักสูตรมาสู่การจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร

๒.๒ แผนการจัดการเรียนรู้สำคัญอย่างไร

แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำหรับการวางแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครู จัดทำก่อนที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรม สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลในแผนการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้ครูสามารถดำเนินการเตรียมความพร้อมและนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรและช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพ ได้อย่างเต็มที่ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องปฏิบัติ มีความสำคัญของแผนการ จัดการการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

๒.๒.๑ เป็นกระบวนการสำคัญของการแปลงหลักสูตรมาสู่ชั้นเรียน

๒.๒.๒ สะท้อนถึงความสามารถของครูในการบูรณาการองค์ความรู้หรือนวัตกรรมใหม่มาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน

๒.๒.๓ เป็นแนวทางที่ครูสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และเกิดความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้

๒.๒.๔ เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนคนอื่นที่จะนำมาใช้ในการสอนแทน กรณีที่ครูที่รับผิดชอบไม่อยู่ หรือไปราชการ

๒.๒.๕ เป็นเอกสารหลักฐานที่สามารถแสดงถึงพัฒนาการในการออกแบบการเรียนรู้ของครู

๒.๓ แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบอะไรบ้าง

การกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความแตกต่างกันในแต่ละโรงเรียน ขึ้นอยู่กับการออกแบบของโรงเรียน แต่องค์ประกอบหลักของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มีส่วนประกอบสำคัญ ๓ ส่วน ได้แก่ ๑) ส่วนหัวของแผน ๒) ส่วนสาระและกิจกรรม และ ๓) ส่วนท้ายของแผนและภาคผนวก แต่ละส่วนมีองค์ประกอบ ดังนี้

๒.๓.๑ ส่วนหัวของแผน ประกอบด้วย ชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้น หน่วยการเรียนรู้ เวลาเรียนในหน่วยการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ เวลาเรียนในสาระการเรียนรู้ และ วัน เดือน ปี ที่สอน

๒.๓.๒ ส่วนสาระและกิจกรรม หัวข้อสำหรับการเขียนส่วนสาระและกิจกรรมของแผนการจัดการเรียนรู้ จะพิจารณาจากสภาพปัจจุบันและจุดเน้นตามที่หลักสูตรแกนกลางหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ กำหนด จึงจะเห็นว่า หัวข้อที่นำเสนอในส่วนนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม ในการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยทั่วไปจะประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ (ขั้นนำ-ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้-ขั้น สรุป) สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งการเขียนแต่ละส่วนมีรายละเอียด ดังนี้

๑) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ในส่วนนี้จะนำมาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งครูผู้สอนได้ทำการวิเคราะห์และจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้แล้วมาเขียน

๒) สาระสำคัญ เป็นการเขียนมโนทัศน์สำคัญ หลักการ ข้อเท็จจริงของสาระการเรียนรู้ที่จะสอน ควรเขียนเป็นความเรียง อาจมีหนึ่งหรือหลายย่อหน้าก็ได้ โดยทั่วไปจะขึ้นต้นด้วยชื่อเรื่องแล้วขยายความต่อไป สาระสำคัญควรมีส่วนประกอบสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการเรียนในเรื่องนั้น หรือสรุปสั้น ๆ ได้ว่า ควรเขียนให้เห็น ๓ ประการ ได้แก่ “คือ - ควร - คุณค่า”

๓) จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการเขียนถึงสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนจากการจัดการเรียนรู้ใน ครั้งนั้น เป็นส่วนสำคัญที่จะสะท้อนถึงความสัมพันธ์ของการจัดการเรียนรู้กับหลักสูตร การเขียนจุดประสงค์ การเรียนรู้ ควรเขียนให้ครอบคลุมพฤติกรรม ๓ ด้าน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะกระบวนการ (Process) และ เจตคติ (Attitude) หรือที่กล่าวถึงสั้น ๆ ว่า K-P-A เนื้อหาของจุดประสงค์การเรียนรู้ควร เขียนในลักษณะของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ที่สามารถสังเกตได้ วัดได้ การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ควร องค์ประกอบ ๓ ส่วน ได้แก่ พฤติกรรม (ใช้คำกริยา) เงื่อนไขหรือสถานการณ์และเกณฑ์ความสามารถขั้นต่ำในการบรรลุจุดประสงค์)

๔) กิจกรรมการเรียนรู้ โดยทั่วไป กิจกรรมการเรียนรู้จะแบ่งออกเป็น ๓ ชั้น ได้แก่ ชั้นนำ

ชั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้และชั้นสรุป

- ชั้นนำ ในชั้นนี้จะป็นชั้นที่ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความ กิจกรรมที่นิยมนำมาใช้ ได้แก่ เพลง เกม ภาพ กรณียตัวอย่าง ข่าว หรือคลิปที่เกี่ยวข้อง อาจมีการสนทนาซักถามเพื่อให้ผู้เรียนคิดและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมหรือสื่อที่นำมาเสนอ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใคร่รู้และเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาการเรียนรู้ การใช้เวลาในชั้นนี้ควรอยู่ในระหว่าง ๓-๕ นาที

- ชั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นชั้นที่ครูจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่ตั้งเอาไว้ ในชั้นนี้ ครูควรเลือกใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการจัดกิจกรรม ลักษณะรายบุคคล รายคู่และรายกลุ่ม เพื่อตอบสนองต่อลีลาการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน กิจกรรมควรเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก สัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้การวัด และประเมินผล

- ชั้นสรุป เป็นชั้นที่ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปภาพรวมของการเรียนรู้ โดยควรให้ ครอบคลุม สารการเรียนรู้ กิจกรรมที่ได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติ ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ การนำสิ่งที่ได้ เรียนรู้ไปปรับใช้ ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังเป็นช่วงเวลาทีครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยจาก การเรียน และการนัดหมายการเรียนในครั้งต่อไปสำหรับครูที่นำรูปแบบ/เทคนิคการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ มาใช้ อาทิ การเรียนรู้แบบร่วมมือ การ เรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้แบบ ๕ E เป็นต้นการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้จะกำหนด ขั้นตอน ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ

- สื่อและแหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ เป็นอุปกรณ์หรือช่องทางที่จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามจุดประสงค์ได้ดีขึ้น สื่อ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เป็นสื่อของจริง และสื่อ IT ส่วนแหล่งเรียนรู้จะ หมายถึง อาคารสถานที่ทั้งในและนอกโรงเรียนที่ครูใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีความหมายรวมถึงตัว บุคคลที่เป็นผู้รู้ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย การเลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ครูควรคำนึงถึงความสอดคล้อง กับสารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้ควรเป็นสื่อที่หาง่าย ใช้สะดวก น่าสนใจและมีความเหมาะสมกับ วัยของผู้เรียน

- การวัดและประเมินผล เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการที่จะได้ข้อมูลจากการจัดการเรียนรู้ที่สะท้อน ถึงการบรรลุจุดประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้ นิยมเขียนนำเสนอใน ๔ ประเด็นสำคัญ ได้แก่ สิ่งที่ต้องการวัด วิธีการ เครื่องมือและเกณฑ์การประเมิน การนำเสนอการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและเห็นภาพชัดเจนควรนำเสนอใน ลักษณะของตาราง ดังตัวอย่าง

สิ่งที่ต้องการวัด	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
นักเรียนสามารถอธิบาย ความหมาย ของสำนวน สุภาพิต คำพังเพย ได้ (K)	ตรวจใบงาน	ใบงาน	ได้คะแนนร้อยละ ๘๐
นักเรียนสามารถจำแนก สำนวน สุภาพิต คำพังเพยได้ (P)	ตรวจใบงาน	ใบงาน	ได้คะแนนร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป
นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ สังเกต สะท้อนถึงความสนใจและ รับผิดชอบ ในการเรียน (A)	สังเกต	แบบสังเกต พฤติกรรม การเรียนรู้	ได้ระดับคุณภาพ ดี ขึ้นไป

- ข้อเสนอแนะ เป็นส่วนที่ครูให้ข้อมูลเพิ่มเติมกับครูคนอื่น เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยอาจเสนอแนะในประเด็น ลักษณะกิจกรรม แนวทางการจัดกลุ่มผู้เรียน การใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้

๕) ส่วนท้ายแผนและภาคผนวก ส่วนนี้จะประกอบด้วย ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการ จัดการเรียนรู้ ปัญหาอุปสรรคที่พบ แนวทางการแก้ไขปัญหา แบบประเมินต่าง ๆ ใบงาน ใบกิจกรรมหรือแบบทดสอบ โดยจะนำเสนอเฉพาะส่วนที่มีระบุในเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งนั้น ๆ

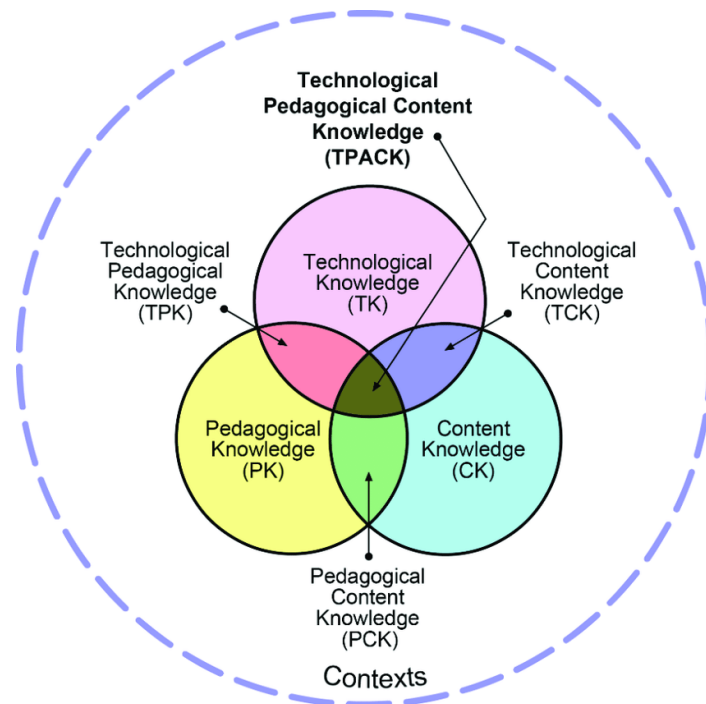
๒.๔ แผนการเรียนรู้ที่ดีมีหลักการเขียนอย่างไร แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรมีลักษณะมีความละเอียดชัดเจนมีหัวข้อและส่วนประกอบต่าง ๆ ครอบคลุมตามศาสตร์ของการสอนโดยสามารถตอบคำถามต่อไปนี้

- สอนอะไร (หน่วย หัวเรื่อง ความคิดรวบยอดหรือสาระสำคัญ)
- เพื่อจุดประสงค์อะไร (จุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งควรเขียนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม)
- ด้วยสาระอะไร (เนื้อหา / โครงร่างเนื้อหา)
- ใช้วิธีการใด (กิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ)
- ใช้เครื่องมืออะไร (วัสดุอุปกรณ์ สื่อและแหล่งการเรียนรู้)
- ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จ (การวัดผลและประเมินผล)

๑. ส่วนประกอบต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน

๒. สามารถนำไปปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ได้จริง

ความรู้ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะ
Technological Pedagogical and Content Knowledge (TPACK)

Reproduced by permission of the publisher, © ๒๐๑๒ by tpack.org

ความรู้ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะ (TPACK) เป็นกรอบแนวคิดที่พยายามชี้ให้เห็นถึงธรรมชาติขององค์ความรู้ที่ผู้สอนต้องมีในการผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับการสอน ซึ่งเป็นการต่อยอดจากแนวคิดของชูลแมน (Lee Shuman, ๑๙๘๗) เรื่องความรู้ด้านการบูรณาการการสอนเนื้อหาเฉพาะ (Pedagogical Content Knowledge – PCK) โดยกรอบแนวคิดนี้มีจุดเริ่มต้นมาจากการศึกษาวิจัยระยะยาว เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในองค์ความรู้เรื่องเนื้อหาวิชาเฉพาะของครูในระดับมัธยมศึกษา การวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า ความรู้ด้านเนื้อหาเป็นผลลัพธ์จากการวางแผนการสอนและการทำการสอนเนื้อหาเฉพาะตามแผนการนั้น ซึ่ง เป็นไปตามภาษิตที่ว่า หากต้องการจะเรียนรู้อะไรให้ถ่องแท้ก็จงลองสอนผู้อื่นให้ได้ ส่วนความรู้ด้านการสอน นั้นหมายถึงความรู้ในการนำเสนอ อธิบาย แสดงตัวอย่าง เปรียบเทียบ หรือสาธิตเนื้อหา อย่างใดอย่างหนึ่งให้ ผู้อื่นสามารถเข้าใจได้ง่าย ในเมื่อไม่มีวิธีการสอนหนึ่งใดที่เข้าใจง่ายที่สุด ผู้สอนจำเป็นจะต้องมีวิธีการนำเสนอ ที่ หลากหลายซึ่งเป็นเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของเนื้อหาและธรรมชาติของผู้เรียน

๑. ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยี

เทคโนโลยี คือเครื่องมือที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยการผสมผสานทรัพยากรต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อแก้ปัญหาสนองความต้องการ หรือให้ได้มาซึ่งผลผลิตที่พึงประสงค์ เทคโนโลยีตามความหมายของ TPACK นี้เป็นได้ทั้งเทคโนโลยีแบบเก่า (กระดานดำ เครื่องคิดเลข เครื่องฉายภาพ) และแบบใหม่ (เครื่องเล่น MP๓ และบล็อก)

และแบบแอนะล็อก (กระดานดำ ดินสอ และกล้องจุลทรรศน์) และแบบดิจิทัล (คอมพิวเตอร์ บล็อกและอินเทอร์เน็ต) (Koehler & Mishra, ๒๐๐๘)

สิ่งที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งที่ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีคือความเฉพาะตัวในการใช้งานของ เทคโนโลยีอันประกอบด้วยตัวบ่งบอกการใช้งาน (Affordances) และข้อจำกัดบนตัวบริบท (Constraints) (Gibson, ๒๐๑๕) ซึ่งตัวบ่งบอกการใช้งานคือ “การรับรู้ทางสายตาของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสิ่งแวดล้อม ข้อมูลที่ได้จากการมองเห็นจะถูกตีความหมาย และรับรู้ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมตอบสนองในขั้นต่อมา ” (สกล วีระวิญญู ๒๕๕๔) เช่น หากมองเห็นแป้นพิมพ์ก็จะรับรู้ได้ว่าเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ส่งข้อมูลตัวอักษร ตัวเลข หรือสัญลักษณ์ เข้าสู่ระบบดิจิทัล ซึ่งมีข้อจำกัดคือไม่สามารถแสดงผลข้อมูลที่ส่งได้ นอร์แมน (Norman, ๒๐๑๓) กล่าวว่าตัวบ่ง บอการใช้งานในบริบทของเทคโนโลยีการศึกษานั้นหมายรวมถึงคุณสมบัติทั้งหมดของระบบ ที่นำมาใช้เพื่อให้สามารถทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งและเพื่อส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมเฉพาะที่พึงประสงค์ในตัวผู้เรียนได้ เช่น การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ใช้เมื่อต้องการสื่อสารแบบต่างเวลา (asynchronous) และเพื่อให้ง่ายต่อการเก็บ ข้อมูลการสื่อสาร หากแต่ไม่สามารถใช้เมื่อต้องการสื่อสารแบบทันทีทันใดหรือเพื่อให้ผู้รับสารรับรู้ถึงน้ำเสียง และอารมณ์ได้

อีกประการต่อมาคือครูต้องสามารถแยกแยะระหว่างตัวบ่งบอกและข้อจำกัดการใช้งานที่มีอยู่ในตัวตามลักษณะเฉพาะของเทคโนโลยีกับที่ผู้ใช้กำหนดขึ้นเอง โดยมากแล้วเรามักจะใช้เทคโนโลยีแบบมือคัตหรือตามแบบที่เราคิดว่าควรเป็นเช่นนั้น เป็นที่มาของปัญหาเรื่องการยึดติดการใช้งาน (functional fixedness) ซึ่งหมายถึงการใช้จำกัดความคิดของตนว่าของสิ่งนี้ต้องใช้งานในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเท่านั้น ทำให้ไม่สามารถคิดนำเอาของสิ่งนี้ไปใช้ในลักษณะอื่นได้ ปัญหานี้เป็นปัญหาสำคัญที่จำกัดการใช้งานเทคโนโลยี อย่างสร้างสรรค์ โปรแกรมนำเสนอ PowerPoint เป็นเทคโนโลยีหนึ่งที่คนทั่วไปมองว่ามีไว้เพื่อนำเสนองาน เท่านั้น หากแต่ถ้าลบล้างการยึดติดการใช้งานนี้ออกแล้วก็จะพบว่าโปรแกรมนี้สามารถนำมาใช้สร้างสื่อการสอนแบบต่าง ๆ ได้อีกด้วย และในวิชาการเขียนครูที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนการสอนอาจมองว่ากระดานดำเป็นสิ่งที่ล้ำสมัย ผู้เรียนไม่สามารถส่งงานในรูปแบบดิจิทัลครูไม่สามารถเปิดงานผ่านเครื่องฉายภาพเพื่อให้ ผู้เรียนคนอื่นดูตาม ในขณะที่ครูกำลังตรวจงานนั้น หากแต่กระดานดำนั้นสามารถนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละ คนเขียนประเด็นข้อผิดพลาดที่พบระหว่างตรวจงานไปพร้อมกันได้ ผู้ใช้ที่ก้าวข้ามการยึดติดนี้ได้จะสามารถกำหนดจุดประสงค์ให้กับเครื่องมือแต่ละอย่างเพื่อนำไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการสอนได้

๒. องค์ประกอบของ TPACK

การบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการสอนเนื้อหาเฉพาะได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจว่าแต่ละบริบทนั้นมีปัจจัยหลายอย่างที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นในด้านผู้สอน ระดับชั้นเรียน ปัจจัยเฉพาะของแต่ละโรงเรียน ผู้เรียน หรือวัฒนธรรม ดังนั้นจึงไม่มีการบูรณาการรูปแบบหนึ่งใดที่จะสามารถ นำไปใช้ได้กับทุกวิชา หรือกับครูทุกคน ซึ่งโคลท์เลอร์และมิชรา (Koehler & Mishra, ๒๐๐๘) ได้อธิบายไว้ดังนี้

๒.๑ ความรู้ด้านเนื้อหา

ความรู้ด้านเนื้อหา (Content Knowledge - CK) หมายถึง ความรู้ในรายวิชานั้นๆ ที่ครูต้องสอนและผู้เรียนจะได้เรียน ประกอบไปด้วยความรู้เกี่ยวกับกรอบความคิด ทฤษฎี แนวคิด กรอบโครงสร้างแนวคิด ความรู้ด้านหลักฐานและการพิสูจน์ และวิธีการและการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้นั้น

๒.๒ ความรู้ด้านการสอน

ความรู้ด้านการสอน (Pedagogical Knowledge - PK) หมายถึง ความรู้ในกระบวนการและวิธีการสอน และการเรียนรู้อย่างถ่องแท้ เป็นองค์ความรู้ที่รวมจุดประสงค์ คุณค่า และเป้าหมายของการศึกษาเข้าไว้ด้วยกัน ประกอบไปด้วยความรู้ความเข้าใจในวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ทักษะการบริหารจัดการชั้นเรียนทั่วไป การวางแผนการสอน และการประเมินผู้เรียน รวมไปถึงความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของผู้เรียน และกลวิธีในการประเมินความเข้าใจของผู้เรียน ครูที่มีความรู้ด้าน PK อย่างลึกซึ้งจะเข้าใจกระบวนการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน รวมไปถึงกระบวนการพัฒนาความคิดและทัศนคติในเชิงบวกต่อการเรียนของผู้เรียน

๒.๓ ความรู้ด้านเทคโนโลยี

ความรู้ด้านเทคโนโลยี (Technology Knowledge - TK) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิดและวิธีการใช้งานเทคโนโลยี เครื่องมือและทรัพยากรต่างๆ ประกอบไปด้วยความเข้าใจเรื่องเทคโนโลยี สารสนเทศ อย่างกว้างขวางในระดับที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานในชีวิตประจำวันได้อย่าง สร้างสรรค์ ความสามารถในการรับรู้ถึงข้อดีและข้อเสียของการนำเทคโนโลยีไปใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนของเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าความรู้ด้านเทคโนโลยีนั้นมีสถานะไม่คงที่และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งแตกต่างจากความรู้ด้านเนื้อหาและการสอนโดยสิ้นเชิง จึงเป็นปัญหาสำหรับผู้สอนในการตกลึกองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่สามารถนำไปปรับใช้กับทุกบริบทได้ ดังนั้นคณะกรรมการเพื่อพัฒนาทักษะความ เข้าใจและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภายใต้สภาการวิจัยแห่งชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกา (NRC, ๑๙๙๙) จึงได้นิยาม คำว่า Fluency of Information Technology (FITness) หรือความคล่องแคล่วในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อตอบโจทย์ของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่ง FITness นั้นไม่ใช่แค่ความเข้าใจเกี่ยวกับ เทคโนโลยีสารสนเทศแบบปกติทั่วไป เช่น ความรู้ในการใช้โปรแกรมนำเสนอ PowerPoint ตามวัตถุประสงค์ ของโปรแกรมที่ถูกออกแบบมา กล่าวคือครูสามารถสร้างสื่อการสอนด้วยโปรแกรมนี้อเพื่อใช้บรรยายในรูปแบบ การสื่อสารฝ่ายเดียว (one-way communication) หากแต่ครูที่มี FITness นั้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในเทคโนโลยีสารสนเทศแบบองค์รวมในระดับที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างสร้างสรรค์เป็น ประจำ กล่าวคือครูที่มีความเข้าใจคุณสมบัติและการทำงานทุกอย่างของโปรแกรม PowerPoint ในภาพรวม จะรู้ว่าการทำงานบางอย่างของโปรแกรมสามารถประยุกต์ใช้คุณสมบัติที่ถูกออกแบบมาเพื่อนำเสนอ (output) ให้สามารถนำเข้าคำสั่ง (input) เพื่อทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์จากผู้เรียน (students' interaction) อันนำมาซึ่ง ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ได้ด้วย

๒.๔ ความรู้ด้านการบูรณาการการสอนเนื้อหาเฉพาะ

ความรู้ด้านการบูรณาการการสอนเนื้อหาเฉพาะ (Pedagogical Content Knowledge - PC) หมายถึง ความรู้ของผู้สอนในการสอนเนื้อหาเฉพาะของรายวิชาใดวิชาหนึ่งได้อย่างเหมาะสม ซึ่ง Shutman (๑๙๘๖) เรียกแนวคิดนี้ว่า การแปรสภาพเนื้อหาสำหรับการสอน การแปรสภาพนี้จะเกิดขึ้นเมื่อครูทำความเข้าใจกับตัวเนื้อหา เสาะหาวิธีการนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลาย และปรับสื่อการสอนให้เหมาะสมกับความรู้ พื้นฐานและกรอบความคิดที่หลากหลายของผู้เรียน และนิวัฒน์ ศรีสวัสดิ์ (๒๕๕๕: ๒๓) ได้ขยายความ PCK ว่า เป็น “ความรู้ (ที่เกิดขึ้นมาจากการบูรณาการร่วมกันอย่างกลมกลืนระหว่างความรู้ในเนื้อหาและความรู้ใน วิธีการสอน) ในการปฏิบัติงานสอนเพื่อจัดการเรียนรู้อย่างจำเพาะเจาะจงต่อเนื้อหา อย่างจำเพาะเจาะจง ปัญหา

หรืออย่างจำเพาะเจาะจงต่อประเด็น ที่สามารถเอื้ออำนวยหรือตอบสนองต่อลักษณะหรือกระบวนการเรียนรู้ ที่แตกต่างกันของผู้เรียนได้”

ชูลแมน (Shutman, ๑๙๘๖) แบ่งองค์ประกอบหลักของความรู้ด้าน PCK ออกเป็นสามประเภท ดังนี้

๑. ความรู้ในเนื้อหาวิชา (Subject matter content knowledge) ซึ่งไม่ใช่แค่ความรู้ความเข้าใจของครู โดยทั่วไป แต่หมายรวมถึงปริมาณองค์ความรู้ที่ครูมีและความสามารถในการจัดระเบียบองค์ความรู้

๒. ความรู้ในเนื้อหาวิชาและการนำไปสอน (Pedagogical content knowledge) ซึ่ง Shutman ยังคงกล่าวถึงความรู้ที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา หากแต่ได้ขยายความเพิ่มเติมว่าเป็นรูปแบบเฉพาะของความรู้ ในเนื้อหาวิชาที่ครูสามารถนำไปสอนให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้ กล่าวคือเป็นความรู้ในการทำเนื้อหาที่เป็น นามธรรมสามารถเป็นที่เข้าใจสำหรับผู้เรียนได้โดยการยกตัวอย่าง การเปรียบเทียบ การอธิบาย การขยายความหรือการสาธิต

๓. ความรู้ด้านหลักสูตร (Curriculum knowledge) ซึ่งหากครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ของผู้เรียนในภาพรวม ไม่ว่าจะเป็นรายวิชาและเนื้อหาที่สอนในแต่ละระดับชั้น หรือสื่อการเรียนการสอน ที่มีให้ใช้สำหรับเนื้อหานั้นก็ดี จะทำให้ครูสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่สอนในรายวิชาหนึ่งไปยังรายวิชาอื่น ๆ ได้ โดยการเชื่อมโยงองค์ความรู้ระหว่างรายวิชานี้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและจดจำเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น

ความรู้ด้าน PCK นี้ นอกจากจะเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแล้วยังครอบคลุมถึงเรื่องการประเมินผล และการรายงานผล อย่างไรก็ตามครูที่มีความรู้เฉพาะด้าน PCK นั้นอาจจะสามารถทำการสอนโดยใช้วิธีการสอน ที่ตรงกับความต้องการหรือปัจจัยอื่น ๆ ของผู้เรียน แต่ความรู้นี้ก็เพียงพอที่จะสร้างความน่าสนใจและ กระตุ้นผู้เรียนให้ตื่นตัวในการเรียนได้เท่าที่ควรในยุคปัจจุบัน

๒.๕ ความรู้ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีและเนื้อหา

ความรู้ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีและเนื้อหา (Technological Content Knowledge - TCK) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและเนื้อหา นอกจากครู จะต้องมีความเชี่ยวชาญในเรื่องเนื้อหาแล้ว ครูจะต้องมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เพื่อนำเสนอเนื้อหาจะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงคลาดเคลื่อนในการนำเสนอเนื้อหานั้นหรือไม่ และที่สำคัญครู จะต้องเข้าใจว่าไม่ใช่ให้เทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดเนื้อหาหากแต่ให้เนื้อหาที่จะสอนเป็นตัวกำหนดว่าจะเลือกใช้ เทคโนโลยีที่มีอยู่แบบใดหรือนำเทคโนโลยีแบบไหนมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจมากที่สุด ครูที่มีความรู้เฉพาะด้าน TCK อาจจะเลือกใช้เทคโนโลยีเพื่อถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเข้าใจง่าย หากแต่ไม่สามารถ เลือกใช้ วิธีการสอนที่ถูกต้องทำให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่องและสมบูรณ์

๒.๖ ความรู้ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีและการสอน

ความรู้ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีและการสอน (Technological Pedagogical Knowledge - TPK) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของเทคโนโลยีเมื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน ประกอบไปด้วย ตัวบ่งบอกการใช้งานและข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีในการสอนที่เหมาะสมในเชิงการออกแบบและกลวิธี ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการใช้กระดานดำหรือกระดานไวท์บอร์ดซึ่งเป็นเทคโนโลยีอย่างหนึ่งที่มีใช้มาเป็นเวลานาน จนรูปแบบหรือจุดประสงค์ในการใช้งานนั้นถูกจำกัดไว้ภายใต้กรอบที่ว่ากระดานจะต้องอยู่หน้าชั้นเรียนโดยที่ ครูเป็นผู้ใช้และผู้ควบคุมหลัก จะเห็นได้ว่าการใช้งานกระดานนี้จะเป็นตัวกำหนดกรอบต่างๆ ภายใน ห้องเรียน เช่น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนและการจัดชั้นเรียน ในกรณีที่กระดานไม่ได้มีไว้เพื่อให้ครูใช้ เพื่อเขียนถ่ายทอด

บทเรียนสู่ผู้เรียนฝ่ายเดียวหากแต่มีไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้ระดมความคิด บรรยากาศในห้องเรียนก็จะเปลี่ยนไป การจัดชั้นเรียนก็จะเปลี่ยนไปจากทุกคนหันหน้าเข้าหาครูและกระดานเป็นทุกคนหันหน้าเข้าหากัน โดยมีกระดาน อยู่ตรงกลาง เมื่อครูจะไม่ได้เป็นจุดสนใจและกระดานไม่ได้ถูกควบคุมโดยครูแต่เพียงผู้เดียว ผู้เรียนจะถูกกระตุ้น ให้ต้องนำเสนอความคิดเห็นโดยการเขียนกระดานและอภิปรายเพื่อเติม กระดานจะ กลายเป็นศูนย์รวมความสนใจ ที่เต็มไปด้วยความคิดที่หลากหลายโดยที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดใหม่หรือต่อยอด จากความคิดเดิมที่มีเขียนไว้แล้ว ดังนั้นสิ่งสำคัญของความรู้ด้าน TPK คือการพัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยี ที่มีอยู่อย่างยืดหยุ่นและสร้างสรรค์โดยจะต้องก้าวข้ามกรอบที่ถูกจำกัดไว้ เพื่อให้ตอบสนองกับจุดประสงค์ ด้านการสอนโดยเฉพาะ

๒.๗ ความรู้ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะ

ความรู้ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะ (Technological Pedagogical Content Knowledge – TPACK) เป็นความรู้ที่เกิดจากการผสมผสานของความรู้ด้านเนื้อหาความรู้ด้านการสอน และความรู้ด้านเทคโนโลยี เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการสอนด้วยเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ โดย Mishra และ Koehler (๒๐๐๖) เน้นว่าครูต้องไม่มีวิธีการสอนและเทคโนโลยีที่จะใช้สอนเป็นหลัก ในทางกลับกันครูต้องยึด เนื้อหาเป็นสำคัญและปรับวิธีการสอนและเทคโนโลยีให้เข้ากับเนื้อหานั้น ความรู้ด้านนี้ประกอบ ไปด้วยความรู้ ในการสื่อความหมายที่เป็นนามธรรมให้ผู้เรียนเข้าใจโดยใช้เทคโนโลยี ความรู้เกี่ยวกับกลวิธีการ สอนเนื้อหาด้วย เทคโนโลยีในเชิงสร้างสรรค์ ความสามารถในการรับรู้ความยากง่าย ของเนื้อหาและความรู้ในการใช้เทคโนโลยี ทำให้เนื้อหาที่เข้าใจยากเป็นที่เข้าใจ ความเข้าใจในองค์ความรู้เดิมของผู้เรียนและทฤษฎี ความรู้ และความรู้ในการ ใช้เทคโนโลยีเพื่อต่อยอดองค์ความรู้เดิมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่และเสริมสร้างองค์ ความรู้เดิมให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้น ครูที่มีความรู้ทั้งสามด้านแต่ไม่สามารถหลอมรวมความรู้ทุกด้านนี้ให้เกิดเป็นองค์ ความรู้หนึ่งเดียวได้ไม่ถือว่าเป็นผู้ ที่มีความรู้ด้าน TPACK

บรรณานุกรม

- Gibson, J. J. (๒๐๑๕). Theory of Affordances. In *The Ecological Approach to Visual Perception Classic Edition* (pp. ๑๙๙-๑๓๖). London: Taylor and Francis.
- Koehler, M. J., & Mishra, P. (๒๐๐๘). Introducing TPACK. IN AACTE Committee on Innovation & Technology (Eds.), *Handbook of Technological Pedagogical Content Knowledge for Educators* (pp. ๓-๒๙). New York, NY: Routledge.
- Koehler, M. J., & Mishra, P. (๒๐๐๙). What is technological pedagogical content knowledge? *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, ๙(๑), ๖๐-๗๐.
- Mishra, P., & Koehler, M. J. (๒๐๐๖). Technological Pedagogical Content Knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, ๑๐๘(๖), ๑๐๑๗-๑๐๕๔. doi: ๑๐.๑๑๑๑/j.๑๔๖๗-๙๖๒๐.๒๐๐๖.๐๐๖๘๔.X.
- Norman, D. (๒๐๑๓). The Psychopathology of Everyday Things. In *The Design of Everyday Things* (Revised and expanded ed., p. ๑-๓๖). New York, NY: Basic Books.
- Shulman, L.S. (๑๙๘๖). Those who understand: Knowledge growth in teaching. *Educational Researcher*, ๑๕(๒), ๔-๑๔.
- นิวัฒน์ ศรีสวัสดิ์. (๒๕๕๕). ความรู้ในการสอนจำเพาะเนื้อหาโดยใช้เทคโนโลยีในวิชาชีพครูศึกษา. วารสารสภาคณบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย.๔(๒), ๒๐-๓๗.
- สกล ธีระวรวิญญู. (๒๕๕๔). ตัวบ่งบอกการใช้งาน Affordance. [online]. เข้าถึงได้จาก: <http://digital.lib.kmutt.ac.th/magazine/issue๓/article๓.html>. สืบค้นวันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน Community Based Learning (CBL)

การเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ Community Based Learning (CBL) คือการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการ เรียนรู้จากการได้ปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงของชุมชน Community - based learning คือการเรียนรู้ จากชุมชน เช่น การไปศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์, วัฒนธรรม, การทำมาหากิน, หัตถกรรม, การศึกษาพยาบาล แบบพื้นบ้าน จากบุคคล และองค์กรในชุมชนนอกเหนือไปจากการเรียนในโรงเรียน

สรุปความหมายของ Community Based Learning : CBL

วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning : CBL)

๑. เพื่อให้นักเรียนสามารถทำงานได้กับทุกภาคส่วนในสังคม
๒. เพื่อให้นักเรียนเกิดการหยั่งรู้ในโลกของความเป็นจริงมากขึ้น เข้าใจการปฏิบัติงานของบุคคลที่มีต่อสังคมและการเมืองมากขึ้น
๓. เพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น
๔. เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจกระบวนการเรียนรู้
๕. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาสังคมที่มีความซับซ้อนเรียนรู้วัฒนธรรมสำหรับปฏิบัติงานและสามารถปฏิบัติงานได้
๖. เพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ ทักษะทางสังคม และความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับนักเรียน

ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้มากมายผู้วิจัยขอสรุปความหมายของการมีส่วนร่วมชุมชน ดังนี้การมีส่วนร่วมของชุมชนหรือการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจะต้องเป็นการมีส่วนร่วมที่ประชาชนเป็นตั้ง คือเป็นเจ้าของโครงการโดยการมีกิจกรรมร่วมกันของประชาชนที่ไม่เคยมีส่วนเกี่ยวข้องกัน ในทางปฏิบัติ คำว่า การมีส่วนร่วมนั้นเป็นผลมาจากการต่อสู้ในรูปธรรมและการขัดแย้งทางสังคมส่วนบุคคลภายนอกนั้นเป็นฝ่ายสนับสนุนชาวบ้านเป็นผู้วางแผนดำเนินตามรูปแบบ และวิธีการที่ชาวบ้านคุ้นเคยตัดสินใจเมื่อต้องการทางเลือกแบบต่างๆ ในการแก้ปัญหา ภูมิรู้ ภูมิปัญญา และภูมิธรรม รวมทั้งตัวบุคคลในการระดมความคิดใน

การแก้ปัญหาที่มาจากชุมชนเป็นส่วนใหญ่รวมทั้งเป็นผู้แก้ไขข้อผิดพลาดหรือความขัดแย้งอันอาจเกิดขึ้นตามวิธีการของตัวเองด้วย และนี่คือแนวทางวัฒนธรรมชุมชนนั่นเอง (กาญจนา แก้วเทพ, ๒๕๓๘ : ๙๙; อภิชัย พันธเสน, ๒๕๔๑ : ๑๖๕)

นอกจากนี้ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (๒๕๔๓: ๑๓๘-๑๓๙) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่ามีความหมาย ๒ ลักษณะ คือ

๑. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนาโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน กระบวนการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร และเทคโนโลยีในท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการโดยโครงการพัฒนาดังกล่าวต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน

๒. การมีส่วนร่วมในนัยทางการเมือง แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๒.๑ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีด

ความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

๒.๒ การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลักโดย

การกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาค เพื่อให้ภูมิภาคมีลักษณะเป็นเอกเทศให้มีอำนาจทางการเมือง การบริหารมีอำนาจต่อการจัดการจัดสรรทรัพยากร อยู่ในมาตรฐานเดียวกันโดยประชาชน สามารถตรวจสอบได้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการพัฒนาที่เท่าเทียมกันของชายหญิงในการดำเนินการพัฒนา ด้วยจากการศึกษาความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนทำให้สามารถ จำแนกออกเป็น ๒ ลักษณะ คือแนวคิดแรกก็คือว่าการมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นการดำเนินงานซึ่งเกิดจากการคิด หรือริเริ่มจากคนภายนอกหรือรัฐ ประชาชนเป็นเพียงผู้เข้าร่วมในโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ เป็นการให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจการต่าง ๆ แนวคิดที่สองก็คือว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่ทุกคนมีสิทธิและความเท่าเทียมกันในการคิด ริเริ่มตัดสินใจหรือกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินการต่าง ๆ ด้วยตนเอง ควบคุมและดำเนินการต่าง ๆ และรับผิดชอบต่อผลการดำเนินการนั้น ๆ ตลอดจนเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่ง แนวคิดหลังนี้ถือว่าการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชนและเป็นแนวคิดที่แพร่หลายและมีอิทธิพลในกระแสของการพัฒนาในปัจจุบันนี้เป็นอย่างมาก

สุมนธา พรหมบุญ และคณะ (๒๕๔๑: ๕๗) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ว่า หนทางที่จะนำไปสู่มิติแห่ง “การศึกษาตลอดชีวิต” และ “สังคมแห่งการเรียนรู้” ได้โดยการให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองและลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายและยืดหยุ่น

๑. ความรู้และความจริงเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในโลกถูกค้นพบใหม่เสมอ การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในสังคมเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ทุกคนต้องเรียนรู้วิธีที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

๒. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ช่วยเตรียมสมาชิกของชุมชนให้พร้อมที่จะเผชิญกับชีวิตจริงเพราะ ลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ผู้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองได้ลงมือปฏิบัติได้ทำกิจกรรมกลุ่ม

ได้ฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ ทักษะการบริหารจัดการ การเป็นผู้นำ ผู้ตามและที่สำคัญเป็นการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริงมากที่สุดวิธีหนึ่ง

๓. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ฝึกฝนยอมรับได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เกิดความสุขในการอยู่ร่วมกัน

จากการศึกษาของ ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (๒๕๔๒: ๑๘๙) ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนได้แบบของการมีส่วนร่วม ๓ แบบประกอบด้วย

๑. การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนแบบชายขอบ (Marginal Participation) เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมมือหรือทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่มีข้อจำกัดอันทำให้การมีส่วนร่วมไม่เต็มที่ คือ มีน้อยนั่นเอง ข้อจำกัดนี้อาจเกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่าง ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งรู้สึกว่าตนเองด้อยอำนาจกว่าหรือมีทรัพยากรเชิงอำนาจ เช่น เป็นผู้มีควมรู้น้อยกว่าจึงทำให้ไม่ปรารถนาเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ นั่นคือความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมน้อย

๒. การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนแบบเป็นบางส่วน (Partial Participation) การมีส่วนร่วมแบบบางส่วนเป็นการเข้ามาเกี่ยวข้องของประชาชนหรือกิจกรรมการศึกษาในระดับความเข้มข้นมากกว่าแบบชายขอบ กิจกรรมโดยคณะกรรมการโรงเรียนจึงมีความสำคัญที่รัฐถือว่าเป็นนโยบายสำคัญ ซึ่งสามารถสร้าง ความชอบธรรมในการจัดการศึกษาของไทย

๓. การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนแบบสมบูรณ์ (Full Participation) เป็นการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชนโดย ทั้งสองฝ่ายร่วมกันอย่างเข้มข้นและเท่าเทียมกัน ต่างฝ่ายต่างมีอิทธิพลต่อกิจกรรมร่วมกัน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมได้เต็มที่

จากทั้ง ๓ แบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนคงเป็นที่ชัดเจนว่าความคาดหวังของทุกคนคงอยากให้เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์มากที่สุด แต่ความจริงแล้วความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะอยู่ในแบบบางส่วนหรือไม่ก็แบบชายขอบเป็นส่วนใหญ่จึงทำให้ระบบการศึกษาของประเทศประสบ ปัญหาหลายอย่างตามมา เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้สมาชิกได้รับ ประสบการณ์ที่สำคัญกับชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝนทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการบันทึกความรู้ ทักษะ การคิด ทักษะการจัดการรับความรู้ ทักษะการแสดงออก ทักษะการสร้างความรู้ใหม่และทักษะการทำงานกลุ่ม สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้สมาชิกได้รับการพัฒนาไปสู่การเป็นคนเก่งและมีความสุขแต่การจะให้ชุมชนเข้ามามีส่วน ร่วมในการจัดการศึกษาคงจะทำได้ยากและถึงแม้ทำได้ก็ประสบผลสำเร็จน้อย ทั้งนี้ก็แล้วแต่พื้นที่แล้วแต่บริบท ที่แตกต่างกันนี้ด้วยเหตุปัจจัยต่างๆที่กล่าวมาข้างต้น อย่างไรก็ตามหากมีความจริงจังในการพัฒนาการศึกษา การศึกษาข้อมูลพื้นฐานชุมชน บริบทชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับวางแผนการเริ่มต้นสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน (ทัศนาศาสตร์, ๒๕๔๘ : ๕๒ ; ศิริกาญจน์ โกสุมภ์, ๒๕๔๒: ๗๙) ถือเป็นสิ่งสำคัญแต่อีก วิธีการหนึ่งที่จะส่งเสริมให้เกิดรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ดีของชุมชนได้อีกครั้งและน่าจะเป็นการแก้ปัญหาที่ดีอีก ทางหนึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องหันมาเข้าหาชุมชน โดยโรงเรียนเป็นผู้เริ่มต้นก่อน (สุรศักดิ์ หลาบ มาลา, ๒๕๔๙: ๑๒๑) ดีกว่าจะให้ชุมชนหันมาหา ซึ่งวิธีการนี้จะสามารถทำได้ง่ายกว่า โดยปกติแล้วชุมชนจะมี ความคาดหวังเสมอว่าสถานศึกษา น่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ มีข้อมูลทางวิชาการมากมายทั้งเอกสารและทรัพยากร บุคคลสำหรับการเรียนรู้หากโรงเรียน นำศาสตร์ความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้เข้าหาชุมชนเป็นการช่วยเหลือชุมชน ก่อนที่จะให้ชุมชน ยื่นมือมาหาเราน่าจะเป็น จุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนซึ่งเป็น ยุทธศาสตร์ที่น่าจะทำให้การสร้างความสัมพันธ์ได้ดี

รูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่านได้เสนอรูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้ เดวิส และนิวสตรอม (Davis and Newstrom, ๑๙๘๙: ๒๔๓-๒๔๘) ยังได้เสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วม ไว้ ๗ รูปแบบดังนี้

๑.รูปแบบที่ผู้บริหารใช้วิธีแบบการปรึกษาหารือกับบุคลากรเพื่อกระตุ้นให้บุคลากร แสดงความคิดเห็น ก่อนที่ผู้บริหารจะตัดสินใจ (Consultive Management : CM)

๒.รูปแบบที่ผู้บริหารให้อำนาจการตัดสินใจแก่บุคลากร (Demoratic Management : DM)

๓.การปรับสภาพการทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยลูกจ้างและฝ่ายบริหาร (Quality Circle : QC)

๔.การกระตุ้นบุคลากรแต่ละคนให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงงานซึ่งเน้นการแก้ไขปัญหาไปที่ บุคลากรแต่ละคนมากกว่าการแก้ไขปัญหากลุ่มโดยรวม (Suggestion Program : SP)

๕.กลไกของกลุ่มเพื่อปรับปรุงการมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับกลางในการบริหารองค์การระดับสูง (Middle Management Committee : MMC)

๖.การกำหนดของรัฐบาลให้คนงานมีส่วนร่วมได้หลายระดับในองค์การเป็นการให้มีส่วนร่วม ในการบริหารผ่านกลไกทางสถาบัน (Industrial Democracy: ID)

๗. การมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ เพื่อกระตุ้นให้พนักงานมีส่วนร่วมอย่างสูงในกระบวนการตัดสินใจ (Employer Ownership Plans : EOP)

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (๒๕๔๓: ๑๔๓) ได้สรุปกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชนเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิตทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงานและร่วมกันค้นหาปัญหาและ สาเหตุของปัญหาตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

๒. การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยมีการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่ต้องใช้

๓. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา โดยการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์แรงงาน เงินทุนหรือเข้าร่วม บริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

๔. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคลและสังคม

๕. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการพัฒนา เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที

อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์ (๒๕๔๐ : ๙๓-๙๔) ได้เสนอกระบวนการเกิดและการดำเนินการ ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนไว้เป็นลำดับดังนี้

๑. แสวงหาระบบหรือกลไกในการสร้างหรือพัฒนาบุคลากรให้มีทัศนคติและวิสัยทัศน์ที่เอื้อต่อ การเกิด ความร่วมมือและการทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหรือแสวงหาช่องทางที่นำมาซึ่ง การปรึกษาหารืออย่างจริงจังร่วมกันระหว่างผู้ที่มองเห็นปัญหามีทัศนคติ หรือมีวิสัยทัศน์ร่วมกันอยู่แล้ว

๒. เมื่อผ่านการปรึกษาหารือ และมองเห็นปัญหาร่วมกันแล้วขยายไปสู่การร่วมคิดวิเคราะห์กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาและวางแผนกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การร่วมมือกันจัดกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ที่ช่วยแก้ไข ปัญหาที่ประสบอยู่ และพัฒนาทัศนคติ ความสามารถสติปัญญาของบุคคล เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง และเกิดบูรณาการในการศึกษาของชุมชน

๓. จัดกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติและการจัดการตามกิจกรรมที่กำหนดในข้อ ๒ โดยมีการสรุป ประเมินผลการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อมาพัฒนากิจกรรมและการเรียนรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง

๔. แสวงหาแนวทางการขยายความคิด กิจกรรมการเรียนรู้สู่ประชาชนในชุมชนและภาคีต่าง ๆ เพื่อขยายการมีส่วนร่วมให้ทั่วถึงและผลักดันให้เกิดโครงสร้างของกิจกรรมแบบแนวราบอย่างต่อเนื่อง

๕. สสำรวจหารูปแบบและระบบของความร่วมมือและความสัมพันธ์กับภาคีอื่น ๆ ภายนอกชุมชน ที่จะพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นเพื่อความเข้มแข็งของบุคคล โรงเรียนและชุมชน เช่น เครือข่ายงานพัฒนาใน ด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม โดยมุ่งให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นบูรณาการ

วิจิต นันทสุวรรณ และจ่านง แรกพินิจ (๒๕๔๑: ๓๗-๕๑) ได้อธิบายถึงบทบาทของชุมชนและรูปแบบในการจัดการศึกษาในปัจจุบันโดยแบ่งออกเป็น

๑. บทบาทและรูปแบบในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง การจัดการศึกษาในลักษณะนี้เกิดขึ้น จากศักยภาพของชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนให้เต็มศักยภาพอันนำไปสู่การแก้ปัญหา และลดข้อจำกัดภายในชุมชน การจัดการศึกษาที่ชุมชนจัดขึ้นนี้มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและตอบสนองความต้องการของ สมาชิกหรือคนที่อยู่ในบริบททางวัฒนธรรมสังคมเดียวกัน โดยยึดหลักให้ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่มีความรู้ การเรียนรู้ จึงไม่ถูกจำกัดด้วยเวลา สถานที่ เพศและวัย และเป็นโอกาสเปิดโอกาสให้คนได้เรียนรู้ตามอัธยาศัยอย่างแท้จริง ในที่นี้ จึงเรียกรูปแบบการศึกษานี้อีกชื่อหนึ่งว่า การศึกษาในวิถีชุมชน

๒. บทบาทและรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน บทบาทของชุมชนในด้านนี้ เกิดจากกระแสการศึกษาของรัฐหรือจากภายนอกเป็นสำคัญภายใต้แนวคิด หรือเหตุผลและความจำเป็นในแต่ละ ยุคแต่ละสมัยในช่วงที่ประเทศกำลังเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจ และยกระดับมาตรฐานการครองชีพของคนทั้งมวล การศึกษาได้ถูกให้ความหมายในฐานะเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวสถานศึกษาจึงมีบทบาท นำในการสร้างกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน นับตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผลและร่วมรับผลประโยชน์

๓. บทบาทของชุมชนและรูปแบบการเชื่อมประสานการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การจัดการศึกษาในลักษณะนี้ เป็นผลมาจากความพยายามของชุมชนในการเชื่อมโยงและประสานศักยภาพหรือ จุดแข็ง ของชุมชนและโรงเรียนเข้าด้วยกันซึ่งเกิดขึ้นได้เฉพาะชุมชนที่มีกระบวนการเรียนรู้เข้มแข็ง มีองค์กรชุมชน เพื่อ จัดการทรัพยากรและการเรียนรู้ร่วมกันจนอาจถึงขั้นการเข้าร่วมเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยน ประสบการณ์กับชุมชนอื่น สำหรับรูปแบบของการจัดการศึกษาที่ก่อให้เกิดการเชื่อมประสานระหว่างโรงเรียน กับชุมชนนั้นพอแบ่งออกได้เป็น ๒ รูปแบบ คือ

๓.๑ การเชื่อมประสานจากชุมชนเข้าสู่โรงเรียน เกิดขึ้นจากการขยายผลการเรียนรู้เรื่องใด เรื่องหนึ่งหรือ หลายเรื่องของชุมชนเข้าสู่การเรียนรู้ของเด็กในโรงเรียน

๓.๒ การเชื่อมประสานจากโรงเรียนสู่ชุมชนเกิดจากการขยายผลการเรียนรู้ที่โรงเรียนได้จัด ให้แก่นักเรียน ออกไปสู่ชาวบ้านในชุมชนจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของ ชุมชนและโรงเรียน ในการจัดการศึกษา สรุปได้ว่ามีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

๑. การร่วมกันในการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นในด้าน การศึกษา
  ๒. การร่วมกันในการวางแผนและกำหนดจุดมุ่งหมายในการดำเนินการจัดการศึกษา
- เพื่อให้การดำเนินการสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
๓. การร่วมกันดำเนินการจัดการศึกษา
  ๔. การร่วมกันประเมินผลการจัดการศึกษา
  ๕. การร่วมกันรับผลประโยชน์และปรับปรุงการจัดการศึกษาในท้องถิ่น

จากรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่กล่าวมานี้สรุปได้ ดังนี้

๑. รูปแบบการมีส่วนร่วมโดยพิจารณาจากผลงาน สามารถแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วม ได้ดังนี้
  - ๑.๑ การให้คำปรึกษาหารือหรือข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน
  - ๑.๒ การเข้าร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน
  - ๑.๓ การเข้าร่วมในการปฏิบัติงาน
  - ๑.๔ การมีส่วนร่วมในการติดตามและควบคุมการปฏิบัติงาน
๒. รูปแบบการมีส่วนร่วมโดยพิจารณาภาระงาน สามารถแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วม ได้ดังนี้
  - ๒.๑ การมีส่วนร่วมนอกเหนือภาระงานที่ตนรับผิดชอบ
  - ๒.๒ การมีส่วนร่วมในขอบเขตงานที่ตนรับผิดชอบ

จะเห็นว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นวิธีการที่จัดระบบให้การถ่ายทอดมิตี ความง่าย และสะดวกขึ้น ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ นั้นต้องมีกระบวนการที่จะให้ประชาชนในชุมชนได้มี วิธีการร่วมแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนของตนเองและร่วมเรียนรู้ในทุกกระบวนการของการเรียนรู้ใน รูปแบบต่างๆ จึงเกิดคุณค่าของการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างแท้จริง งานวิจัยนี้จึงเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนใน ทุกขั้นตอนของกิจกรรม

รูปแบบการให้การศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนา

๑. การให้การศึกษาแบบทางตรง (Directive Approach) หมายถึง วิธีการให้การศึกษาในรูปของ การบอกเล่า หรืออธิบายให้ผู้เรียนได้รู้อะไรตรง ๆ ฝ่ายผู้สอนจะเป็นผู้บอก หรืออธิบายให้รู้ข้อมูล หรือข้อเท็จจริง ต่างๆ ตามความเป็นจริงตามที่น่าจะเป็น ส่วนผู้เรียนจะทำหน้าที่เป็นผู้จดจำทำความเข้าใจ

๒. การให้การศึกษาทางอ้อม (Non - Directive Approach) หมายถึง เป็นวิธีการให้การศึกษาที่ไม่ใช่ วิธีบอกกล่าวให้ความรู้โดยตรง จะเป็นการให้ข้อมูลข่าวสาร กระตุ้นให้ผู้ศึกษาหรือฝึกอบรมได้เรียนรู้ โดยวิธีการคิด วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลเหล่านั้นด้วยตนเอง เป็นการพัฒนาความคิด ความสามารถของผู้เรียนได้มากกว่า วิธีแรก ซึ่งในการพัฒนาชุมชนส่วนใหญ่นิยมใช้การศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เน้นทั้งความรู้ และคุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการ เนื้อหาตามแนวทางดังต่อไปนี้

๑. ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ

และสังคมโลกรวมทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของสังคมไทย การเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

๓. ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การบำรุงรักษาการใช้ประโยชน์จาก
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓. ความรู้เกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

๔. ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

๕. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และ การดำรงชีวิตอย่างมีความสุขจากรูปแบบ

วิธีการดำเนินงาน พัฒนาชุมชน และการจัดระบบการศึกษา ในการศึกษาตลอดชีวิต จะเห็นว่ามีประเด็นหลาย
ประเด็นที่ชี้ให้เห็นถึงความคล้ายคลึงกันในแง่กระบวนการเรียนรู้กล่าวคือ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
ในการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการให้สอดคล้อง วิถีชีวิต ความจำเป็นความต้องการที่จะเรียนรู้
ในการประยุกต์ใช้ประโยชน์เพื่อตัวผู้เรียนและชุมชน

นอกจากนี้วิธีการปฏิบัติงานก็มีความสอดคล้องกัน ในรูปแบบของการให้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน
ทั้งในด้านปัจจัยการดำเนินงาน เช่น วัสดุ แรงงาน ความคิด ที่เรียกว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นพื้นฐานเดียวกัน
ของทั้งสองแนวคิดรัฐบาลมีความเชื่อว่าการพัฒนาชุมชนเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดวิธีหนึ่งที่จะนำมาใช้
เพื่อยกระดับการครองชีพ และแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่ประชาชนในชนบทกำลังเผชิญอยู่ทั้งนี้เพราะการพัฒนาชุมชน
ช่วยให้ชาวบ้านได้ตระหนักในปัญหา และหาทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เป็นการระดมและใช้ ทรัพยากรธรรมชาติ
ที่มีอยู่ในชุมชนให้เป็นประโยชน์ และที่สำคัญที่สุดเป็นการพัฒนากำลังความคิดและ ความสามารถของประชาชน
ให้สูงขึ้น เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาด้านอื่นๆต่อไป เพราะการพัฒนา ชุมชนมิได้มุ่งพัฒนาในด้านหนึ่ง
ด้านใดโดยเฉพาะหากแต่คำนึงถึงการพัฒนาหลาย ๆ ด้านประกอบด้วยกัน เช่น การพัฒนาคน การให้การศึกษา
ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทัศนคติ โดยเน้นเรื่องการช่วยตนเองของชุมชน ให้ประชาชนได้
มีโอกาสเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆให้มากที่สุดโดยรัฐบาลเพียง แต่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ
ตามความจำเป็น อันเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่จะไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

ในส่วนของการศึกษานั้น มีความจำเป็นที่ต้องการให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
ก็เพราะในแต่ละช่วงชีวิตบุคคลต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ตลอดเวลา โดยเฉพาะในสภาวะ ปัจจุบัน
ความจำเป็นของการศึกษาจะยิ่งชัดเจนนมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมายซึ่งมีผลกระทบต่อความ
เป็นอยู่ และการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคมนานาประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้าน เศรษฐกิจ อาชีพการงาน
และการจ้างงาน การศึกษาทำให้สามารถเผชิญปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างดี ดังคำ ที่ว่า“คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น”
การศึกษาของบุคคลในแต่ละช่วงเวลาของอายุจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ประชาชนจำเป็นที่จะต้องได้รับการบริหาร
เพิ่มเติมในสิ่งที่ต้องการจำเป็นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ดังนั้นหากจะสรุปโดยภาพรวมทั้ง การพัฒนาชุมชน และ การศึกษา ค่อนข้างที่จะเป็นเรื่องเดียวกันที่
มุ่งให้เกิดการพัฒนา เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน ชุมชน สังคม ให้บังเกิดความเจริญก้าวหน้า นำไปสู่สังคมที่คน
มีคุณภาพ มีคุณธรรม และ สังคมมีความสุข การพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนโดยการนำศาสตร์ต่าง ๆ
บูรณาการในทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ควรเริ่มต้นให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้ ตระหนักถึงความสำคัญของชุมชน
การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในที่นี้ เป็นการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ นอกจากนั้น

ประชาชนในชุมชนยังมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมิน ร่วมรับผิดชอบและร่วมชื่นชม ผลงานที่เกิดขึ้นด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีดังนี้

อมรรัตน์ วัฒนอักษร (๒๕๔๗ : บทคัดย่อ) เรื่องการวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ใน กระบวนการพัฒนาหลักสูตร กรณีศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ ระดับประถมศึกษาที่บ้านถวาย จังหวัด เชียงใหม่ เป็นการวิจัยภาคสนามที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการร่วมของชุมชนในโครงการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ท้องถิ่นโดยเอาบริบทของท้องถิ่นด้านการทำางานไม้แกะสลักมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ผลการวิจัยที่น่าสนใจ เช่น การร่วมมือกันของชาวบ้านถวายใน โครงการวิจัยนี้มีลักษณะของความร่วมมือกัน ๒ ลักษณะ ได้แก่ การร่วมมือระหว่างชาวบ้านกับผู้วิจัยและความร่วมมือระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้าน ซึ่งเกิดขึ้นใน ๒ ช่วงคือช่วงการศึกษาข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์การประกอบ อาชีพไม้แกะสลัก ท้องถิ่นที่ผู้วิจัยกับชาวบ้านช่วยกันค้นหาข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์และช่วงของการพัฒนา หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ ท้องถิ่นเกิดขึ้นเมื่อผู้วิจัยกับชาวบ้านช่วยกันตรวจสอบข้อมูลเพื่อนำมาจัดทำเป็นเนื้อหา เศรษฐศาสตร์ท้องถิ่นและ ในช่วงการนำหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ท้องถิ่นไปใช้ในโรงเรียน โรงเรียนจำเป็นต้องบูรณาการเนื้อหาวิชาอื่นเข้า กบมาตรฐานเศรษฐศาสตร์เพื่อจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ขึ้น ส่วนการใช้ หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นนี้ โรงเรียนสามารถนำเอาบทเรียนตามแนวทางที่จัดไว้ให้แล้วในหลักสูตรไปใช้ได้เลย

เสรี พงศ์พิศ (๒๕๕๐ : ๑๕-๑๙) ได้วิจัยและพัฒนาสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร “ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน” และการฝึกอบรมการจัดทำแผนชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกร พบว่า การเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงแยกได้เป็น ๓ รูปแบบ คือ การเรียนรู้ตามอัธยาศัย การเรียนรู้นอกระบบ และการเรียนรู้ในระบบ การเรียนรู้ตามอัธยาศัย เป็นการจัดการเรียนรู้ของชุมชนตามความสนใจ ของแต่ละคน แต่ละครอบครัว เพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของตนเอง ส่วนหนึ่งเป็นการชวนขยาย หาข้อมูล หาความรู้เองของแต่ละคน แต่ละครอบครัว หรือว่าศูนย์เองจัดการให้มีการเรียนรู้หลังจากได้ทำแผนแม่บทชุมชน แม้ว่าอาจจะไม่มีการเรียกร้องจากชุมชน แต่เห็นว่าเป็นเรื่องดีและชุมชนควรทำ ศูนย์ก็ควรเป็นผู้เสนอให้มีการเรียนรู้เอง เช่น กำหนดว่าวันไหน เวลาไหนจะมีวิทยากรผู้รู้มาสอนและสาธิตวิธีการทำแชมพู สบู่ น้ำยาล้างจาน มีผู้เชี่ยวชาญมาสอนและสาธิตวิธีการทำแชมพู สนใจนำอุปกรณ์มาคนละอย่างสองอย่าง ข. การ เรียนรู้นอกระบบ เป็นการเรียนรู้ที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการ เรียนรู้จากการปฏิบัติและเพื่อการ ปฏิบัติ เรียนในชีวิตจริง ซึ่งองค์กรหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามามีบทบาทในการจัดหรือร่วมกับชุมชนให้เกิด การเรียนรู้ขึ้น ซึ่งมีหลักสูตรต่าง ๆ เปิดให้ชุมชนได้เรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาท้องถิ่น เช่น วิทยาลัย ชุมชน หลักสูตร ศิลปะศาสตร์บัณฑิต สาขาสหวิทยาการ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น หรือที่เรียกกันว่าโครงการ มหาวิทยาลัยชีวิต หลักสูตรปริญญาตรี เป็นการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์การทำงานการเรียนรู้ที่เน้น การจัดการความรู้ การนำประสบการณ์มาเรียนรู้ เพื่อแลกเปลี่ยนกับคนอื่นแล้วนำ กลับไปใช้ในชีวิตและ หน้าที่การงานของแต่ละคนเป็นการเรียนรู้อีกแบบหนึ่ง หลักสูตรนี้ เป็นความร่วมมือ ระหว่างมูลนิธิสถาบันส่งเสริม

วิสาหกิจชุมชนและมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยมีคณะกรรมการของชุมชนในท้องถิ่นเป็นเจ้าภาพร่วมดำเนินการ

กิตติธัช คงชะวัน (๒๕๕๓) วิจัย เรื่องรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการรูปแบบ ๒) พัฒนารูปแบบ ๓) ทดลองใช้รูปแบบ และ ๔) เพื่อประเมินรูปแบบ ผลการวิจัย พบว่า แนวคิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนตำบลท่าข้ามที่เป็นจุดเด่นคือการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาชีวิตคนในชุมชนจากรูปแบบการพัฒนาชุมชนที่เรียกว่า “ท่าข้ามโมเดล” ซึ่งหลังจากนำไปใช้กับครูโรงเรียนวัดท่าข้าม พบว่ามีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นอย่างดี จากการทดสอบความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตรและผลการประเมินหลักสูตรทั้ง ๓ หลักสูตร มีภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งหมด นักเรียนมีความรู้เบื้องต้นตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีความพึงพอใจที่จะได้รับประสบการณ์ตรงจากผู้รู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นความรู้ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง ของผู้เรียนและ นักเรียนมีความรู้สึกภูมิใจที่มีผู้นำที่เก่งในชุมชนและมีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่นของตนเอง

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (๒๕๓๘). การพัฒนาแนวนวัตกรรมชุมชน. กรุงเทพฯ : สภาคาทอเล็กแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- กิตติธัช คงชะวัน. (๒๕๕๔). “รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร .
- ทัศนาศ แสงศักดิ์. (๒๕๔๘). “ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตามแนวปฏิรูปการศึกษา” วารสารวิชาการ ๑: ๔๓-๕๐.
- ทิตนา เขมมณี. (๒๕๔๔). ศาสตร์การสอน, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (๒๕๔๓). กระบวนการพัฒนาและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา, กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- วิจิต นันทสุวรรณ และจำนงค์ แรกพินิจ. (๒๕๔๑), บทบาทของชุมชนกับการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ .
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (๒๕๕๒). “การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุมณฑา พรหมบุญ และคณะ. (๒๕๔๑). การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา (๒๕๔๙). “การให้การศึกษโดยองค์กรวม” วารสารศึกษาไทย ๒๐: ๙-๑๔.
- เสรี พงศ์พิศ. (๒๕๔๗). ฐานคิดจากแผนแม่บทสู่วิสัยทัศน์ชุมชน, กรุงเทพฯ : ธารน้ำใจการพิมพ์.
- อมรรัตน์ วัฒนาธร. (๒๕๔๗). “การวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาหลักสูตรกรณีศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระดับประถมศึกษาที่บ้านถวาย จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- อภิชัย พันธเสน (๒๕๔๑). สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์. (๒๕๔๐), ระบบการศึกษากับชุมชน : กรอบความคิดและข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- Davis, G.A., and Thomas, M.A. (๑๙๘๙). Effective Schools and Effective Teachers. Boston: Allyn and Bacon

แนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา Content and Language Integrated Learning (CLIL)

๑. ความเป็นมาของแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา

CLIL ย่อมาจาก Content and Language Integrated Learning หมายถึง แนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๙๙๔ ในทวีปยุโรปโดยเดวิด มาร์ช นักการศึกษาชาวออสเตรเลียที่ทำงานที่มหาวิทยาลัยในประเทศฟินแลนด์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นถึงวิธีการเรียนการสอนของโรงเรียนในประเทศแถบยุโรปที่อยู่ในบริบทและสภาพแวดล้อมที่หลากหลายโดยใช้ภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สองเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอน ในเวลาต่อมาแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาเริ่มเป็นที่สนใจของคนในวงการการศึกษาอย่างกว้างขวางทั้งประเทศในทวีปยุโรปอย่างประเทศสเปนและประเทศออสเตรีย ประเทศในแถบเอเชียเนี่ยอย่างประเทศออสเตรเลีย รวมถึงประเทศในทวีปเอเชีย เช่น ประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย เป็นต้นสาเหตุที่แนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษากลายเป็นที่สนใจเนื่องจากวิธีการสอนแบบดังกล่าวสามารถตอบสนองความต้องการของประชากรโลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมส่งผลกระทบต่อการศึกษาของคนในยุคปัจจุบันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบก้าวกระโดดของประเทศใหญ่ๆ เช่น บราซิล รัสเซีย จีน และอินเดีย ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกบริษัทและผู้ประกอบการทั่วโลกต้องพึ่งพากันด้านการค้าและเศรษฐกิจทำให้ความสามารถด้านการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญอันดับต้นๆ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ (Coyle, Hood, & Marsh, ๒๐๑๐) ด้วยเหตุนี้คนในยุคปัจจุบันจึงให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาต่างประเทศ มากขึ้นในขณะเดียวกัน โรงเรียน สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย รวมถึงผู้สอนต้องหาวิธีการจัดการเรียนการสอนใหม่ๆ เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านภาษาเพื่อให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการสื่อสารแก่มากขึ้น อย่างไรก็ตาม แรงขับเคลื่อนในการเรียนภาษาต่างประเทศนั้นมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละประเทศและแต่ละ ภูมิภาค แต่สิ่งที่หลาย ๆ ประเทศมีเหมือนกันคือเป้าหมายในการพัฒนาความสามารถด้านทักษะทาง ภาษาต่างประเทศของประชากรในประเทศของตนให้ดีที่สุดโดยใช้ระยะเวลาที่สั้นที่สุด นอกจากนี้ในปัจจุบันมี การประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Program for International Student Assessment: PISA) ซึ่ง ริเริ่มโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development: OECD) ซึ่งการ ประเมิน ดังกล่าวทำให้หลายๆ ประเทศตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและนำไปสู่การปรับปรุงวิธีการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของประชากรในประเทศให้มีศักยภาพอยู่ในระดับที่เทียบเท่ากับนานาชาติได้ (Coyle, Hood, & Marsh, ๒๐๑๐)

๒. แนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาคืออะไร

คอยล์ ฮูด และ มาร์ช (Coyle, Hood, & Marsh, ๒๐๑๐) ให้ความหมายของแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาไว้ว่าแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) เป็นวิธีการสอนที่มุ่งเน้นความรู้สองด้าน (dual-focused) โดยใช้ภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สองเป็นเครื่องมือสื่อสารในการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาและภาษา กล่าวอีกนัยหนึ่งคือกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ใช้แนวการสอน

แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาผู้สอนจะมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ของผู้เรียนทั้งด้านเนื้อหาวิชาและด้านภาษาในเวลาเดียวกัน

แกรดดอล (Graddol, ๒๐๐๖) กล่าวว่า แนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา คือ วิธีการสอนสำหรับการศึกษาแบบสองภาษาที่เนื้อหาวิชา เช่น วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ เป็นเนื้อหาหลักที่นำมาสอนในบทเรียนเดียวกัน แนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา มีความแตกต่างจากการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนทั่วไปตรงที่ผู้สอนไม่คาดหวังให้ผู้เรียนมีความสามารถทางภาษาในการจัดการกับการเรียนเนื้อหาวิชาก่อนที่จะเริ่มเรียน นั่นคือผู้เรียนจะได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาต่างๆ ผ่านการใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศและในขณะเดียวกันผู้เรียนก็ได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศไปพร้อมกับการเรียนเนื้อหาโดยมีผู้สอนคอยให้ความรู้ด้านภาษาที่จำเป็นและสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน

ดอลตัน-พัฟเฟอร์ (Dalton-Puffer, ๒๐๑๑) ได้ให้ความหมายของแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาในทิศทางที่คล้ายกัน นั่นคือแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาเป็นวิธีการสอนที่เนื้อหาวิชาของหลักสูตรการศึกษาถูกนำมาสอนโดยใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการสอนให้กับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบการศึกษากระแสหลักในทั้งในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา หรือระดับมหาวิทยาลัย กล่าวสรุป คือ การสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาเป็นการเพิ่มพูนความรู้ทางภาษาต่างประเทศผ่านการ ผสมการเรียนรู้อาษาและภาษาเข้าด้วยกัน

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่าแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาไม่ใช่วิธีการสอนภาษาหรือวิธีการสอนเนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียวอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เป็นวิธีการสอนแนวใหม่ที่ผสมผสานทั้งการสอนภาษาและการสอนเนื้อหาเข้าด้วยกัน วิธีการสอนในลักษณะนี้มีความคล้ายคลึงกับการเรียนการสอนแบบสองภาษาหรือหลักสูตรการเรียนสองภาษา (Bilingual Education) ที่มีการใช้อย่างแพร่หลายในหลายประเทศรวมทั้งในประเทศไทยด้วย นอกจากนี้แนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษายังมีต้นกำเนิดจากทฤษฎีการสอนเดียวกันกับการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหา (Content-based Language Teaching) และการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาเพิ่มเติม (English as an Additional Language: EAL) แต่สิ่งที่ทำให้แนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาแตกต่างจากวิธีการสอนข้างต้น คือแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาเป็นวิธีการสอนที่มีเนื้อหาวิชาเป็นตัวขับเคลื่อนและเป็นตัวกำหนดทักษะและความรู้ของบทเรียนนั่นคือ “เนื้อหาวิชา” เป็นเนื้อหาหลักของบทเรียนหรือเรียกว่าการบูรณาการแบบเข้ม (Strong CLIL) ในขณะที่วิธีการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาและวิธีการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาเพิ่มเติมสิ่งที่เป็นตัวกำหนดทักษะความรู้ของบทเรียนคือภาษานั้นคือ “ภาษา” เป็นเนื้อหาหลักของบทเรียน ความแตกต่างระหว่างการสอนภาษาต่างประเทศโดยทั่วไปกับแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาสามารถสรุปได้ดังตาราง ๑ ดังนี้

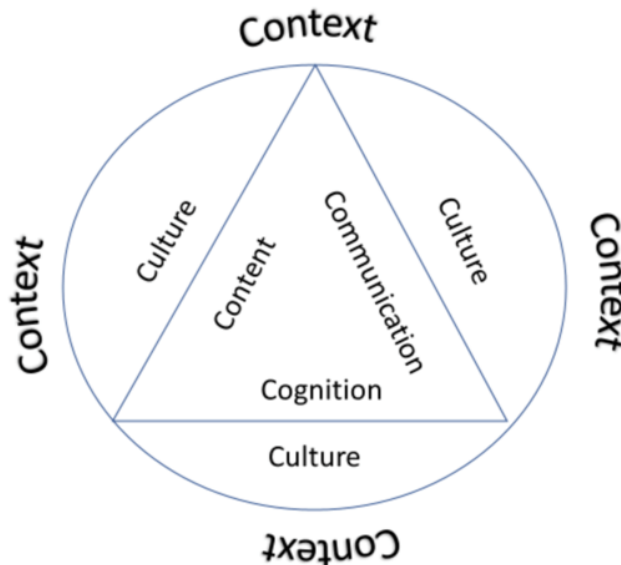
ตารางที่ ๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการสอนภาษาต่างประเทศและแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (Cleg, J. ๒๐๐๓) อ้างถึงใน Cambridge English: TKT Teaching Knowledge Test. (๒๐๑๕)

ลักษณะสำคัญ	การสอนภาษาต่างประเทศ		การสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาและภาษา (CLIL)
	การสอนแบบเก่า	การสอนภาษาเน้นเนื้อหา (Content-based Language Teaching)	
สิ่งสำคัญในการวางแผนการจัดการเรียนรู้	ภาษา	ภาษา	เนื้อหา
ผู้สอน	ครูสอนภาษา	ครูสอนภาษา	ครูสอนภาษา ครูรายวิชาอื่น
การวัด ประเมินผล	วัดความรู้และทักษะทางภาษา	วัดความรู้และทักษะทางภาษา	วัดความรู้ด้านเนื้อหารายวิชา (เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา เป็นต้น)
มุมมองผู้สอนและผู้เรียน	เป็นการเรียนการสอนวิชาภาษา	เป็นการเรียนการสอนวิชาภาษา	เป็นการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และผู้เรียน สอนวิชาภาษา สังคมศาสตร์ เป็นต้น
เนื้อหาบทเรียน	ภาษา	ภาษา	รายวิชา เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ เป็นต้น
วิธีการสอน	วิธีการสอนภาษาต่างประเทศ	วิธีการสอนที่ใช้ภาษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้	วิธีการสอนที่ใช้ภาษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยเน้นเนื้อหาวิชา

๓. หลักการสำคัญของแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา

๓.๑ โครงสร้าง 4Cs (4Cs Framework) กับการเรียนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา

คอยล์ ฮูด และ มาร์ช (Coyle, Hood, & Marsh, ๒๐๑๐) กล่าวถึงโครงสร้าง 4Cs (4Cs Framework) ว่าเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา ประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบหลัก ได้แก่ เนื้อหา (Content) การสื่อสาร (Communication) การคิด (Cognition) และวัฒนธรรม (Culture) ดังภาพที่ ๑

ภาพที่ ๑ โครงสร้าง 4Cs (4Cs Framework) (Coyle, Hood, & Marsh, ๒๐๑๐)

๓.๑.๑ เนื้อหา (Content)

เนื้อหา หมายถึง เนื้อหารายวิชาหรือสาระสำคัญที่ผู้เรียนจะต้องเรียนซึ่งอาจเป็นรายวิชาต่าง ๆ ใน หลักสูตร เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิชาประวัติศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ หรือเนื้อหาอาจจะไม่ได้ยึดตาม รายวิชาดังกล่าวก็ได้ ดังนั้น ในการกำหนดเนื้อหาในการเรียนรู้สิ่งสำคัญที่ผู้สอนควรคำนึง คือ ความรู้ ทักษะ และความเข้าใจ ที่ผู้เรียนควรจะได้รับจากหัวข้อหรือวิชานั้น ๆ

เทคนิคสำคัญที่เป็นประโยชน์ในการเลือกความรู้ที่สำคัญสำหรับผู้เรียนในแต่ละเนื้อหาวิชาคือ การวิเคราะห์เนื้อหาของบทเรียนที่สอนในรายวิชาของตนเอง เช่น เนื้อหาของบทเรียนวิชาวิทยาศาสตร์โดยทั่วไป ก็จะประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Cause and effect) ตัวอย่างเช่น การอธิบายสาเหตุของการเกิดความดันโลหิตสูงในมนุษย์และผลของความดันโลหิตสูงที่มีต่อมนุษย์แต่ละคน โดยผ่านกระบวนการตั้งสมมติฐาน และทดลองเพื่อหาคำตอบของสาเหตุและผลลัพธ์ตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ หลังจากทวิเคราะห์ ธรรมชาติเนื้อหาของบทเรียนในรายวิชาที่จะสอนแล้วผู้สอนควรวางแผนว่าเวลาสอนเนื้อหาดังกล่าวเป็น ภาษาไทยผู้สอนจะใช้ ภาษาในการสอนอย่างไร ความรู้ทางภาษาใดที่ผู้เรียนจะต้องใช้ในการเรียนรู้เนื้อหา ของบทเรียน และเมื่อเปลี่ยนจากการสอนเนื้อหาดังกล่าวจากการใช้ภาษาไทยในการสอนเป็นการใช้ ภาษาอังกฤษในการสอน ความรู้ทางภาษาอังกฤษด้านใดที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้เนื้อหานั้นซึ่งอาจมีความ สอดคล้องกับความรู้ภาษาไทย ที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น

วิธีการวางแผนเนื้อหาที่จำเป็นของบทเรียนที่เป็นประโยชน์อีกวิธีหนึ่งคือการบันทึกเสียงหรือ วิดีโอการ เรียนการสอนของบทเรียนในรายวิชานั้นๆ ในห้องเรียนที่สอนเป็นภาษาไทย จากนั้นผู้สอนนำวิดีโอหรือ เสียงที่บันทึกไว้มาวิเคราะห์ว่าการใช้ภาษาของผู้สอนเวลาสอนโดยใช้ภาษาไทยเป็นอย่างไร ภาษาที่ใช้ใน วัตถุประสงค์ ต่างๆ ในชั้นเรียนเป็นอย่างไร เช่น โครงสร้างภาษาหรือคำศัพท์ประเภทใดที่ผู้สอนใช้เวลาอธิบาย เนื้อหา โครงสร้างภาษาหรือคำศัพท์ประเภทใดที่ผู้เรียนใช้ในการอภิปรายผลการทดลองหรือตั้งคำถามในชั้นเรียน เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้สามารถเป็นแนวทางในการวางแผนว่าความรู้ทางภาษาอังกฤษ (ศัพท์ โครงสร้าง) เรื่องอะไร ที่สำคัญและควรเน้นในบทเรียนที่สอน

๓.๑.๒ การสื่อสาร (Communication)

มาร์ชและลานเซ (Marsh & Lange, ๒๐๐๐) กล่าวว่ามีคนจำนวนไม่มากนักที่สามารถใช้ภาษา ที่หนึ่ง หรือภาษาแม่ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันอย่างถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นั้นเป็นเพราะภาษา เป็น สิ่งที่ซับซ้อนและถูกสร้างขึ้นมาใช้ในหลากหลายบทบาทหรือสถานการณ์ที่แตกต่างกัน การเรียนหลักภาษา เป็น เพียงส่วนหนึ่งของการเรียนภาษาเท่านั้นแต่การเรียนภาษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดคือการเรียนรู้การใช้ภาษาใน สถานการณ์และจุดประสงค์ที่หลากหลาย ซึ่งคนที่สื่อสารด้วยภาษาเดียวกันโดยปกติแล้วจะมีวิธีการสื่อสารและ การใช้ภาษาที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับทักษะและความสามารถของแต่ละคนแม้ว่าจะเป็นการสื่อสารใน สถานการณ์ แบบเดียวกันก็ตามทักษะการสื่อสารของคนส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือเป็นพรสวรรค์ แต่อย่างใด แต่ทักษะในการสื่อสารเกิดจากการได้รับโอกาสทางการเรียนรู้ที่จะสื่อสารในลักษณะและบริบทที่แตกต่างกัน

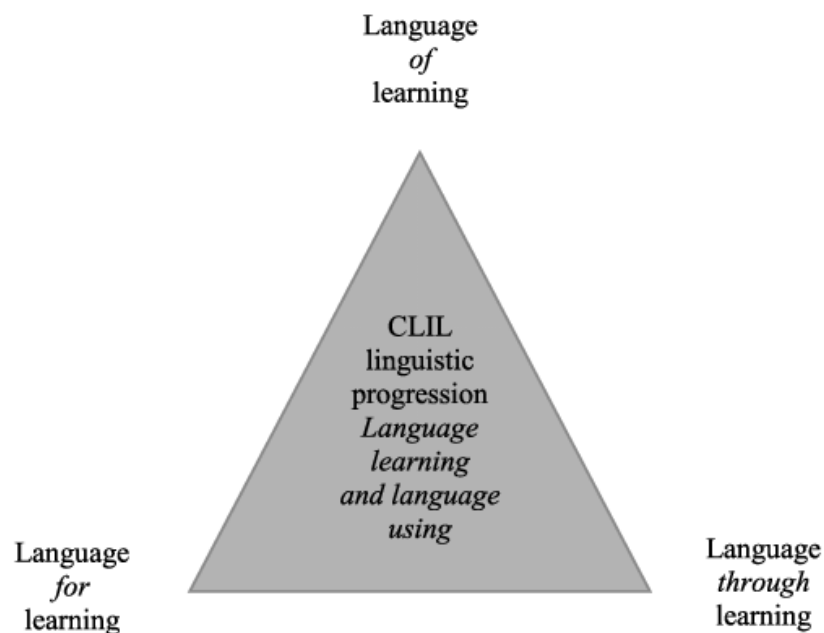
คอยล์ ฮูด และ มาร์ช (Coyle, Hood, & Marsh, ๒๐๑๐) กล่าวว่าหลักการของการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารนั้นมีความเกี่ยวข้องกับแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาเนื่องจากการเรียนรู้ภาษาที่ดี เกิด จากการเรียนรู้ผ่านการใช้ภาษาในบริบทที่เป็นจริงหรือเสมือนจริง ซึ่งหลักการดังกล่าวสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร
๒. บริบทและสถานการณ์ที่หลากหลายเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาความสามารถด้านภาษา
๓. วัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนภาษา
๔. วิธีการหรือเทคนิคการเรียนการสอนภาษาไม่ได้มีวิธีเดียว ดังนั้นผู้สอนไม่ควรยึดถือวิธีใดวิธีหนึ่งในการสอนภาษา

๕. เป้าหมายของการเรียนภาษาคือความสามารถในการเรียนภาษาและความสามารถในการใช้ภาษา ให้ความสำคัญในการใช้ภาษาในสถานการณ์ที่เสมือนจริงมากกว่าการเน้นการเรียนหลักไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร ดังนั้นเป้าหมายของการสอนภาษาในบริบทของการสอนแบบบูรณาการ เนื้อหาและภาษานอกจากความสามารถในการเรียนหลักไวยากรณ์ภาษาแล้วนักเรียนต้องสามารถใช้ ภาษาต่างประเทศในการเรียนเนื้อหาวิชาด้วย

ความรู้ด้านภาษาที่สำคัญในการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาสามารถแบ่งได้ ๓ ด้าน ดังแสดงในภาพที่ ๒ กรอบแนวคิดทางภาษา ๓ ด้าน (The Language Triptych) โดยคอยล์ ฮูด และ มาร์ช (Coyle, Hood, & Marsh, ๒๐๑๐) ซึ่งความรู้ทางภาษาทั้งสามด้านนี้จะเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการจัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการเนื้อหาและภาษา

กรอบแนวคิดทางภาษา ๓ ด้าน (The Language Triptych) อธิบายถึงการใช้ภาษาในการเรียนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาที่มีความสัมพันธ์กัน ๓ ด้าน ได้แก่ ภาษาของการเรียนรู้ (Language of Learning) ภาษาเพื่อการเรียนรู้ (Language for Learning) และภาษาผ่านการเรียนรู้ (Language through Learning)

ภาพที่ ๒ กรอบแนวคิดทางภาษา ๓ ด้าน (The Language Triptych)
(Coyle, Hood, & Marsh, ๒๐๑๐)

ภาษาของการเรียนรู้ (Language of Learning) เป็นภาษาที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดพื้นฐานหรือทักษะพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน (Coyle, Hood, & Marsh, ๒๐๑๐) ภาษาของการเรียนรู้เป็นความรู้ทางภาษาที่ผู้เรียนจะต้องรับรู้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงไปสู่ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาใหม่ของบทเรียนในรายวิชาที่กำลังจะเรียน ดังนั้นความรู้ทางภาษาในด้านนี้จึงเป็นความรู้ทางภาษาที่เกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียนโดยเฉพาะ (Life Long Learning Programme, ๒๐๑๕) เช่น หากเนื้อหาที่สอนเป็นเนื้อหาของบทเรียนเรื่องสสาร ภาษาของการเรียนรู้ของบทเรียนเรื่องนี้รวมไปถึงคำศัพท์เกี่ยวกับสสาร เช่น แก๊ส (Gas) ของแข็ง (Solid) ของเหลว (Liquid) เป็นต้น

ภาษาเพื่อการเรียนรู้ (Language for Learning) เป็นภาษาที่จำเป็นสำหรับการสื่อสารใน สภาพแวดล้อมที่ภาษาต่างประเทศเป็นภาษาหลักที่ใช้ในการสื่อสาร การใช้ภาษาเพื่อการเรียนรู้ให้มี ประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จผู้เรียนต้องอาศัยกลวิธีในการสื่อสาร ในกรณีของการเรียนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาผู้สอนต้องให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมด้านการใช้ภาษาที่จำเป็นสำหรับการเรียน รวมไปถึงภาษาในชั้นเรียน ได้แก่ การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในการทำงาน คู่ งานกลุ่ม การถามคำถาม การพูดคุยซักถาม และการอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น หากผู้เรียนไม่สามารถทำความเข้าใจและใช้ภาษาในการเรียนรู้ และการทำกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียน นั้นหมายถึงผู้เรียนจะไม่เกิดการเรียนรู้ใดๆ เลยทั้งด้านเนื้อหาและภาษา (Coyle, Hood, & Marsh, ๒๐๑๐)

ภาษาผ่านการเรียนรู้ (Language through Learning) มาจากแนวคิดที่ว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากขาดการใช้ภาษาและทักษะการคิดควบคู่กัน เมื่อผู้เรียนถูกกระตุ้นให้สร้างความเข้าใจในบทเรียนด้วยตนเอง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างลึกซึ้งมากขึ้น ห้องเรียนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาต้องใช้กิจกรรมที่เน้นการพูดและการมีปฏิสัมพันธ์เป็นส่วนใหญ่ซึ่งจะแตกต่างจากการสอนภาษาหรือเนื้อหาทั่วไป

ดังนั้นภาษาผ่านการเรียนรู้จึงเป็นความรู้ทางภาษาที่ไม่สามารถวางแผนไว้ล่วงหน้าได้แต่จะเกิดขึ้นจากการซึมซับผ่านกระบวนการเรียนรู้และการทำกิจกรรมในชั้นเรียน ในขณะที่กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปภาษา ของการเรียนรู้ (Language of Learning) และภาษาเพื่อการเรียนรู้ (Language for Learning) จะค่อยๆ ถูกซึมซับเป็นสิ่งที่คุ้นชินสำหรับผู้เรียนจนในที่สุดกลายเป็นความรู้ทางภาษาที่ได้ผ่านการเรียนรู้ (Language through Learning) หากกระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น ผู้เรียนก็จะเกิดการพัฒนาความสามารถทางภาษาไปสู่ระดับที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Life Long Learning Programme, ๒๐๑๕)

จากกรอบแนวคิดทางภาษา ๓ ด้านจะเห็นได้ว่า ภาษาเป็นทั้งเครื่องมือในการสื่อสารและการเรียนรู้หรือกล่าวได้ในบริบทของการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาก็คือ ภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้การใช้ภาษา (Learning to use language) และเป็นเครื่องมือในการใช้ภาษาเพื่อการเรียนรู้ (Using language to learn) การสื่อสารในบริบทนี้ครอบคลุมมากกว่าการเรียนหลักไวยากรณ์ภาษาแต่ก็ไม่ได้ปฏิเสธหรือมองข้าม ความสำคัญของหลักไวยากรณ์ที่มีต่อการเรียนรู้ภาษา การสื่อสารในบริบทของการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากการเรียนการสอนในรายวิชา ภาษาต่างประเทศทั่วไป ดังนั้นในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการสื่อสารผู้สอนควรแยกแยะ ความแตกต่างระหว่างการเรียนภาษา (Language Learning) ที่เน้นการพัฒนาทักษะและความรู้ด้านหลักไวยากรณ์ และการใช้ภาษา

(Language Using) ที่เน้นการพัฒนาทักษะการสื่อสารเป็นหลัก และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะความสามารถทั้งด้านการเรียนภาษาและการใช้ภาษาไปพร้อมกัน

๓.๑.๓ การคิด (Cognition)

การเรียนการสอนตามแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนแต่ละคนสร้างความรู้และความเข้าใจด้วยตนเองไม่ว่าผู้เรียนจะมีอายุหรือความสามารถอยู่ในระดับใดก็ตาม ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่และพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ผ่านการคิดตั้งแต่ ระดับพื้นฐานจนถึงการคิดระดับสูง การพัฒนาการเรียนเนื้อหาให้มีประสิทธิภาพผู้เรียนจะต้องได้รับการ สนับสนุนหรือถูกส่งเสริมให้ฝึกใช้ทักษะการคิด ผู้สอนจะต้องพิจารณาหาวิธีการในการส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อีกนัยหนึ่งคือผู้สอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงกระบวนการเรียนรู้ของตนเองผ่านการพัฒนาทักษะการรู้คิด (Metacognitive skills)

กระบวนการคิด (Cognitive Process) ประกอบด้วย ๒ ระดับหลัก ได้แก่ การคิดขั้นพื้นฐาน (Lower Order Thinking) และการคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) ดังที่แสดงในตารางที่ ๒ ซึ่งกระบวนการคิด ทั้งสองระดับนี้ต่างมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

กระบวนการคิด (Cognitive Process)	
การคิดขั้นพื้นฐาน (Lower Order Thinking)	
การจำ (Remembering)	การให้ข้อมูลจากความจำ เช่น การระลึก
การเข้าใจ (Understanding)	ความสามารถในการสร้างความหมายของสิ่งต่างๆ จากประสบการณ์และแหล่งความรู้ที่ได้รับ เช่น การตีความ การยกตัวอย่าง การแยกแยะ การสรุปความ การเปรียบเทียบ และการอธิบาย เป็นต้น
การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (Applying)	การดำเนินการหรือประยุกต์กระบวนการที่ได้เรียนรู้ในสถานการณ์อื่นๆ
การคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking)	
การวิเคราะห์ (Analyzing)	การแบ่งองค์ความรู้หรือความคิดเป็นส่วนย่อยๆ และสามารถอธิบายความเชื่อมโยงขององค์ความรู้ แต่ละส่วนได้ เช่น การแยกแยะความแตกต่าง การจัดระบบ การให้เหตุผล เป็นต้น
การประเมิน (Evaluating)	การตัดสินหรือประเมินอย่างมีวิจารณญาณ เช่น การตรวจสอบ การวิจารณ์ เป็นต้น
การสร้างสรรคสิ่งใหม่ (Creating)	เช่น การวางแผน การผลิต เป็นต้น

ตารางที่ ๒ กระบวนการคิด (Cognitive Process) (Coyle, Hood, & Marsh, ๒๐๑๐)

คอยล์ ฮูด และ มาร์ช (Coyle, Hood, & Marsh, ๒๐๑๐) กล่าวว่า การส่งเสริมทักษะการคิดของผู้เรียนสามารถทำได้โดยการสร้างบรรยากาศห้องเรียนให้เป็นห้องเรียนเชิงปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนการสอน (Interactive Classroom) ตัวอย่างลักษณะของห้องเรียนเชิงปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนการสอน (Interactive Classroom) สามารถเห็นได้จากการให้ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่ม การถามตอบคำถามในชั้นเรียน และกิจกรรม การแก้ปัญหา การเรียนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาจำเป็นต้องให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเพื่อให้ผู้ที่มี ความสามารถในด้านที่แตกต่างกันได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการใช้ชีวิต ตัวอย่างเช่น การรับมือกับสิ่งที่ไม่ คาดคิด การฝึกการสังเกต และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถพัฒนาได้จากการ ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังนั้นการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการสอนแบบบูรณาการ เนื้อหาและภาษา นอกจากทักษะด้านความรู้แล้วผู้สอนจะต้องคำนึงการพัฒนาทักษะด้านปัญญาของผู้เรียน ด้วย

๓.๑.๔ วัฒนธรรม (Culture)

วัฒนธรรมคืออะไรและบทบาทของวัฒนธรรมในการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาคืออะไร ภาษา การคิด และวัฒนธรรมนั้นเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนในบริบท ของการเรียนภาษาที่หนึ่ง การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ นั่นคือภาษาไม่ใช่แค่สิ่ง ที่นิยามวัฒนธรรมแต่ภาษาเป็นตัวสะท้อนวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาด้วย วัฒนธรรมที่มีความเชื่อมโยงกับภาษา ไม่สามารถเรียนรู้ผ่านบทเรียน เพลงพื้นบ้าน หรือเครื่องแต่งกายของแต่ละพื้นที่หรือของแต่ละประเทศที่ใช้ภาษานั้นๆ แต่ความตระหนักทางวัฒนธรรมอาจมุ่งเน้นด้านความรู้ทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและพัฒนาไปสู่ความตระหนักด้านความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมจากมุมมองและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ใน ระดับชั้นเรียนผู้สอนสามารถส่งเสริมความเข้าใจทางวัฒนธรรมได้จากการให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทำกิจกรรม ร่วมกันกับเพื่อนและผู้สอนในชั้นเรียนโดยใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อกลางในการสร้างปฏิสัมพันธ์หรือการสื่อสาร ในระดับนอกชั้นเรียนการส่งเสริมความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมทำได้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมี ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคมที่กว้างขึ้น นั่นคือให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมนอกเหนือจากกิจกรรมในชั้นเรียน วัฒนธรรมในบริบทของ การสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษารวมถึงการขยายขอบเขตของเนื้อหาที่เรียนใน ชั้นเรียน เช่น การใช้หัวข้อ “วิธีการเดินทางรอบโลกโดยใช้จักรยาน” ในรายวิชาเทคโนโลยี การกำหนดบริบท ของเนื้อหาให้สอดคล้องกับความแตกต่างทางวัฒนธรรมในแต่ละประเทศ เช่น การศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรม ของชาวเอเชียและชาวยุโรป ในรายวิชาคณิตศาสตร์ การอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ของเนื้อหาวิชาเดียวกัน ของผู้เรียนในประเทศและ วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เช่น ทศนคติเกี่ยวกับการรีไซเคิล (Coyle, Hood, & Marsh, ๒๐๑๐)

กล่าวโดยสรุป ทักษะและความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมสามารถพัฒนาได้ จากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เรียนกับบุคคลในบริบทที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และ ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมจากสถานการณ์ที่หลากหลาย แนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาเป็นตัวช่วย สำคัญในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมของผู้เรียนเนื่องจากการเรียนการสอนผ่านการพัฒนา ความสามารถในการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและความเชื่อทางวัฒนธรรม พฤติกรรมและ ความหมาย ที่แสดงออกผ่านการใช้ภาษาของคู่สนทนาทั้งภาษาต่างประเทศและภาษาที่หนึ่งหรือภาษาแม่ของผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาจะมีประสิทธิภาพได้ ต้องเกิดจากการบูรณาการ ๔ องค์ประกอบ ดังนั้นในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหา และภาษาผู้สอนจะต้องวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญในโครงสร้าง ๔Cs (4Cs Framework) อย่างละเอียดเพื่อ เป็นแนวทางในการเลือกเนื้อหาของบทเรียน รวมทั้งเป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และ การบูรณาการเนื้อหา (Content) การสื่อสาร (Communication) การคิด (Cognition) และวัฒนธรรม (Culture) อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียนผ่าน กระบวนการดังต่อไปนี้

- ๑) การพัฒนาการทางความรู้ ทักษะ และความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน
- ๒) การมีส่วนร่วมทางความคิดผ่านการฝึกกระบวนการคิด
- ๓) การมีปฏิสัมพันธ์ในบริบทของการสื่อสาร
- ๔) การพัฒนาความรู้และทักษะทางภาษาที่เหมาะสม
- ๕) การรับรู้และตระหนักถึงความแตกต่างและหลากหลายด้านวัฒนธรรม

จากโครงสร้าง ๔Cs (4Cs Framework) เห็นได้ว่า แนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา มีความเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอย่างเหมาะสมในขณะที่ใช้ภาษาในการเรียนรู้มีประสิทธิภาพซึ่งสามารถ พัฒนาได้จากหลักการ ดังนี้

๑. การเรียนเนื้อหาไม่ใช่การรับรู้เนื้อหาและทักษะเพียงอย่างเดียว แต่การเรียนเนื้อหาคือการที่ผู้เรียน สามารถสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
๒. การเรียนเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการคิด ๓. การเรียนภาษาจะต้องมี ความเชื่อมโยงกับเนื้อหาวิชาที่เรียน
๔. การปฏิสัมพันธ์เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้ ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการเรียนการสอน ที่ผู้เรียนและผู้สอนสร้างการเรียนรู้ผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางภาษา
๕. ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและภาษาเป็นสิ่งที่ซับซ้อน ความตระหนักระหว่างวัฒนธรรมจึงเป็น พื้นฐานสำคัญของแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา
๖. แนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาถูกพัฒนาอยู่ในบริบทของการศึกษาที่กว้างขวาง ดังนั้น หากต้องการให้การสอนมีประสิทธิภาพผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความหลากหลายของบริบททางการศึกษาด้วย

๔. ลักษณะการสอนตามแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาที่มีประสิทธิภาพ

มาร์ชและคณะ (Marsh et al., ๒๐๑๐) การสอนตามแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา ที่มี ประสิทธิภาพต้องอาศัยความรู้ที่หลากหลายทั้งด้านเนื้อหา ภาษา และวัฒนธรรม ทักษะด้านการสอนและ การประเมินผลก็เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน ดังนั้นผู้สอน แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาจะต้องพัฒนาตนเองเพื่อให้มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

- ๑) ผู้สอนมีความสามารถในการส่งเสริมผู้เรียนให้สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักประเมินตนเอง ยอมรับและพัฒนาตนเองจากผลการประเมินและคำแนะนำของเพื่อนและผู้สอน อย่างสร้างสรรค์

๒) ผู้สอนสามารถใช้กลวิธีในการสร้างองค์ความรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ทางภาษาอย่างต่อเนื่อง

๓) ผู้สอนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เสมือนจริงและมีความหมายสำหรับผู้เรียน เช่น การให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม การให้เพื่อนช่วยเหลือเพื่อนในการเรียนรู้ เป็นต้น เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้เรียนทั้งกับเพื่อนในชั้นเรียนและกับผู้สอน

เดอร์ กราฟและคณะ (De Graaf et al., ๒๐๐๗) กล่าวว่า การสอนตามแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาที่มีประสิทธิภาพมีลักษณะ ดังนี้

๑) ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนในระดับที่ยากกว่าความสามารถของผู้เรียน โดยที่ผู้สอนเลือกและปรับเนื้อหาบทเรียนอย่างละเอียดก่อนสอน ส่วนในขณะสอนก็ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือเมื่อสังเกตว่าผู้เรียนไม่เข้าใจหรือมีปัญหาในการเรียนรู้

๒) กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นกระบวนการสร้างความหมาย ความรู้ ความเข้าใจผ่านการทำชิ้นงานหรือกิจกรรมในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเอง ผู้สอนให้ความช่วยเหลือข้อเสนอแนะ และอธิบายเพิ่มเติมหากประเมินแล้วผู้เรียนยังมีความเข้าใจไม่เพียงพอ

๓) กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้รูปแบบโครงสร้างของภาษาผ่านการสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนสังเกตลักษณะของภาษาโดยผู้สอนสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนได้โดยตรง เช่น ระบุข้อผิดพลาดและชี้แนะวิธีแก้ไขที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน หรือแก้ไขข้อผิดพลาดโดยอ้อม เช่น การพูดซ้ำประโยคที่ผู้เรียนพูดผิดโดยการพูดในรูปแบบที่ถูกต้องเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และแก้ไขจากการสังเกตจากผู้สอน

๔) ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และสื่อสารในชั้นเรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษ ผ่านการถามคำถามถามความคิดเห็น และการให้ชิ้นงานและการทำกิจกรรม

๕) ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้กลวิธีรับ และส่งสาร (Receptive and productive strategies) ในการแก้ปัญหาด้านภาษา เนื้อหา และการสื่อสาร

๕. กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา

พิงคิลีย์ (Pinkley, ๒๐๑๒) เสนอกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาที่ช่วยพัฒนาความสามารถด้านเนื้อหาและทักษะทางภาษาทั้ง ๔ ทักษะ ดังนี้

๑) กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทักษะการฟัง ได้แก่ การฟังเนื้อหาแล้วให้ผู้เรียนเติมข้อมูลที่ฟังลงในตาราง การฟังแล้วเรียบเรียงข้อมูลหรือเนื้อหาจากสิ่งที่ฟัง การฟังแล้วระบุสถานการณ์ที่ฟังว่าผู้พูดคือใคร เหตุการณ์เกิดขึ้นที่ไหน การฟังแล้วระบุกระบวนการหรือขั้นตอน (เช่น กระบวนการเกิดเมฆ) ให้ถูกต้อง การฟังแล้วทำตามคำสั่งหรือคำแนะนำและการฟังแล้วเขียนบันทึกย่อ เป็นต้น

๒) กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทักษะการพูด ได้แก่ การพูดเพื่อนำเสนอข้อมูลหรือชิ้นงาน โดยผู้สอนมีใบงานระบุโครงสร้างทางภาษาที่สำคัญที่สามารถใช้ในการนำเสนอเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เรียนการพูดเพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาหรือหัวข้อบทเรียนโดยใช้แบบสอบถาม การพูดโต้วาทีหรือพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อที่กำหนด เป็นต้น

๓) กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน ได้แก่

- กิจกรรมการเขียนอนุচ্ছেนอธิบาย (Expository Paragraph Frames) ผู้สอนให้ใบความรู้

เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนอนุเฉทเชิงอธิบายที่เกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียนและลักษณะภาษาที่ใช้ในบทเรียน เช่น ความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (cause and effect) การจัดประเภท (classification) การอธิบายขั้นตอนหรือกระบวนการ (process description) เป็นต้น ผู้เรียนมีหน้าที่เขียนอนุเฉทเชิงอธิบายโดยใช้ความรู้ที่ได้จากการเรียนบทเรียนนั้น ประกอบกับการใช้ใบความรู้เป็นแนวทางในการเขียน ตัวอย่างหัวข้อ เช่น ทำไมสัตว์บางชนิดจึงประสบปัญหาใกล้สูญพันธุ์

- กิจกรรมผังกราฟฟิก (Graphic Organizer) ผู้เรียนใช้ผังกราฟฟิกในการเรียบเรียงสรุป ข้อมูลหรือเนื้อหาบทเรียน ตัวอย่างเช่น การใช้ชาร์ต (T-Chart) ในรายวิชาสังคมศึกษาเพื่อสรุปข้อดีข้อเสียของการเก็บภาษีสูงขึ้น

Advantages of high taxation	Disadvantages of high taxation

รูปที่ ๓ ตัวอย่างการใช้ชาร์ตในการสรุปบทเรียนเกี่ยวกับภาษีอากร
(Cambridge English: Teaching Knowledge Test, ๒๐๑๕)

- กิจกรรมจิ๊กซอว์ (Jigsaw) ผู้สอนให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนจะได้รับการ งานที่แตกต่างกัน เช่น สมาชิก A ของแต่ละกลุ่มศึกษาทำความเข้าใจบทเรียนหัวข้อ A ร่วมกัน สมาชิก B ของ แต่ละกลุ่มศึกษาทำความเข้าใจบทเรียนหัวข้อ B ร่วมกัน และสมาชิก C ของแต่ละกลุ่มศึกษาทำความเข้าใจ บทเรียนหัวข้อ C ร่วมกัน เป็นต้น เมื่อศึกษาและทำความเข้าใจบทเรียนแล้วสมาชิก A B C กลับเข้ากลุ่มของ ตนดั้งเดิม สมาชิกแต่ละคนอธิบายหัวข้อที่ตนศึกษามาให้สมาชิกในกลุ่มที่เหลือฟัง ความรู้ความเข้าใจของ บทเรียนทั้งหมดจะเกิดขึ้นหลังจากที่สมาชิกแต่ละคนได้แลกเปลี่ยนและอธิบายหัวข้อที่ตนศึกษามาจนครบทุก หัวข้อ จากนั้นแต่ละกลุ่มเขียนสรุปบทเรียนจากองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาและแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่ม

เดลและคณะ (Dale et al., ๒๐๑๑) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาที่ช่วยกระตุ้นความรู้เดิมและประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เนื้อหาบทเรียน และส่งเสริมการพัฒนาความสามารถด้านการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารในชั้นเรียน ดังนี้ :

๑) กิจกรรมวิดีโอคลิป (Video Clip) ผู้สอนให้ผู้เรียนดูคลิปวิดีโอสั้นๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนแล้วตอบคำถาม ตัวอย่างเช่น ในรายวิชาสังคมศึกษา บทเรียนเรื่อง ความแตกต่างทางเพศ ผู้สอนให้ผู้เรียนดูคลิปวิดีโอเกี่ยวกับผลกระทบด้านการศึกษามีต่อเพศหญิงและเพศชาย จากนั้นให้ผู้เรียนเขียนข้อแตกต่างของผลกระทบต่อเพศหญิงและเพศชายที่พบ จากนั้นอภิปรายถามตอบในชั้นเรียน

๒) กิจกรรมคาดการณ์ สังเกต และอธิบาย (Predict Observe and Explain) กิจกรรมนี้เหมาะสมกับวิชาวิทยาศาสตร์ซึ่งสามารถใช้เป็นกิจกรรมเดี่ยวหรือกิจกรรมกลุ่มก็ได้ เป้าหมายของกิจกรรมนี้เพื่อกระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียนที่มีเกี่ยวกับบทเรียนที่กำลังจะเรียน ผู้สอนให้ผู้เรียนคาดการณ์ผลลัพธ์ของเหตุการณ์หรือการทดลองที่ผู้สอนนำเสนอ จากนั้นสังเกตว่าผลลัพธ์ที่แท้จริงของเหตุการณ์หรือการทดลองนั้นเป็นอย่างไร เมื่อผู้เรียนทราบผลลัพธ์ที่แท้จริงแล้วผู้สอนให้ผู้เรียนอธิบายว่าการคาดการณ์ของเขาถูกหรือไม่เพราะเหตุใด

๓) กิจกรรมฉันคือ... (I Am A.) ผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนเรื่องราวสั้นๆ เกี่ยวกับกระบวนการของสิ่งต่างๆ (ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน) โดยใช้สรรพนามบุรุษที่ ๑ (ฉัน) โดยอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการนั้น เช่น กระบวนการดังกล่าวเกิดขึ้นที่ไหน แต่ละขั้นตอนมีอุปสรรคอะไรบ้างที่ต้องผ่านพ้นไปให้

ได้และสามารถดำเนินมาถึงขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการดังกล่าวได้อย่างไร โดยผู้เรียนต้องอธิบายกระบวนการตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้ายในลักษณะของการเล่าเรื่อง ผู้สอนให้ใบงานเพื่อเป็น แนวทางในการทำกิจกรรมแก่ผู้เรียนดังตัวอย่าง

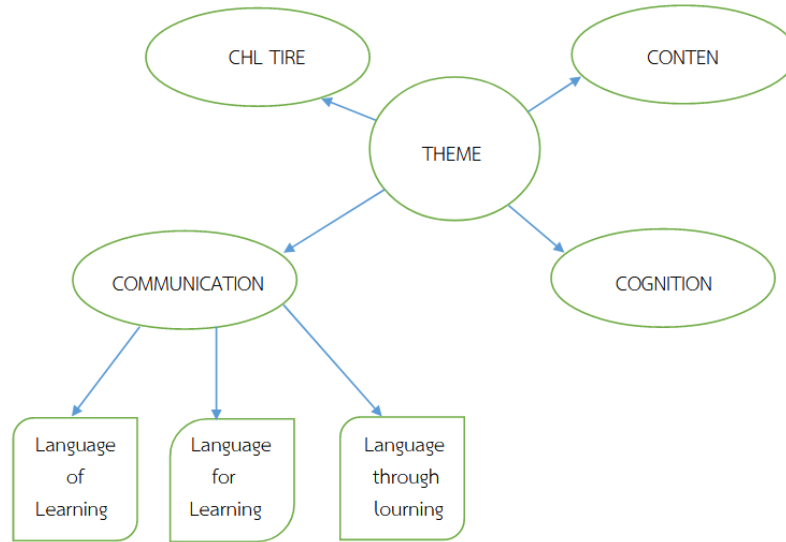
วิชาชีววิทยา เรื่อง ระบบย่อยอาหาร จินตนาการว่าเธอเป็นส่วนหนึ่งของซิสเบอร์เกอร์ขนาดใหญ่ เธออาจจะเป็นซิสหัวหอม หรือเนื้อ ไม่ว่าเธอเลือกที่เป็นส่วนประกอบส่วนไหนก็ตามเธอคือผู้นำของส่วนประกอบอื่นๆ หน้าที่ของเธอคือนำทาง ส่วนประกอบทั้งหมดของซิสเบอร์เกอร์เดินทางผ่านระบบย่อยอาหารไปให้ได้ การเดินทางนี้เป็นการ เดินทางที่อันตรายและเป็นการยากที่ส่วนประกอบทั้งหมดจะผ่านระบบย่อยอาหารนี้ไปได้ ระหว่างการ เดินทางส่วนประกอบแต่ละส่วนจะถูกทำลายให้สลายเป็นชิ้นส่วนย่อยๆ นับพันชิ้นและถูกดูดซึมเข้าสู่ร่างกายของสัตว์ประหลาดที่เรียกว่า โฮโมเซเปียน

ไม่ว่าเธอจะมีชีวิตรอดหรือไม่ เธอจะต้องรายงานเกี่ยวกับเหตุการณ์ทั้งหมด โดยอธิบายว่า เกิด อะไรขึ้นบ้างในแต่ละขั้นตอนหรือกระบวนการเดินทางของเธอ ส่วนประกอบใดบ้าง (เนื้อ ผัก ซอส เป็นต้น) ที่ถูกทำลายหรือถูกย่อยในแต่ละขั้น และใครเป็นผู้ทำลาย (อะไรทำหน้าที่ย่อยส่วนประกอบนั้น) เล่าเรื่องราวของกระบวนการทั้งหมดโดยเริ่มตั้งแต่เธอถูกนำเข้าไปในปากของโฮโมเซเปียนจนถึงขั้นตอน สุดท้ายของการย่อยอาหาร

นอกจากหัวข้อในตัวอย่างแล้ว ผู้สอนสามารถปรับให้เข้ากับเนื้อหาบทเรียนวิชาอื่นๆ ได้ เช่น การเดินทางของลาวาของภูเขาไฟระเบิด (วิชาภูมิศาสตร์) การเดินทางของนกหรือสัตว์อพยพ (วิชาชีววิทยา) การเดินทางของอะตอมของคาร์บอน (วิชาฟิสิกส์) เป็นต้น

๖. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา

คอยล์ ฮูด และ มาร์ช (Coyle, Hood, & Marsh, ๒๐๑๐) อธิบายว่าการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาผู้สอนต้องวิเคราะห์เนื้อหาบทเรียนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับส่วนประกอบทั้ง ๔ ด้านใน โครงสร้าง ๔Cs นั่นคือ เนื้อหา (Content) การสื่อสาร (Communication) การคิด (Cognition) และวัฒนธรรม (Culture) ดังแผนผังความคิดต่อไปนี้

ดาร์น (Darn, ๒๐๐๖) อ้างถึงใน พิงค์ลีย์ (Pinkley, ๒๐๑๒) สรุปกรอบโครงสร้าง ๔ ชั้นของบทเรียนตามแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา ดังนี้

๑) การประมวลเนื้อหา - เนื้อหาบทเรียนมีการใช้หัวข้อหลัก หัวข้อย่อย อักษรตัวหนาหรือตัวเอียง เมื่อต้องการเน้นข้อความที่สำคัญ

๒) การระบุและจัดเรียงความรู้อย่างเป็นระบบ - ผู้สอนใช้ผังกราฟฟิก เช่น แผนภูมิต้นไม้ (tree diagram) ผังงาน (flow chart) และตาราง (tables) เป็นต้น ในการนำเสนอเนื้อหาบทเรียนหรืออาจให้ผู้เรียน ใช้ผังกราฟฟิกในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน

๓) ภาษา - ภาษาในบทเรียนระบุลักษณะหรือโครงสร้างทางภาษาที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบทเรียนได้ เช่น โครงสร้างภาษาที่ใช้เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนความต่าง โครงสร้างภาษาที่ใช้เพื่อการอธิบายความสัมพันธ์ของเหตุและผล รวมไปถึงคำศัพท์เกี่ยวกับเนื้อหาบทเรียนและคำศัพท์เชิงวิชาการที่จำเป็น

๔) ภาระงานสำหรับผู้เรียน - ภาระงานสำหรับผู้เรียนต้องมีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนและต้องส่งเสริมการพัฒนาทักษะการสื่อสารทั้งด้านการรับสารและการส่งสาร

บรรณานุกรม

- Cambridge English: TKT Teaching Knowledge Test. (๒๐๑๕). CLIL Glossary ๒๐๑๕: Content and Language Integrated Learning. Cambridge English Assessment. Retrieved from <http://www.cambridgeenglish.org/images/๒๒๑๙๔-tkt-clil-glossary-document.pdf>
- Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (๒๐๑๐). CLIL: Content and Language Integrated Learning. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dale, L., Van De Es, W., & Tanner, R. (๒๐๑๑). CLIL Skills. European Platform, Internationalizing Education.
- Dalton-Puffer, C. (๒๐๑๑). Content and Language Integrated Learning: From Principles?. Annual Review of Applied Linguistics, ๓๑, ๑๘๒ - ๒๐๔.
- De Graaff, R., Koopman, G. J., Anikina, Y. & Westhoff, G. (๒๐๐๗). An Observation Tool for EffectiveL๒ Pedagogy in Content and Language Integrated Learning (CLIL). The International Journal of Bilingual Education and Bilingualism, ๑๐(๕), ๖๐๓ - ๖๒๔.
- Graddol, D. (๒๐๐๖). English Next. United Kingdom, British Council. Marsh, D. & Langé, G. (๒๐๐๐). Using Languages to Learn and Learning to Use Languages: An Introduction to Content and Language Integrated Learning for Parents and Young People. University of Jyväskylä, TIE-CLIL.
- Marsh, D., Mehisto, P., Wolff, D., & Frigols, M.J. (๒๐๑๐). The European Framework for CLIL Teacher Education. European Centre for Modern Languages. Retrieved from https://www.unifg.it/sites/default/files/allegatiparagrafo/๒๐-๐๑๒๐๑๔/european_framework_for_clil_teacher_education.pdf.
- Life Long Learning Project. (๒๐๑๕). Playing CLIL: Content and Language Integrated Learning Inspired by Drama Pedagogy. Retrieved from <http://www.playingclil.eu/this-is-theplayingclil-ebook/>
- Pinkley, D. (๒๐๑๒). Children Learning English as a Foreign Language. Pearson Longman. Retrieved from <http://www.pearsonlongman.com/primaryplace/pdf/clilmonograph.pdf>

ส่วนที่ ๕

ปฏิทินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ ๔ (หลักสูตร ๔ ปี)
 ตารางที่ ๖ ปฏิทินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ ๔ (หลักสูตร ๔ ปี)

ลำดับ ที่	กิจกรรม	วัน/เวลา
๑	ประชุมอาจารย์คณะกรรมการฝึกฯ ผู้ประสานงานชั้นปีที่ ๔	๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙
๒	สาขาวิชาตรวจสอบคุณสมบัติ ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา นักศึกษายืนยันตัวตนการออกฝึก และส่งแบบคำร้องขอออกฝึกฯ	๓ - ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙
๓	สาขาวิชาส่งแบบคำร้องขอออกฝึกฯ ใบรายงานผลการเรียน และแบบรายงานการ ขอออกฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ ให้กับฝ่ายฝึกฯ (ประธานสาขาหรือผู้แทนลงนามสมบูรณ์)	๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙
๔	สาขาวิชารวบรวมรายชื่อโรงเรียนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ และให้นักศึกษาเลือกโรงเรียน	๗ - ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙
๕	สาขาวิชาส่งผลการเลือกโรงเรียนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ ให้กับฝ่ายฝึกฯ	๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙
๖	ฝ่ายฝึกฯรวบรวมรายชื่อโรงเรียนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ และประชุมคณะกรรมการฝึกฯ พิจารณาโรงเรียน	๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙
๗	ฝ่ายฝึกฯ ส่งหนังสือแจ้งโรงเรียนเพื่อขออนุญาตออกฝึกฯ พร้อมการตอบรับ นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓	๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙
๘	ฝ่ายฝึกฯ สรุปรายชื่อโรงเรียนที่ตอบรับนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓	๖ มีนาคม ๒๕๖๙
๙	ปฐมนิเทศเตรียมความพร้อมนักศึกษา	๖ - ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๙
๑๐	ฝ่ายฝึกฯ ประชุมชี้แจงแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์	๗ พฤษภาคม ๒๕๖๙
๑๑	นักศึกษาเดินทางรายงานตัวและฝึกปฏิบัติการสอนที่สถานศึกษา	๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๙
๑๒	กิจกรรมการสัมมนา จำนวน ๓ ครั้ง ครั้งที่ ๑ รูปแบบ On-site (ส่งผังก้างปลา) ครั้งที่ ๒ รูปแบบ On -line (ส่งโครงร่างวิจัย/รายงานความก้าวหน้าโครงการ) ครั้งที่ ๓ รูปแบบ On-site (ส่งรายงานความก้าวหน้าวิจัย/วิจัยฉบับสมบูรณ์/ โครงการฉบับสมบูรณ์)	วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๙ วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๙ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๙
๑๓	การประเมินสมรรถนะ	กันยายน ๒๕๖๙
๑๔	นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนวันสุดท้ายที่โรงเรียน	๒ ตุลาคม ๒๕๖๙

ลำดับ ที่	กิจกรรม	วัน/เวลา
๑๕	สถานศึกษาดำเนินการส่งผลการประเมินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓	๕-๖ ตุลาคม ๒๕๖๙
๑๖	วันสุดท้ายในการส่งงานของนักศึกษาในระบบสารสนเทศการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู (TPIS-UBRU)	๗ ตุลาคม ๒๕๖๙
๑๗	กิจกรรมปัจฉิมนิเทศการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓	๘-๙ ตุลาคม ๒๕๖๙
๑๘	อาจารย์นิเทศก์ส่งผลการประเมินการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ ที่คุณสุวิมล นามสิงห์	๑๒-๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๙
๑๙	ประชุมคณะกรรมการผู้ประสานงานชั้นปีที่ ๔ เพื่อทวนผลการประเมินการ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓	๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๙
๒๐	ฝ่ายฝึกฯส่งผลการประเมินในระบบ	๒๖-๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๙
๒๑	ส่งผลการประเมินสมรรถนะ	๑ ธันวาคม ๒๕๖๙

** หมายเหตุ : กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

ภาคผนวก ก

แบบฟอร์มสำหรับตอนที่ ๑

แบบบันทึกการเรียนรู้วิถีครู (Y๔P๑)

แบบฟอร์มสำหรับตอนที่ ๒

แผนการจัดการเรียนรู้และบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ตลอดภาคเรียน (Y๔P๒)

แบบฟอร์มสำหรับตอนที่ ๓

แบบฟอร์มการเขียนรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (Y๔P๓/๑)

แผนการจัดการเรียนรู้ / รายงานผลการสังเกตชั้นเรียน ตามวงจร PLC จำนวน ๓ วงรอบ (Y๔P๓/๒.๑)

หลักฐานการเรียนรู้ในชั้นเรียนในรู้ในรูปแบบวิดีโอ (Y๔P๓/๒.๒)

แบบฟอร์มสำหรับตอนที่ ๔

แบบฟอร์มการเขียนโครงการวิชาการฐานชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Y๔P๕)

แบบฟอร์มสำหรับตอนที่ ๑ แบบบันทึกการเรียนรู้วิถีครู (Y๔P๑)

แบบบันทึกการเรียนรู้วิถีครู

คำชี้แจง

นักศึกษาระดับชั้นที่ได้อบรมจากการทำงานหน้าที่ครู การจัดการเรียนรู้ กิจกรรมต่างๆที่ร่วมกับโรงเรียน โดยบันทึกเป็นรายสัปดาห์

สัปดาห์ที่ ๑ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ประเด็นการบันทึก

๕. วิถีครูที่ได้เรียนรู้
๖. คุณค่าของสิ่งที่ได้เรียนรู้ต่อการพัฒนาความเป็นครู
๗. การนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง ให้เป็นครูดี มีความรอบรู้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง
๘. ภาพประกอบ

สัปดาห์ที่ ๒ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ประเด็นการบันทึก

๑. วิถีครูที่ได้เรียนรู้
๒. คุณค่าของสิ่งที่ได้เรียนรู้ต่อการพัฒนาความเป็นครู
๓. การนำไปประยุกต์ใช้
๔. ภาพประกอบ

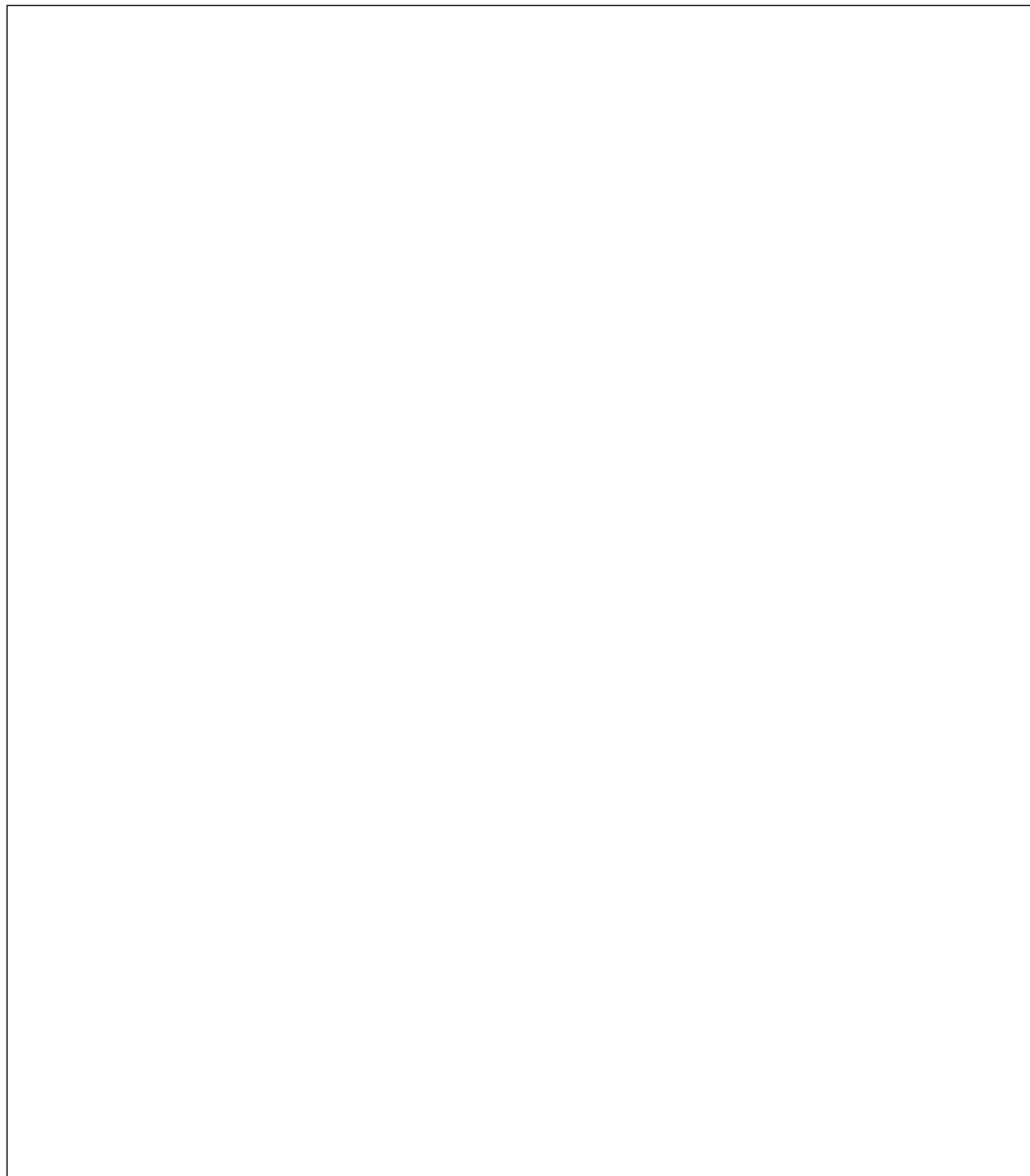
สัปดาห์ที่ ๓ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ประเด็นการบันทึก

๑. วิถีครูที่ได้เรียนรู้
๒. คุณค่าของสิ่งที่ได้เรียนรู้ต่อการพัฒนาความเป็นครู
๓. การนำไปประยุกต์ใช้
๔. ภาพประกอบ

.....เรื่องเล่าเส้นทางการบ่มเพาะความเป็นครูผ่านหลักสูตรผลิตครูฐานสมรรถนะ.....

คำชี้แจง นักศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติงานหน้าที่ครู การจัดการเรียนรู้ กิจกรรมต่างๆที่ร่วมกับโรงเรียนตลอดภาคเรียน แล้วถอดบทเรียนเพื่อเขียนเรื่องเล่าเส้นทางการบ่มเพาะความเป็นครูผ่านหลักสูตรผลิตครูฐานสมรรถนะ จากการฝึกประสบการณ์ ๑ หน้ากระดาษ พร้อมภาพประกอบ

แบบฟอร์มสำหรับตอนที่ ๒
แผนการจัดการเรียนรู้และบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ตลอดภาคเรียน (Y๔P๒)

ตัวอย่างแบบฟอร์มแผนการจัดการเรียนรู้
(สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบทของโรงเรียนหรือสาขาวิชา)

กลุ่มสาระการเรียนรู้.....วิชา.....
หน่วยการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....
กิจกรรม .....
ระดับชั้น.....วันที่.....เวลา.....

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

๒. สาระสำคัญ

๓. จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

ด้านทักษะกระบวนการ

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๔. สาระการเรียนรู้

๕. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

๖. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การออกแบบการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรม ผ่านแนวคิดบูรณาการความรู้ที่เกิดจากการผสมผสานกันระหว่างเนื้อหาวิชา แนวทางในการจัดการเรียนการสอนของครูและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนและเทคโนโลยี (TPCK: Technological Pedagogical Content Knowledge) และวิธีสอนภาษาแบบบูรณาการภาษาและเนื้อหา (Content and Language Integrated Learning: CLIL) CBL (Community-based Learning) และ PBL (Project-based Learning)

๗. สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

๘. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัดผล	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมินผล
ด้านความรู้			
ด้านทักษะกระบวนการ			
ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์			

๙. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้
ผลการจัดการเรียนรู้

.....
ปัญหา/อุปสรรค

.....
ข้อเสนอแนะ / แนวทางในการแก้ปัญหาในครั้งต่อไป

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

ลงชื่อ..... ครูพี่เลี้ยง
(.....)

แบบฟอร์มสำหรับตอนที่ ๓

แบบฟอร์มการเขียนรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (Y๔P๓/๑)

แผนการจัดการเรียนรู้ / รายงานผลการสังเกตชั้นเรียน/รายงานผลหลังการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้ ตามวงจร PLC จำนวน ๓ วงรอบ(Y๔ P๓/๒.๑)

หลักฐานการเรียนรู้ในชั้นเรียนในรู้ในรูปแบบวิดีโอ (Y๔ P๓/๒.๑)

แผนการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

เดือนที่	กิจกรรมที่ต้องทำ	ผลลัพธ์ที่ต้องการ
๑-๒	๑) วิเคราะห์ผู้เรียน - ความรู้เดิม - บุคลิกภาพ สุขภาพ - ความสนใจ ความถนัด ลักษณะนิสัย นิสัยทางการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิธีเรียนที่ชอบ/ปฏิบัติย่อย) ฯลฯ ๒) ศึกษาแนวทาง/ นวัตกรรมที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา	-พัฒนาการ,ผลการพัฒนา,ปัญหาการเรียนรูู้ -ประเด็นที่ต้องเร่งปรับปรุงพัฒนา
๓	พัฒนานวัตกรรมและใช้เพื่อการพัฒนาหรือแก้ปัญหา	นวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับแก้ปัญหา/เพื่อพัฒนาการ
๔	สรุปผลการแก้ปัญหา	-รายงานผลการแก้ปัญหา -วิธีการดำเนินการ -ผล/พัฒนาการที่ได้ - ฯลฯ

การเขียนรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
สำหรับนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ ชั้นปีที่ ๔

๑. ชื่อเรื่อง
๒. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
๓. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
๔. ขอบเขตของการวิจัย
๕. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
๖. นิยามศัพท์เฉพาะ
๗. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๘. วิธีดำเนินการวิจัย
  - ๘.๑ กลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง
  - ๘.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
  - ๘.๓ การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
  - ๘.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
  - ๘.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล
๙. ผลการวิจัย
๑๐. สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
๑๑. บรรณานุกรม
๑๒. ภาคผนวก
๑๓. ประวัติผู้วิจัย

รายละเอียดของการเขียนรายงานการวิจัยรูปแบบที่มีการนำเสนอการสะท้อนผลการวิจัย
แต่ละประเด็นมีแนวทางในดังนี้

ประเด็น	แนวทางในการเขียนสาระสำคัญ
๑.ชื่อเรื่อง	<p>ในหัวข้อวิจัยควรประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> -สิ่งที่ต้องการหรือตัวแปรที่จะศึกษา(ศึกษาอะไร) -ประชากรหรือกลุ่มเป้าหมายที่จะศึกษา(ศึกษากับใคร) -วิธีการศึกษา(ศึกษาอย่างไร) เช่น <ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาความสามารถในการอ่านสะกดคำโดยใช้แบบฝึกสร้างประสบการณ์สะกดคำปากเปล่า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ ๓ โรงเรียนวัดอัมพวัน จังหวัดลพบุรี - การแก้ปัญหาความสามารถในการอ่านสะกดคำโดยใช้แบบฝึกสร้างประสบการณ์สะกดคำปากเปล่า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนวัดอัมพวัน จังหวัดอุบลราชธานี
๒.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	<p>ส่วนนี้มุ่งตอบคำถามว่า มีความจำเป็นอย่างไร หรือทำไมจึงศึกษาหรือวิจัยเรื่องนี้ โดยควรระบุสาระต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สิ่งที่พึงประสงค์ สิ่งที่มุ่งหวังจะให้เกิดคืออะไร - สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน/ปัญหาการเรียนรู้คืออะไร - ปัญหาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่ออย่างไร - จะใช้นวัตกรรมหรือวิธีการใดแก้ปัญหาหรือพัฒนา ดังตัวอย่างการเขียนภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญมากและเป็นมรดกล้ำค่าของประเทศที่ควรภูมิใจ ทักษะการใช้ภาษาแบ่งเป็น ๔ ประเภท คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญ สภาพที่เป็นจริง คือ นักเรียนชั้น.....โรงเรียน..... มีปัญหาในด้านการอ่าน กล่าวคือ.....ซึ่งปัญหาดังกล่าวหากไม่ได้รับการแก้ไข จะเป็นอุปสรรคและส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะการอ่านจะเป็นพื้นฐานและเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเรียนรู้.....ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงใช้แบบฝึกการอ่านมาช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านให้แก่นักเรียน
๓.วัตถุประสงค์ของการวิจัย	<p>ให้ระบุสิ่ง(กิจกรรมหรืองาน)ที่จะกระทำเพื่อหาคำตอบ โดยเขียนในรูปของประโยคบอกเล่า ใช้ภาษาที่สั้น ง่าย กะทัดรัด และสื่อความหมายได้ชัดเจน คำสำคัญที่นิยมใช้ อาทิ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพื่อเปรียบเทียบ - เพื่อสำรวจ/เพื่อศึกษา - เพื่อสร้าง/เพื่อพัฒนา เช่น เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านสะกดคำของนักเรียนโดยใช้แบบฝึกสร้างประสบการณ์สะกดคำปากเปล่า

ประเด็น	แนวทางในการเขียนสาระสำคัญ
๔. ขอบเขตของการวิจัย	เป็นการระบุว่าการศึกษาวิจัยนั้นจะ ครอบคลุมเนื้อหาอะไร ประชากรที่ต้องการ อ้างอิงผลการวิจัย ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลและตัวแปรที่วิจัย
๕. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	เป็นการบอกให้ทราบว่าความรู้ที่ได้จากการวิจัย สามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง อาจจะเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญในการปฏิบัติงาน หรือสร้างองค์ความรู้ในสาขาวิชาที่วิจัย
๖. นิยามศัพท์เฉพาะ	เป็นการเขียนอธิบายความหมายของตัวแปรที่ศึกษาทำวิจัยชั้นเรียนเรื่องนั้นๆ อธิบายความหมายของ ตัวแปรในการทำวิจัยในชั้นเรียนของตนเองอย่างชัดเจน และสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตรงกันครุผู้ทำวิจัยชั้นเรียน
๗. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	เนื้อหาส่วนนี้จะให้ข้อมูลที่เป็นทฤษฎีแนวคิด หรือความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ทำวิจัยและกล่าวถึงงานวิจัยที่เคยมีผู้ทำไว้เพื่อสนับสนุนการวิจัย
๘. วิธีการดำเนินการวิจัย	เนื้อหาส่วนนี้อธิบายวิธีดำเนินการวิจัยอย่างละเอียดตั้งแต่ วิธีที่ใช้ ศึกษา ลักษณะประชากร การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเลือกเครื่องมือและวิธีการ ความถูกต้องและเชื่อถือได้ของเครื่องมือ วิธีการรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
๙. ผลการวิจัย	เป็นการรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดโดยละเอียด อาจนำเสนอด้วยการบรรยายหรือนำเสนอในรูปตาราง กราฟ ภาพ เพื่อให้การตีความหมาย ข้อมูลชัดเจนยิ่งขึ้น
๑๐. สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	สรุปและอภิปรายผล ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะต้องนำประเด็นสำคัญของผลการศึกษา มาอภิปรายว่าผลที่ค้นพบ สนับสนุนหรือ ขัดแย้งกับทฤษฎีหรือตรงกับการศึกษาของผู้อื่นหรือไม่อย่างไร หรือที่ได้กล่าวไว้ในวรรณกรรมประการใด โดยอ้างอิงทฤษฎี แนวคิดและผลการวิจัยของผู้อื่น หรือข้อมูลประกอบเพื่อยืนยันผลที่ได้รับจากการวิจัยของผู้วิจัย มีการค้นพบใหม่เกิดขึ้นหรือไม่ เมื่ออภิปรายผลจบแล้ว ให้ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยเฉพาะประเด็นสำคัญในวิทยานิพนธ์/ ดุษฎีนิพนธ์ทั้งหมด เป็นการเรียบเรียงความให้เห็นการดำเนินการวิจัยที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน มิใช่เป็นการคัดลอกความจากบทต้น ๆ มาอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนั้นผู้วิจัยต้องเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขสถานการณ์ที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น รวมทั้งเสนอแนะ เกี่ยวกับการวิจัยในขั้นต่อไป
๑๑. บรรณานุกรม	เนื้อหาส่วนนี้อธิบายข้อความที่ประกอบ หรือระบุหรือไว้ในส่วนท้าย หรือแนบท้ายหนังสือ รายงาน บทความวิชาการ และงานวิจัย เพื่อแสดงหลักฐาน ความน่าเชื่อถือ และเป็นแหล่งข้อมูลให้ผู้อ่านรายงาน บทความวิชาการ และงานวิจัย ได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม
๑๒. ภาคผนวก	เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล นวัตกรรมที่ใช้แก้ปัญหา
๑๓. ประวัติผู้วิจัย	รายละเอียดของผู้วิจัย ชื่อ นามสกุล ที่อยู่ วุฒิการศึกษา ปีการศึกษาที่จบ

บรรณานุกรม

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (๒๕๕๓). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน. (พิมพ์ครั้งที่ ๘).

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

สุวิมล ว่องวาณิช. (๒๕๕๓). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. (พิมพ์ครั้งที่ ๑๓). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุณี บุญพิทักษ์. (๒๕๖๓). วิจัยชั้นเรียนปฐมวัย : ไม่ยากอย่างที่คิด. กำแพงเพชร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด
เจริญการพิมพ์ ศรีเอชนัน.

แบบฟอร์มแผนการจัดการเรียนรู้ PLC วงรอบที่ ๑-๓
(สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบทของโรงเรียนหรือสาขาวิชา)

กลุ่มสาระการเรียนรู้.....วิชา.....
หน่วยการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....
กิจกรรม.....
ระดับชั้น.....วันที่.....เวลา.....
ชื่อผู้สอน.....สาขาวิชา.....
ชื่อครูพี่เลี้ยง.....
ชื่อผู้ร่วมออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้.....
.....

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

๒. สาระสำคัญ

๓. จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

ด้านทักษะกระบวนการ

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๔. สาระการเรียนรู้

๕. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

๖. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การออกแบบการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรม ผ่านแนวคิดบูรณาการความรู้ที่เกิดจากการผสมผสานกันระหว่างเนื้อหาวิชา แนวทางในการจัดการเรียนการสอนของครูและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนและเทคโนโลยี (TPCK: Technological Pedagogical Content Knowledge) และวิธีสอนภาษาแบบบูรณาการภาษาและเนื้อหา (Content and Language Integrated Learning: CLIL) CBL (Community-based Learning) และ PBL (Project-based Learning)

๗. สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

๘. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัดผล	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมินผล
ด้านความรู้			
ด้านทักษะกระบวนการ			
ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์			

๙. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้
ผลการจัดการเรียนรู้

.....
ปัญหา/อุปสรรค

.....
ข้อเสนอแนะ / แนวทางในการแก้ปัญหาในครั้งต่อไป

.....
ลงชื่อ.....ผู้สอน
(.....)

ข้อเสนอแนะจากสมาชิกในทีม (ผู้สอนเป็นผู้บันทึกโดยสรุปจากการสะท้อนผลหลังการจัดการเรียนรู้)

ผู้เสนอแนะ	สิ่งที่พัฒนานักเรียนได้ดี	สิ่งที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้น
ผู้อำนวยการโรงเรียน		
หัวหน้ากลุ่มสาระ		
นักศึกษาร่วมสังเกต ๑		
นักศึกษาร่วมสังเกต ๒		
ครูพี่เลี้ยง		
อาจารย์นิเทศก์		
นักศึกษาผู้สอน		

*หมายเหตุ : นักศึกษาร่วมสังเกตอย่างน้อย ๑ คน

ข้อคิดเห็น

.....
.....
ลงชื่อ.....นักศึกษาร่วมสังเกต ๑
(.....)

ข้อคิดเห็น

.....
.....
ลงชื่อ.....นักศึกษาร่วมสังเกต ๒
(.....)

ข้อคิดเห็น

.....
.....

ลงชื่อ.....ครูพี่เลี้ยง
(.....)

ข้อคิดเห็น

.....
.....

ลงชื่อ.....ครูนิเทศก์ประจำโรงเรียน
(.....)

ข้อคิดเห็น

.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้อำนวยการโรงเรียน/ผู้แทน
(.....)

ข้อคิดเห็น

.....
.....

ลงชื่อ.....อาจารย์นิเทศก์
(.....)

รายงานผลการสังเกตชั้นเรียนตามวงจร PLC

ชื่อ - สกุล .....

โรงเรียน.....

วันที่.....เดือน.....ปี.....เวลา.....

ประเด็นปัญหา.....

จำนวนสมาชิกในทีม.....คน โดยมีรายชื่อและบทบาทดังต่อไปนี้

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บทบาทหน้าที่	ลายมือชื่อ
		ผู้อำนวยการโรงเรียน	
		รองผู้อำนวยการโรงเรียน	
		หัวหน้ากลุ่มสาระ	
		Model teacher	
		Buddy๑	
		Buddy๒	
		Mentor (ครูพี่เลี้ยง)	
		Expert (อาจารย์นิเทศก์)	

ผลการดำเนินกิจกรรม

.....

.....

.....

ผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมครั้งนี้

ประเด็นคำถามนำสู่การสังเกตชั้นเรียน

๑. สิ่งที่ครูผู้สอนทำได้ดี และควรรักษาไว้ให้มีต่อไป

.....

.....

.....

.....

๒. สิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

.....

.....

.....

๓. สิ่งที่คุณต้องปรับให้ดีขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนมีประเด็นใดบ้าง และจะอย่างไร

.....
.....
.....

๔. นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในครั้งนี้จำนวนกี่คน

.....
.....
.....

๕. วิธีการแก้ปัญหาที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกิดผลอย่างไร

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก (นักศึกษา)
( )

ลงชื่อ.....ครูพี่เลี้ยง
( )

ลงชื่อ.....ผู้อำนวยการโรงเรียน
( )

วันที่.....เดือน.....ปี.....

(แบบภาพถ่ายกิจกรรมเปิดชั้นเรียน / สัปดาห์ชั้นเรียน

หลักฐานการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนในรูปแบบวิดีโอชั้นเรียน

คลิปวิดีโอ จำนวน ๓ คลิปจากแผน PLC จำนวน ๓ วงรอบ
(ตัดต่อให้เห็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เกินคลิปละ ๑๕ นาที)

แบบฟอร์มสำหรับตอนที่ ๔
แบบฟอร์มการเขียนโครงการวิชาการฐานชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

การเขียนโครงการวิชาการฐานชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

คำชี้แจง นักศึกษาแต่ละโรงเรียนร่วมกันจัดทำโครงการวิชาการฐานชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียนจำนวน ๑ โครงการ

๑. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหา บริบทชุมชน แหล่งเรียนรู้ ปรากฏชุมชนเพื่อออกแบบบูรณาการสู่การจัดการเรียนรู้

๒. โครงการงานวิชาการที่ทำ

๒.๑ ชื่อโครงการ/โครงการงาน

๒.๒ หลักการและเหตุผล (บอกที่มาและเหตุผลในการทำโครงการ)

๒.๓ วัตถุประสงค์ของโครงการ

๒.๔ เป้าหมาย

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

เป้าหมายเชิงปริมาณ

๒.๕ วิธีการดำเนินงาน

๒.๖ ระยะเวลาดำเนินงาน

.....
.....

๒.๗ สถานที่ดำเนินการ

.....
.....

๒.๘ ผู้รับผิดชอบโครงการ

.....
.....

๒.๙ ผู้เข้าร่วมโครงการ

.....
.....

๒.๑๐ งบประมาณประมาณดำเนินการ

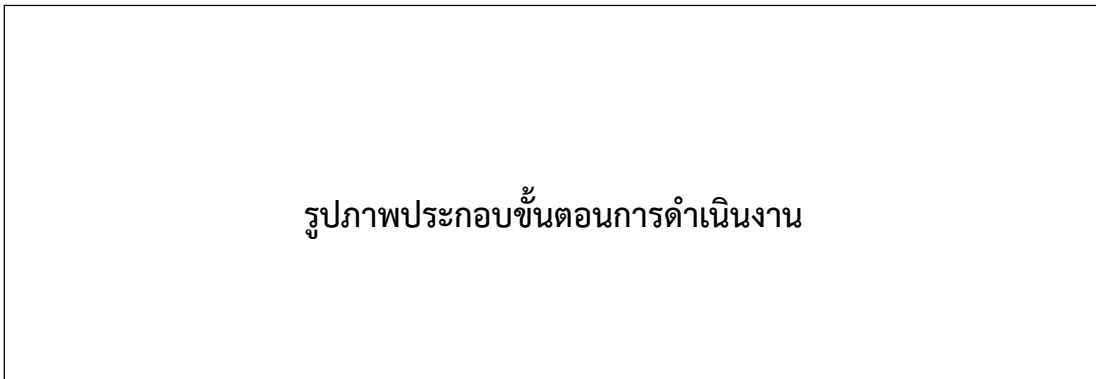
.....
.....

๒.๑๑ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

.....
.....

๒.๑๒ แนวทางการติดตามผลและประเมินผล

.....
.....
.....
.....

รูปภาพประกอบขั้นตอนการดำเนินงาน

ภาคผนวก ข
แบบประเมินสำหรับครูพี่เลี้ยง

- ๑) แบบประเมินการเรียนรู้วิถีครู (EY๔P๑)
- ๒) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดภาคการศึกษา (EY๔P๒)
- ๓) แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามวงจร PLC (วงรอบที่ ๑-๓) (EY๔P๓/๒.๑)
- ๔) แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามวงจร PLC (วงรอบที่ ๑-๓) (EY๔P๓/๒.๒)
- ๕) แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครู (EY๔P๔)

แบบบันทึกการประเมินผลการเรียนรู้
รหัสวิชา ๑๐๐๔๘๑๑ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ Internship ๓
(สำหรับครูพี่เลี้ยง)

ชื่อนักศึกษา.....รหัสประจำตัว.....

หลักสูตร.....สาขา.....

ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

โรงเรียน.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

ระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....

ชื่อหัวหน้าสถานศึกษา.....

ชื่ออาจารย์นิเทศก์.....

ชื่อครูพี่เลี้ยง.....

ปฏิบัติการสอนระดับชั้น.....

รายการประเมินสำหรับครูที่เลี้ยง

ผู้ประเมินผล	รายการ	คะแนน	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
ครูที่เลี้ยง ๔๐%	๑) แบบบันทึกการเรียนรู้วิถีครูประจำสัปดาห์ตลอดระยะเวลาการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (Y๔P๑)	๑๐%	แบบประเมินบันทึกการเรียนรู้วิถีครู (EY๔P๑)
	๒) แผนการจัดการเรียนรู้สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ตลอดภาคเรียน (Y๔P๒)	๑๐%	แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดภาคการศึกษา (EY๔P๒)
	๓) แผนการจัดการเรียนรู้ และผลการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ PLC ๓ วงรอบ (Y๔P๓/๒)	๑๐%	๑. แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามวงจร PLC (วงรอบที่ ๑-๓) (EY๔P๓/๒.๑) ๒. แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามวงจร PLC (วงรอบที่ ๑-๓) (EY๔P๓/๒.๒)
	๔) ประเมินคุณลักษณะความเป็นครู	๑๐%	แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครู (EY๔P๔)
รวม		๔๐%	

*หมายเหตุ ผลการประเมินโดยครูที่เลี้ยงจะต้องได้รับการรับรองจากผู้อำนวยการโรงเรียน

แบบประเมินบันทึกการเรียนรู้วิถีครู (EY๔P๑)
สำหรับนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ (ชั้นปีที่ ๔)
(สำหรับครูพี่เลี้ยง)

ชื่อ-สกุล นักศึกษา: ..... รหัสนักศึกษา: .....
 สาขาวิชา: ..... โรงเรียน: .....

คำชี้แจง: โปรดให้คะแนน ลงในช่องระดับคะแนนที่ตรงกับระดับคุณภาพของชิ้นงาน (๕ = ดีเยี่ยม, ๔ = ดีมาก, ๓ = ดี, ๒ = พอใช้, ๑ = ปรับปรุง) จากนั้นให้นำระดับคะแนนที่เลือกคูณกับน้ำหนัก เพื่อสรุปเป็นคะแนนที่ได้รับในแต่ละรายการ

รายการประเมิน	(๑) ระดับคะแนน (๕-๑)	(๒) น้ำหนัก	คะแนนที่ได้รับ (๑) x (๒)
๑. ความสม่ำเสมอและครบถ้วนของข้อมูล			
๑.๑ บันทึกครบทุกสัปดาห์ตลอดระยะเวลาการฝึก		๒	
๑.๒ ระบุวันที่ ประเด็น และภาพประกอบชัดเจน		๑	
๒. ความลุ่มลึกของเนื้อหา "วิถีครูที่ได้เรียนรู้"			
๒.๑ สะท้อนภาระงานครู (งานสอน/งานรอง/จรรยาบรรณ) ตามกรอบสมรรถนะ		๓	
๒.๒ แสดงให้เห็นถึงการสังเกตและการวิเคราะห์ที่รอบคอบจริงในสถานศึกษา		๒	
๓. การสะท้อนคุณค่าและการพัฒนาตนเอง			
๓.๑ วิเคราะห์คุณค่าที่ได้รับต่อการพัฒนาความเป็นครู		๓	
๓.๒ เสนอแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันสมัย		๓	
๔. เรื่องเล่าเส้นทางาบ่มเพาะความเป็นครู (สรุปท้ายภาค)			
๔.๑ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ภาพรวม (ถอดบทเรียน)		๔	
๔.๒ การเรียบเรียงภาษา ความคิดสร้างสรรค์ และความประทับใจ		๒	
รวมคะแนนดิบทั้งหมด		๒๐	..... (เต็ม ๑๐๐ คะแนน)

เกณฑ์คำอธิบายระดับคุณภาพ (Rubric Scores)

๕ (ดีเยี่ยม): ข้อมูลครบถ้วน สะท้อนคิดได้ลึกซึ้ง มีหลักฐานเชิงประจักษ์ชัดเจน แสดงถึงจิตวิญญาณความเป็นครู

๔ (ดีมาก): ข้อมูลครบถ้วน สะท้อนคิดได้ดี มีแนวทางการพัฒนาตนเองที่ชัดเจน

๓ (ดี): ข้อมูลครบถ้วนเป็นส่วนใหญ่ สะท้อนคิดในระดับอธิบายเหตุการณ์ทั่วไป

๒ (พอใช้): บันทึกไม่สม่ำเสมอ ข้อมูลบางส่วนขาดหาย การสะท้อนคิดยังไม่ชัดเจน

๑ (ปรับปรุง): บันทึกน้อยมาก ไม่เห็นพัฒนาการหรือการสะท้อนคิด

การสรุปคะแนนและแปลงค่าน้ำหนัก (๑๐%)

สูตรการคำนวณ: คะแนนที่ได้ (๑๐%) = (คะแนนรวมดิบ ÷ ๑๐๐) × ๑๐

ผลการประเมิน: คะแนนดิบที่ได้: ...../๑๐๐ คะแนน คิดเป็นคะแนนสุทธิ (ค่าน้ำหนัก ๑๐%): .....

คะแนน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ประเมิน

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
(.....)

ครูพี่เลี้ยง

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ลงชื่อ ..... ผู้รับรอง
(.....)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดภาคการศึกษา (EY๔P๒)
(สำหรับครูพี่เลี้ยง)

ชื่อ-สกุล นักศึกษา: ..... รหัสนักศึกษา: .....
สาขาวิชา: ..... ชั้นปีที่: ๔ โรงเรียน:

วิชาที่สอนหลัก: .....

คำชี้แจง: โปรดประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดภาคการศึกษา (ภาพรวมทั้งหมด) โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับคะแนน (๕ = เหมาะสมมากที่สุด, ๔ = เหมาะสมมาก, ๓ = เหมาะสมปานกลาง, ๒ = เหมาะสมน้อย, ๑ = เหมาะสมน้อยที่สุด)

รายการประเมินภาพรวมตลอดภาคการศึกษา	คะแนนที่ได้รับ
ด้านความสม่ำเสมอและองค์ประกอบของแผน	
๑. ความครบถ้วนของแผนการจัดการเรียนรู้ ครอบคลุมเนื้อหาและโครงสร้างหลักสูตรตลอดภาคการศึกษา	
๒. ความสม่ำเสมอในการจัดทำ และการส่งแผนให้ครูพี่เลี้ยง/อาจารย์นิเทศก์ตรวจล่วงหน้าอย่างต่อเนื่อง	
๓. ความเป็นระเบียบเรียบร้อย รูปแบบถูกต้อง และการใช้ภาษาในการเขียนแผนที่สื่อความหมายได้ชัดเจน	
ด้านการออกแบบการเรียนรู้และการนำไปใช้จริง	
๔. ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ (K-P-A) กับมาตรฐานและตัวชี้วัด	
๕. ความถูกต้องของเนื้อหาสาระการเรียนรู้ และความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	
๖. มีการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Active Learning) ในรายวิชาที่สอน	
๗. มีการเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี (TPACK) ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเหมาะสม	
๘. เครื่องมือวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละแผน	
ด้านการสะท้อนผล (บันทึกหลังสอน)	
๙. ความสม่ำเสมอและความครบถ้วนในการเขียน "บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้" ในทุกๆ แผน	
๑๐. การสะท้อนผลการสอนตามสภาพจริง ระบุปัญหา/อุปสรรค และมีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขที่เป็นรูปธรรม	
คะแนนรวม (เต็ม ๕๐)	..... / ๕๐

สรุปคะแนน (ค่าน้ำหนัก ๑๐%)

วิธีการคำนวณคะแนนสุทธิ: นำคะแนนรวมดิบที่ได้ (เต็ม ๕๐ คะแนน) มาหารด้วย ๕ ๒. ผลลัพธ์ที่ได้จะเป็น
คะแนนเต็ม ๑๐ (ค่าน้ำหนัก ๑๐%)

การคำนวณผลการประเมิน	คะแนนที่ได้รับ
คะแนนรวมดิบทั้งหมด	..... / ๕๐
คะแนนสุทธิ (นำคะแนนดิบ ÷ ๕)	..... / ๑๐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
(.....)
ครูพี่เลี้ยง
วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ลงชื่อ ..... ผู้รับรอง
(.....)
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน.....
วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามวงจร PLC (วงรอบที่ ๑-๓) (EY๔P๓/๒.๑)
(สำหรับครูพี่เลี้ยง)

ชื่อ - สกุลนักศึกษา.....โรงเรียน.....
สาขาวิชา..... ชั้นปีที่.....

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาคุณภาพของชิ้นงานตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพชิ้นงาน และเติมคะแนน (๑-๕) ลงใน
ช่องวงรอบที่ประเมิน (๕ = เหมาะสมมากที่สุด, ๔ = เหมาะสมมาก, ๓ = เหมาะสมปานกลาง, ๒ = เหมาะสมน้อย
, ๑ = เหมาะสมน้อยที่สุด)

รายการประเมิน	วงรอบที่ ๑	วงรอบที่ ๒	วงรอบที่ ๓
กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้			
๑. กำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร/ ตัวชี้วัด			
๒. กำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ครอบคลุม ๓ พฤติกรรมการเรียนรู้ ด้านคือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย เจตคติ			
เขียนสาระสำคัญ			
๓. ระบุความคิดรวบยอดของเนื้อหาที่ผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้อย่างกะทัดรัด เข้าใจง่าย			
๔. มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้			
วิเคราะห์สาระการเรียนรู้			
๕. ระบุทฤษฎี หลักการ เนื้อหาที่สอดคล้องตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้			
การบูรณาการกับ TPACK			
๖. การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ (Technology Knowledge)			
๗. ความแม่นยำในเนื้อหาที่สอน (Content Knowledge)			
๘. การใช้เทคนิควิธีสอนที่สอดคล้องตามศาสตร์การสอน (Pedagogical Knowledge)			
การบูรณาการกับ CLIL			
๙. การสอดแทรกภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้			
๑๐. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้			
๑๑. เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม			
๑๒. ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม			
๑๓. กิจกรรมมีความหลากหลาย			
๑๔. สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน			

รายการประเมิน	วงรอบที่	วงรอบที่	วงรอบที่
	๑	๒	๓
๑๕. ส่งเสริมกระบวนการคิดของผู้เรียน			
๑๖. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้			
สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้			
๑๗. เลือกใช้/สร้างสื่อ-อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบทเรียน เนื้อหาและสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น (และเหมาะสมกับผู้เรียนและเป้าหมายการเรียนรู้)			
๑๘. ออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
๑๙. กำหนดเครื่องมือประเมินสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้			
๒๐. ใช้การประเมินตามสภาพจริง			
คะแนนรวมดิบรายรอบ (เต็ม ๑๐๐)	.....	.....	.....

สรุปคะแนนรวม ๓ วงรอบ (ค่าน้ำหนัก ๕%)

เกณฑ์การตัดสิน: ต้องได้คะแนน ๗๐ คะแนนขึ้นไป (๗๐%) ในแต่ละรอบ

วิธีการคำนวณคะแนนสุทธิ

๑. รวมคะแนนดิบจากทั้ง ๓ วงรอบ (คะแนนเต็มรวม ๓๐๐)
๒. นำคะแนนรวมมาหารด้วย ๓๐๐ คูณด้วย ๕ เพื่อแปลงเป็นคะแนนเต็ม ๕ (ค่าน้ำหนัก ๕%)

สรุปผลการประเมิน	คะแนนที่ได้รับ
คะแนนรวม ๓ วงรอบ (๑๐๐ + ๑๐๐ + ๑๐๐)	..... / ๓๐๐
คะแนนสุทธิ (ค่าน้ำหนัก ๕%)	..... / ๕

บันทึกข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

วงรอบที่ ๑:

.....

.....

.....

วงรอบที่ ๒:

.....

.....

.....

วงรอบที่ ๓:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
(.....)

ครูพี่เลี้ยง

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ลงชื่อ ..... ผู้รับรอง
(.....)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

รายการประเมินการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน	วงรอบ ๑	วงรอบ ๒	วงรอบ ๓
๑๒. ผู้สอนสามารถสอดแทรกและบูรณาการภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้เนื้อหาได้อย่างเหมาะสม			
๑๓. ผู้สอนสามารถประยุกต์ใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ			
๑๔. ผู้สอนสามารถใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการจัดเรียนรู้ได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเหมาะสมกับภาระงานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
๑๕. ผู้สอนสามารถสื่อสาร มีปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมในชั้นเรียน และสามารถดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง			
๑๖. ผู้สอนมีบุคลิกภาพความเป็นครู แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ใช้น้ำเสียงและสื่อสารด้วยถ้อยคำที่เหมาะสม			
คะแนนรวมดิบรายรอบ (เต็ม ๘๐)	.....	.....	.....

สรุปคะแนนรวม ๓ วงรอบ (ค่าน้ำหนัก ๕%)

เกณฑ์การตัดสิน: ต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๐ (๕๖ คะแนนขึ้นไปต่อรอบ)

วิธีการคำนวณคะแนนสุทธิ:

- รวมคะแนนดิบจากการประเมินทั้ง ๓ วงรอบ (คะแนนเต็มรวม ๒๔๐ คะแนน)
- นำคะแนนรวมมาหารด้วย ๒๔๐ คูณด้วย ๕ เพื่อแปลงเป็นคะแนนเต็ม ๕ (ค่าน้ำหนัก ๕%)

สรุปผลการประเมินการจัดการเรียนรู้	คะแนนที่ได้รับ
คะแนนรวมดิบ ๓ วงรอบ (๘๐ + ๘๐ + ๘๐)	..... / ๒๔๐
คะแนนสุทธิ (ค่าน้ำหนัก ๑๐%)	..... / ๕

บันทึกข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

วงรอบที่ ๑:

.....

.....

.....

วงรอบที่ ๒:

.....

.....

.....

วงรอบที่ ๓:

.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
(.....)

ครูพี่เลี้ยง

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ลงชื่อ ..... ผู้รับรอง
(.....)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครู (สำหรับครูพี่เลี้ยง) EY๔P๔

ชื่อนักศึกษา.....รหัสประจำตัว.....สาขาวิชา.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องผลการประเมินที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ระดับ ๑ หมายถึง พฤติกรรมของนักศึกษาอยู่ในระดับควรปรับปรุง ระดับ ๒ หมายถึง พฤติกรรมของนักศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ระดับ ๓ หมายถึง พฤติกรรมของนักศึกษาอยู่ในระดับพอใช้ ระดับ ๔ หมายถึง พฤติกรรมของนักศึกษาอยู่ในระดับดี

ระดับ ๕ หมายถึง พฤติกรรมของนักศึกษาอยู่ในระดับดีมาก

รายการประเมินคุณลักษณะความเป็นครู	ระดับคะแนน				
	๕	๔	๓	๒	๑
๑. แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบของมหาวิทยาลัยฯ					
๒. มีบุคลิกภาพความเป็นครู แสดงกิจกรรมรยาทเหมาะสม					
๓. ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ					
๔. ใฝ่รู้ใฝ่เรียน สามารถพัฒนาตนเองให้มีความรู้และเป็นพลเมืองดี					
๕. มีความมั่นคงทางอารมณ์					
๖. มีจิตอาสาและจิตสาธารณะ					
๗. ความความเมตตาต่อศิษย์					
๘. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์					
๙. รู้จักการผ่อนปรนต่อปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ใส่ใจความรู้สึกของคนรอบข้าง					
๑๐. มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู					
รวมคะแนนในแต่ละช่อง					
คะแนนรวม (เต็ม ๕๐ คะแนน)					
คะแนนที่ได้ (คะแนนรวมหารด้วย ๕) เต็ม ๑๐ คะแนน					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ ..... ครูพี่เลี้ยง
(.....)

ลงชื่อ ..... ผู้รับรอง
(.....)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

แบบสรุปผลการประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ (สำหรับครูพี่เลี้ยง)

ชื่อนักศึกษา.....สาขาวิชา.....
โรงเรียน.....ชื่อครูพี่เลี้ยง.....

คำชี้แจง สรุปผลการประเมินสุดท้าย ให้พิจารณาจากผลรวมคะแนนจากการประเมินชิ้นงานโดยอาจารย์ครูพี่เลี้ยง

รายการ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	หมายเหตุ
๑) แบบบันทึกการเรียนรู้วิถีครูประจำสัปดาห์ตลอด ระยะเวลาการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (EY๔P๑)	๑๐		
๒) แผนการจัดการเรียนรู้สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ตลอด ภาคเรียน (EY๔P๒)	๑๐		
๓) แผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ PLC ๓ วงรอบ (EY๔P๓/๒.๑)	๕		
๔) ผลการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ PLC ๓ วงรอบ EY๔P๓/๒.๑)	๕		
๕) ประเมินคุณลักษณะความเป็นครู EY๔P๔)	๑๐		
คะแนนรวมทั้งหมด (๔๐ คะแนน)			

ลงชื่อ.....ครูพี่เลี้ยง
วันที่ .....

ภาคผนวก ค

แบบประเมินสำหรับอาจารย์นิเทศก์

- ๑) แบบประเมินบันทึกการเรียนรู้วิถีครู (ESY๔P๑)
- ๒) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดภาคการศึกษา (ESY๔P๒)
- ๓) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามวงจร PLC (วงรอบที่ ๑-๓) (ESY๔P๓/๒.๑)
- ๔) แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามวงจร PLC (วงรอบที่ ๑-๓) (ESY๔P๓/๒.๒)
- ๕) แบบประเมินรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน (ESY๔P๓/๑)
- ๖) แบบประเมินโครงการวิชาการฐานชุมชน (ESY๔P๕)

แบบบันทึกการประเมินผลการเรียนรู้
รหัสวิชา ๑๐๐๔๘๑๑ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ Internship ๓
(สำหรับอาจารย์นิเทศก์)

ชื่อนักศึกษา.....รหัสประจำตัว.....

หลักสูตร.....สาขา.....

ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

โรงเรียน.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

ระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....

ชื่อหัวหน้าสถานศึกษา.....

ชื่ออาจารย์นิเทศก์.....

ชื่อครูพี่เลี้ยง.....

ปฏิบัติการสอนระดับชั้น.....

รายการประเมินสำหรับอาจารย์นิเทศก์

ผู้ประเมินผล	รายการ	คะแนน	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
อาจารย์ นิเทศก์ (๕๐%)	๑) แบบบันทึกการเรียนรู้วิธีครูประจำ สัปดาห์ตลอดระยะเวลาการฝึก ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	๑๐%	แบบประเมินบันทึกการเรียนรู้วิธีครู (ESY๔P๑)
	๒) แผนการจัดการเรียนรู้สะท้อนผล การจัดการเรียนรู้ตลอดภาคเรียน	๑๐%	แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตลอด ภาคการศึกษา (ESY๔P๒)
	๓) แผนการจัดการเรียนรู้ตาม กระบวนการ PLC ๓ วงรอบ จำนวน ๓ แผน และคลิปวิดีโอ ๓ คลิป	๑๐%	๑. แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ตามวงจร PLC (วงรอบที่ ๑-๓) (ESY๔P๓/๒.๑) ๒. แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตาม วงจร PLC (วงรอบที่ ๑-๓) (ESY๔P๓/๒.๒)
	๔) รายงานผลการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียน	๑๕%	แบบประเมินรายงานผลการวิจัย ในชั้นเรียน (ESY๔P๓/๑)
	๕) โครงการวิชาการฐานชุมชน	๕%	แบบประเมินโครงการวิชาการฐานชุมชน (ESY๔P๕)
	รวม	๕๐%	

แบบประเมินการเรียนรู้วิถีครู (ESY๔P๑)

สำหรับนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ (ชั้นปีที่ ๔)

(สำหรับอาจารย์นิเทศ)

ชื่อ-สกุล นักศึกษา: ..... รหัสนักศึกษา: .....

สาขาวิชา: ..... โรงเรียน: .....

คำชี้แจง: โปรดให้คะแนน ลงในช่องระดับคะแนนที่ตรงกับระดับคุณภาพของชิ้นงาน (๕ = ดีเยี่ยม, ๔ = ดีมาก, ๓ = ดี, ๒ = พอใช้, ๑ = ปรับปรุง) จากนั้นให้นำระดับคะแนนที่เลือกคูณกับน้ำหนัก เพื่อสรุปเป็นคะแนนที่ได้รับในแต่ละรายการ

รายการประเมิน	ระดับคะแนน (๕-๑)	น้ำหนัก	คะแนนที่ ได้รับ
๑. ความสม่ำเสมอและครบถ้วนของข้อมูล			
๑.๑ บันทึกครบทุกสัปดาห์ตลอดระยะเวลาการฝึก		๒	
๑.๒ ระบุวันที่ ประเด็น และภาพประกอบชัดเจน		๑	
๒. ความลุ่มลึกของเนื้อหา "วิถีครูที่ได้เรียนรู้"			
๒.๑ สะท้อนภาระงานครู (งานสอน/งานรอง/จรรยาบรรณ) ตามกรอบสมรรถนะ		๓	
๒.๒ แสดงให้เห็นถึงการสังเกตและการวิเคราะห์บริบทจริงในสถานศึกษา		๒	
๓. การสะท้อนคุณค่าและการพัฒนาตนเอง			
๓.๑ วิเคราะห์คุณค่าที่ได้รับต่อการพัฒนาความเป็นครู		๓	
๓.๒ เสนอแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันสมัย		๓	
๔. เรื่องเล่าเส้นทางการบ่มเพาะความเป็นครู (สรุปท้ายภาค)			
๔.๑ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ภาพรวม (ถอดบทเรียน)		๔	
๔.๒ การเรียบเรียงภาษา ความคิดสร้างสรรค์ และความประทับใจ		๒	
รวมคะแนนดิบทั้งหมด		๒๐	..... (เต็ม ๑๐๐ คะแนน)

เกณฑ์คำอธิบายระดับคุณภาพ (Rubric Scores)

๕ (ดีเยี่ยม): ข้อมูลครบถ้วน สะท้อนคิดได้ดีซึ่ง มีหลักฐานเชิงประจักษ์ชัดเจน แสดงถึงจิตวิญญาณ
ความเป็นครู

๔ (ดีมาก): ข้อมูลครบถ้วน สะท้อนคิดได้ดี มีแนวทางการพัฒนาตนเองที่ชัดเจน

๓ (ดี): ข้อมูลครบถ้วนเป็นส่วนใหญ่ สะท้อนคิดในระดับอธิบายเหตุการณ์ทั่วไป

๒ (พอใช้): บันทึกไม่สม่ำเสมอ ข้อมูลบางส่วนขาดหาย การสะท้อนคิดยังไม่ชัดเจน

๑ (ปรับปรุง): บันทึกน้อยมาก ไม่เห็นพัฒนาการหรือการสะท้อนคิด

การสรุปคะแนนและแปลงค่าน้ำหนัก (๑๐%)

สูตรการคำนวณ: คะแนนที่ได้ (๑๐%) = (คะแนนรวมดิบ ÷ ๑๐๐) × ๑๐

ผลการประเมิน: คะแนนดิบที่ได้: ...../๑๐๐ คะแนน คิดเป็นคะแนนสุทธิ (ค่าน้ำหนัก ๑๐%): .....

คะแนน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ประเมิน

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
(.....)

อาจารย์นิเทศก์

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

**แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดภาคการศึกษา (ESY๔P๒)
สำหรับอาจารย์นิเทศก์**

ชื่อ-สกุล นักศึกษา: ..... รหัสนักศึกษา: .....
สาขาวิชา: ..... ชั้นปีที่: ๔ โรงเรียน:
.....

วิชาที่สอนหลัก: .....

คำชี้แจง: โปรดประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดภาคการศึกษา (ภาพรวมทั้งหมด) โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับคะแนน (๕ = เหมาะสมมากที่สุด, ๔ = เหมาะสมมาก, ๓ = เหมาะสมปานกลาง, ๒ = เหมาะสมน้อย, ๑ = เหมาะสมน้อยที่สุด)

รายการประเมินภาพรวมตลอดภาคการศึกษา	คะแนนที่ได้รับ
ด้านความสม่ำเสมอและองค์ประกอบของแผน	
๑. ความครบถ้วนของแผนการจัดการเรียนรู้ ครอบคลุมเนื้อหาและโครงสร้างหลักสูตรตลอดภาคการศึกษา	
๒. ความสม่ำเสมอในการจัดทำ และการส่งแผนให้ครูพี่เลี้ยง/อาจารย์นิเทศก์ตรวจล่วงหน้าอย่างต่อเนื่อง	
๓. ความเป็นระเบียบเรียบร้อย รูปแบบถูกต้อง และการใช้ภาษาในการเขียนแผนที่สื่อความหมายได้ชัดเจน	
ด้านการออกแบบการเรียนรู้และการนำไปใช้จริง	
๔. ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ (K-P-A) กับมาตรฐานและตัวชี้วัด	
๕. ความถูกต้องของเนื้อหาสาระการเรียนรู้ และความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	
๖. มีการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Active Learning) ในรายวิชาที่สอน	
๗. มีการเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี (TPACK) ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเหมาะสม	
๘. เครื่องมือวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละแผน	
ด้านการสะท้อนผล (บันทึกหลังสอน)	
๙. ความสม่ำเสมอและความครบถ้วนในการเขียน "บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้" ในทุกๆ แผน	
๑๐. การสะท้อนผลการสอนตามสภาพจริง ระบุปัญหา/อุปสรรค และมีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขที่เป็นรูปธรรม	
คะแนนรวมดิบ (เต็ม ๕๐)	..... / ๕๐

สรุปคะแนน (ค่าน้ำหนัก ๑๐%)

วิธีการคำนวณคะแนนสุทธิ: นำคะแนนรวมดิบที่ได้ (เต็ม ๕๐ คะแนน) มาหารด้วย ๕ ๒. ผลลัพธ์ที่ได้จะเป็น
คะแนนเต็ม ๑๐ (ค่าน้ำหนัก ๑๐%)

การคำนวณผลการประเมิน	คะแนนที่ได้รับ
คะแนนรวมดิบทั้งหมด	..... / ๕๐
คะแนนสุทธิ (นำคะแนนดิบ ÷ ๕)	..... / ๑๐

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
(.....)
อาจารย์นิเทศก์
วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามวงจร PLC (วงรอบที่ ๑-๓) (ESY๔P๓/๒.๑)
สำหรับอาจารย์นิเทศก์

ชื่อ - สกุลนักศึกษา.....โรงเรียน.....
 สาขาวิชา..... ชั้นปีที่.....

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาคุณภาพของชิ้นงานตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพชิ้นงาน และเติมคะแนน (๑-๕) ลงใน
 ช่องวงรอบที่ประเมิน (๕ = เหมาะสมมากที่สุด, ๔ = เหมาะสมมาก, ๓ = เหมาะสมปานกลาง, ๒ = เหมาะสมน้อย
 , ๑ = เหมาะสมน้อยที่สุด)

รายการประเมิน	วงรอบที่ ๑	วงรอบที่ ๒	วงรอบที่ ๓
กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้			
๑. กำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร/ ตัวชี้วัด			
๒. กำหนดจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ครอบคลุม ๓ พฤติกรรมการเรียนรู้ ด้านคือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย เจตคติ			
เขียนสาระสำคัญ			
๓. ระบุความคิดรวบยอดของเนื้อหาที่ผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้อย่างกะทัดรัด เข้าใจง่าย			
๔. มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้			
วิเคราะห์สาระการเรียนรู้			
๕. ระบุทฤษฎี หลักการ เนื้อหาที่สอดคล้องตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้			
การบูรณาการกับ TPACK			
๖. การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ (Technology Knowledge)			
๗. ความแม่นยำในเนื้อหาที่สอน (Content Knowledge)			
๘. การใช้เทคนิควิธีสอนที่สอดคล้องตามศาสตร์การสอน (Pedagogical Knowledge)			
การบูรณาการกับ CLIL			
๙. การสอดแทรกภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้			
๑๐. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้			
๑๑. เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม			
๑๒. ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม			
๑๓. กิจกรรมมีความหลากหลาย			
๑๔. สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน			

รายการประเมิน	วงรอบที่	วงรอบที่	วงรอบที่
	๑	๒	๓
๑๕. ส่งเสริมกระบวนการคิดของผู้เรียน			
๑๖. สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้			
สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้			
๑๗. เลือกใช้/สร้างสื่อ-อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบทเรียน เนื้อหาและสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น (และเหมาะสมกับผู้เรียนและเป้าหมายการเรียนรู้)			
๑๘. ออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้			
๑๙. กำหนดเครื่องมือประเมินสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้			
๒๐. ใช้การประเมินตามสภาพจริง			
คะแนนรวมดิบรายรอบ (เต็ม ๑๐๐)	.....	.....	.....

สรุปคะแนนรวม ๓ วงรอบ (ค่าน้ำหนัก ๑๐%)

เกณฑ์การตัดสิน: ต้องได้คะแนน ๗๐ คะแนนขึ้นไป (๗๐%) ในแต่ละรอบ

วิธีการคำนวณคะแนนสุทธิ

๓. รวมคะแนนดิบจากทั้ง ๓ วงรอบ (คะแนนเต็มรวม ๓๐๐)

๔. นำคะแนนรวมมาหารด้วย ๖๐ เพื่อแปลงเป็นคะแนนเต็ม ๕ (ค่าน้ำหนัก ๕%)

สรุปผลการประเมิน	คะแนนที่ได้รับ
คะแนนรวม ๓ วงรอบ (๑๐๐ + ๑๐๐ + ๑๐๐)	..... / ๓๐๐
คะแนนสุทธิ (ค่าน้ำหนัก ๕%)	..... / ๕

บันทึกข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากอาจารย์นิเทศก์

วงรอบที่ ๑:

.....

.....

.....

.....

.....

วงรอบที่ ๒:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

วงรอบที่ ๓:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
(.....)
อาจารย์นิเทศก์
วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

รายการประเมินการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน	วงรอบ ๑	วงรอบ ๒	วงรอบ ๓
ตนเองได้			
๑๒. ผู้สอนสามารถสอดแทรกและบูรณาการภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้เนื้อหาได้อย่างเหมาะสม			
๑๓. ผู้สอนสามารถประยุกต์ใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ			
๑๔. ผู้สอนสามารถใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการจัดเรียนรู้ได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และอย่างเหมาะสมกับภาระงานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
๑๕. ผู้สอนสามารถสื่อสาร มีปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมในชั้นเรียน และสามารถดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง			
๑๖. ผู้สอนมีบุคลิกภาพความเป็นครู แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ใช้น้ำเสียงและสื่อสารด้วยถ้อยคำที่เหมาะสม			
คะแนนรวมดิบรายรอบ (เต็ม ๘๐)	.....	.....	.....

สรุปคะแนนรวม ๓ วงรอบ (ค่าน้ำหนัก ๑๐%)

เกณฑ์การตัดสิน: ต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๐ (๕๖ คะแนนขึ้นไปต่อรอบ)

วิธีการคำนวณคะแนนสุทธิ:

๓. รวมคะแนนดิบจากการประเมินทั้ง ๓ วงรอบ (คะแนนเต็มรวม ๒๔๐ คะแนน)
๔. นำคะแนนรวมมาหารด้วย ๔๘ เพื่อแปลงเป็นคะแนนเต็ม ๕ (ค่าน้ำหนัก ๕%)

สรุปผลการประเมินการจัดการเรียนรู้	คะแนนที่ได้รับ
คะแนนรวมดิบ ๓ วงรอบ (๘๐ + ๘๐ + ๘๐)	..... / ๒๔๐
คะแนนสุทธิ (ค่าน้ำหนัก ๕%)	..... / ๕

บันทึกข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากอาจารย์นิเทศก์

วงรอบที่ ๑:

.....

.....

.....

.....

วงรอบที่ ๒:

.....
.....
.....
.....
.....

วงรอบที่ ๓:

.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน
(.....)

อาจารย์นิเทศก์

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบประเมินรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับอาจารย์นิเทศ (ESY๔P๓/๑)

ชื่อ - สกุลนักศึกษา.....โรงเรียน.....

สาขาวิชา..... ชั้นปีที่.....

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน					
	๕	๔	๓	๒	๑	หมายเหตุ
๑. ความชัดเจนของสภาพปัญหา						
๒. การเลือกนวัตกรรม/รูปแบบ/ วิธีการ/เทคนิค ที่เหมาะสมกับ สภาพปัญหาและการพัฒนา						
๓. การนำเสนอโน้ตสำคัญของ นวัตกรรม/รูปแบบ/เทคนิคที่เลือกใช้แก้ปัญหา/พัฒนาผู้เรียน						
๔. ความเหมาะสมของ วิธีดำเนินการวิจัย						
๕. การวิเคราะห์ข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน						
๖. การสรุปผลการวิจัยในชั้นเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์						
๗. การนำเสนอผลการวิจัยในชั้นเรียน						
๘. การให้ข้อเสนอแนะ						
๙. การอ้างอิงบรรณานุกรม ถูกต้อง ครบถ้วน ทันสมัย						
๑๐. รูปแบบการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนถูกต้อง ครบถ้วน ตามหัวข้อที่กำหนด						
รวมทั้งสิ้น.....	คุณด้วย ๐.๓ คะแนนที่ได้.....คะแนน (คะแนนเต็ม ๑๕ คะแนน)					

เกณฑ์การให้ระดับคะแนน

5 หมายถึง ดีมาก 4 หมายถึง ดี 3 หมายถึง พอใช้ 2 หมายถึง ปรับปรุง 1 หมายถึง ต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

เกณฑ์การตัดสินการผ่านต้องได้คะแนน 35 คะแนนขึ้นไป (70%)

ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

.....
 .....

ลงชื่อผู้ประเมิน.....

( )

(อาจารย์นิเทศก์)

วันที่.....

แบบประเมินการจัดโครงการวิชาการฐานชุมชน (ESY๔P๕)

ชื่อนักศึกษา.....รหัสประจำตัว.....สาขาวิชา.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องผลการประเมินที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ระดับ ๑ หมายถึง ความสามารถอยู่ในระดับควรปรับปรุง ระดับ ๒ หมายถึง ความสามารถอยู่ในระดับน้อย

ระดับ ๓ หมายถึง ความสามารถอยู่ในระดับพอใช้ ระดับ ๔ หมายถึง ความสามารถอยู่ในระดับดี

ระดับ ๕ หมายถึง ความสามารถอยู่ในระดับดีมาก

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	๕	๔	๓	๒	๑
ด้านการวิเคราะห์และวางแผนโครงการ					
๑. การวิเคราะห์สภาพปัญหา บริบทชุมชน แหล่งเรียนรู้ และปรัชญาชุมชน มีความชัดเจนและครบถ้วน					
๒. การกำหนดหลักการ เหตุผล วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ มีความชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทชุมชน					
๓. มีการวางแผนขั้นตอนวิธีการดำเนินงานโครงการอย่างเป็นระบบ (PDCA) และมีความเป็นไปได้จริง					
๔. ความเหมาะสมของการจัดสรรงบประมาณและระยะเวลาดำเนินการ					
ด้านการบูรณาการและการมีส่วนร่วม					
๕. มีการออกแบบกิจกรรมที่บูรณาการสู่การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน (เช่น การเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางการเงิน หรือทักษะชีวิต) ได้อย่างเหมาะสม					
๖. มีหลักฐาน/ภาพประกอบที่แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือระหว่างนักศึกษา ครู บุคลากร ผู้ปกครอง หรือชุมชนอย่างชัดเจน					
๗. มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการทำงานเป็นทีมของกลุ่มนักศึกษาในการจัดทำโครงการ					
ด้านการประเมินผลและการสรุปรายงาน					
๘. การติดตามผล ประเมินผล และการสรุปผลการดำเนินโครงการ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้					
๙. การอภิปรายผล ประโยชน์ที่ได้รับ และการให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดโครงการในอนาคตมีความสมเหตุสมผล					
๑๐. ความสมบูรณ์ของรูปเล่มรายงาน การใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม การจัดรูปแบบ ภาพประกอบ และการส่งงานตรงตามกำหนดเวลา					
รวมคะแนนในแต่ละช่อง					
คะแนนรวม (เต็ม ๕๐ คะแนน)					
คะแนนที่ได้ (คะแนนรวมหารด้วย ๑๐) เต็ม ๕ คะแนน					

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน

(.....)

อาจารย์นิเทศก์

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

แบบสรุปผลการประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ๓ (สำหรับอาจารย์นิเทศก์)

ชื่อนักศึกษา.....สาขาวิชา.....

โรงเรียน.....ชื่ออาจารย์นิเทศก์.....

คำชี้แจง สรุปผลการประเมินสุดท้าย ให้พิจารณาจากผลรวมคะแนนจากการประเมินชิ้นงานโดยอาจารย์นิเทศก์

รายการ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	หมายเหตุ
๑) แบบบันทึกการเรียนรู้วิถีครูประจำสัปดาห์ตลอดระยะเวลาการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	๑๐		
๒) แผนการจัดการเรียนรู้สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ตลอดภาคเรียน	๑๐		
๓) แผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ PLC ๓ วงรอบ จำนวน ๓ แผน และคลิปวิดีโอ ๓ คลิป	๑๐		
๔) รายงานผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	๑๕		
๕) โครงการวิชาการฐานชุมชน	๕		
คะแนนรวมทั้งหมด (เต็ม ๕๐ คะแนน)			

ลงชื่อ.....อาจารย์นิเทศก์

วันที่ .....

กำหนดคะแนนเพื่อการตัดสินระดับผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ดังนี้

90 – 100	คะแนน	ผลประเมินเป็น A
85 – 89	คะแนน	ผลประเมินเป็น B+
80 – 84	คะแนน	ผลประเมินเป็น B
75 – 79	คะแนน	ผลประเมินเป็น C+
70 – 74	คะแนน	ผลประเมินเป็น C
60 – 69	คะแนน	ผลประเมินเป็น D+
50 – 59	คะแนน	ผลประเมินเป็น D
0 – 49	คะแนน	ผลประเมินเป็น E

ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

